

UDK 811.163.4'373.22:58(497.16)
Preliminarno saopštenje

Vukić PULEVIĆ (Podgorica)

Institut za crnogorski jezik i jezikoslovlje „Vojislav P. Nikčević“

GRAĐA ZA POLJOPRIVREDNU FITONIMIJU CRNE GORE

Prilog sadrži pregled narodnih naziva gajenih poljoprivrednih biljaka, kako autohtonih tako i onih stranog porijekla – čija su imena ušla u crnogorski jezik istovremeno s introdukcijom vrsta i sorti (romanizmi, orijentalizmi i dr.). Dat je pregled literaturnih izvora iz kojih su preuzimani fitonimi i njihova etimološka i semantička objašnjenja (dijalektološki rječnici, etnografska literatura i dr.), kao i spisak informatora. Autor je prenosio građu *ad litteram*, bez ulaženja u analize, s osnovnom namjerom da se ova dragocjena leksika sačuva od gubljenja i zaborava. Dalja istraživanja prepuštaju se lingvistima – onomastičarima i agrobotaničarima.

Ključne riječi: *fitonimi, agrobotanika, crnogorski jezik, Crna Gora*

Biljke i njihovo uzgajanje oduvijek su u osnovi ne samo čovjekove ishrane, uzeto u užem smislu, već i u osnovi čitave ljudske istorije i civilizacije. Odnos čovjek – biljka mijenjao se kroz istoriju. Neprekidno se povećavao broj gajenih vrsta i sorti, proširivale su se obradive površine na račun prirodnih ekosistema, usavršavala se poljoprivredna tehnologija, a samim tim rasla je i biljna proizvodnja neophodna za prehranu sve brojnije ljudske populacije. Danas je poljoprivreda moderna privredna grana, potpuno oslonjena na visoke domete biološke nauke i tehnologije. Brzo i lako se genetičkim inženjeringom stvaraju visokorodne sorte i hibridi, koji zamjenjuju i potiskuju stare oblike gajenih biljaka, čime je došlo do diskontinuiteta i radikalnoga prekida s tradicionalnom poljoprivredom.

Takvo je stanje naročito drastično u Crnoj Gori. Crna Gora kao mediteranska zemlja, s velikom klimoregionalnom razudenošću od obale mora do visokih planina u unutrašnjosti, oduvijek je imala raznovrsnu biljnu proizvodnju, kako po asortimentu tako i po specifičnome kvalitetu. Veliki demografski pokreti, naročito na relaciji selo – grad, i intenzivna urbanizacija koja je to pratila u potpunosti su razorili tradicionalnu crnogorsku poljoprivredu, i

to znatno ranije nego što je bilo neophodno. S jedne strane, izmjena poljoprivredne strukture može se ocijeniti kao pozitivan proces, jer je stare i manje rodne biljne kulture trebalo zamjenjivati selekcionisanim visokorodnim sortama, što odgovara savremenim potrebama ishrane stanovništva, trgovine, prerade plodova i dr. S druge strane, nanijeta je velika šteta nauci, pa i kulturi u cjelini, jer je te stare vrste i sorte biljaka trebalo sačuvati kao biološki diverzitet i genetički potencijal, što se u budućnosti moglo pokazati veoma značajnim. Stare autohtone biljke prilagođene su našem klimatu, a prije svega mediteranskoj aridnosti, pa tako dobro mogu poslužiti kao podloge za kalemljenje. Uz to, one su i otpornije na biljne bolesti od proizvedenih sorti i hibrida. Uporedo s napuštanjem klasične poljoprivrede nestajala je i bogata narodna fitonimija i ostala leksika koja je pratila sve tehnološke procese – uzgajanja kulturne flore, njenoga razmnožavanja i reprodukcije, korišćenja, prerade i dr.

Zbog svega toga riješili smo da ovim prilogom skrenemo pažnju kako lingvistima tako i agronomima na bogatu fitonimsku leksiku, koja je kroz istoriju stvarana i dopunjavana na crnogorskome tlu, uporedo s razvojem poljoprivrede.

Na jednoj strani postoji narodna nomenklatura, tj. narodno imenovanje biljnih taksona: vrsta, sorti, formi, hibrida i dr. Ona je pojmovno determinatorska jer identifikuje biljke, jednako kao i latinska nomenklatura koja je obavezujuća u botanici. Narodno imenovanje biljaka nije obavezujuće u sistematici biljaka, niti u naučnoj literaturi, ali se ipak dosta koristi u nacionalnim jezicima. Narodna se nomenklatura često primjenjuje u udžbenicima svih kategorija, stručnoj literaturi, publicistici, medijima. Laička terminologija u botanici, a naročito u poljoprivredi, znatno olakšava komunikaciju i bolje razumijevanje složenih naučnih problema, jer narodni nazivi biljaka dobro pristaju uz latinska imena – na neki način ih dopunjuju i čine pristupačnijim.

Na drugoj strani postoji narodno imenovanje za biljne organe, anatomске strukture, ekološke kategorije, odrednice za uzgajanje biljaka, razmnožavanje i dr. Ta je problematika veoma složena, kako lingvistički tako i agrobotanički, jer je prožeta čestom i zamršenom homonimijom i sinonimijom, kako unutar crnogorskih dijalekata tako i prema jezicima u okruženju. Na te značajne probleme u Crnoj Gori nikad nije obraćana potrebna pažnja, niti od strane agronoma i botaničara, niti lingvista. Tako je zbog nedostatka sopstvenih znanja i odgovarajuće literature nastupila prava zbrka u imenovanju biljaka. Neprekidno su potiskivani crnogorski fitonimi, čak i oni koji su pouzdano osvjedočeni u crnogorskoj toponimiji, a namjesto njih odomaćila su se strana imena. U zvaničnoj upotrebi u Crnoj Gori naziv *koštanj/kostanj* zamijenjen je sa *kesten*, *šipak* sa *nar*, *mrkva* sa *šargarepa*, *pipun* je zamijenjen sa *dinja*, a

dinja sa *lubenica*. Ipak najupečatljiviji primjer je fitonim *pelim* (*pelin*), jedna od najpoznatijih medonosnih i ljekovitih biljaka u crnogorskoj flori, čije je ime zamijenjeno sa *žalfija* i *kadulja*. Ta biljka daje vizuelni pečat pejzažu u mediteranskome i submediteranskom području Crne Gore, đe izgrađuje kompaktne biljne zajednice. Postoji čak oko 100 toponima tipa: *Pelimovo*, *Pelimova strana*, *Pelimsko ždrijelo*, *Pelimova kosa*, *Pelin*, *Pelinac*, *Pelinače* i dr., a nijedan s osnovom *žalfija* ili *kadulja*. Na glasu je u Crnoj Gori i *pelimov med*, čije je ime staro koliko i njegova proizvodnja. Svi jezici, pa i crnogorski, bili srodni ili ne, moraju da se razvijaju i razmjenjuju leksiku, pa tako i fitonimiju, koja je predmet razmatranja u ovome prilogu. Međutim, svaki jezik mora imati i svoj nacionalni specifikum, svoj *koine*, pa makar on bio i u minimumu. Među takvima je i fitonim *pelim/pelin*, jer nije baš prikladno kazati kako *žalfija* raste na *Pelimovoj kosi*, ili da su rodili *kesteni* u selu *Kostanjici* (Boka Kotorska).

Postoje velike dijalekatske specifičnosti, tj. idiomske konvergencije i divergencije. Čest je slučaj da isti agrobotanički leksem u odvojenim dijalektima označava različite materijalne kategorije, bilo da se radi o biljnim taksonima bilo njihovim organima. Tokom čestih migracija i demografskih promjena te trgovine biljnim asortimentom prenosili su se iz jednog područja u drugo kako same biljke i njihovi rasplodni organi, tako i fitonimska leksika. U takvim procesima, koji su se uobičajeno odvijali *od usto do usta* i *na uho*, često je dolazilo do glasovnih metamorfoza i permutacija. Najbolji primjer je žitarica kukuruz (*Zea mays*), za koju je u Crnoj Gori zabilježeno 19 sinonima: *fermentun*, *fremmentun*, *frmentin*, *frmetin*, *frumentin*, *frumetin*, *furmetin*, *kukuruz* (u Crnoj Gori novije imenovanje), *kolomboć*, *mertin*, *mumuruz*, *rumetin*, *rumentin*, *rumetun*, *sunčanik*, *umertin*, *urmetin*, *vrumentin*, *vurmetin*.

Pri sakupljanju fitonimske građe najviše smo se oslanjali na literaturne izvore: dijalektološke i strukovne rječnike, etnografsku građu, toponomastičku literaturu, radove iz poljoprivrednih nauka, informatore i dr.

Prije svih treba istaći najstariju literaturu, kao što su Karadžićev *Srpski rječnik* (1852) i Rešetarovu knjigu *Der Štokavische Dialekt* (1908), jer sadrži izvornu onomastičku građu, koja je sakupljana onda kad su dijalekti bili prilično izolovani i stabilni. Tim djelima treba priključiti i lingvističku monografiju *Crmnčki govor*, koju je između dva svjetska rata publikovao B. Miletić (1940). Studija kao posebno poglavlje sadrži rječnik s bogatom dijalekatskom leksikom. Za temeljito izučavanje crmnčkoga govora obavezna literatura je i *Rječnik perojskoga govora*, hrvatskoga lingviste Josipa Ribarića, koji je objavljen *post mortum* 2004. Selo Peroj nalazi se u Istri (Hrvatska) i kako su ga uglavnom naselili ljudi iz Crmnice polovinom 17. stoljeća, to je nji-

hov recentni govor zadržao znatan broj „petrificiranih“ starih oblika, koji predstavljaju dragocjena leksička svjedočanstva.

Poslije Drugoga svjetskog rata pojavio se priličan broj rječnika o crnogorskim govorima. Romanizme u Boki Kotorskoj i Paštrovićima temeljito su izučili specijalisti za tu oblast S. Musić (1972) i V. Lipovac-Radulović (1981. & 1997). Romanizme i grecizme u crnogorskome jeziku izučavao je i B. Šoć (2002). Leksika koja je sakupljena i protumačena u djelima pomenutih autora baca pouzdano svjetlo na mletačke i talijanske uticaje, između ostaloga i na razvoj poljoprivrede i hortikulture, na prvome mjestu na područje Crnogorskoga primorja, a preko njega i na unutrašnjost Crne Gore. Može se reći da ti leksikoni imaju kompleksan povijesni značaj, čime se utvrđuje mjesto Crne Gore u mediteranskome kulturnom krugu.

Dosta fitonimske građe preuzeli smo i iz drugih dijalektoloških rječnika, čiji su autori kako lingvisti tako i vrijedni amateri, koji su na kreativan način izražavali svoj odnos i ljubav prema zavičaju.

Poznati lingvista Milija Stanić objavio je kapitalno dvotomno djelo *Uskočki rečnik I & II* (1990. & 1991), zatim Čupić D. & Čupić Ž. *Rečnik govora Zagarača* (1997). Čirgić A. objavljuje dva rječnika: *Rječnik govora podgoričkih muslimana* (2007) i *Rječnik njegušškoga govora* (2009). Ostale rječnike sačinili su: Vujičić M. *Rječnik govora Prošćenja (kod Mojkovca)* (1995), Boričić Tivranski V. *Rječnik vasojevičkog govora* (2002), Koprivica K. J. *Rečnik govora Banjana, Grahova i Oputnih Rudina* (2006), Hadžić I. *Rožajski rječnik* (2003), Gagović S. *Iz leksike pivske (selo Bezube)* (2004), Đoković Lj. *Rječnik nikšićkog kraja* (2010).

Najviše fitonimskih podataka, kako za autohtonu floru tako i za poljoprivredne kulture, saopštio je Latković T. M. u djelu *Građa za crnogorski rječnik* (2007). Međutim Latkovićevu leksiku, ne samo fitonimsku već i svu drugu, teško je koristiti kao pouzdane izvore, jer je autor napravio niz bitnih metodoloških propusta. Ambiciozni naslov *Građa za crnogorski rječnik* obavezivala je autora da omeđi i ubicira prostor na koji se rječnik odnosi: da li je to čitava Crna Gora ili samo jedan njen dio? Takođe je takav poduhvat obavezivao autora da se među 195 navedenih literaturnih izvora nađu i rječnici Vuka Karadžića, Milije Stanića, Draga i Željka Čupića, Vesne Lipovac-Radulović, kao i mnogi drugi relevantni izvori. Djeluje nevjerovatno da se u Latkovićevu rječniku nalazi više od 1000 fitonima (naziva biljaka i biljnih organa), što je enormna građa, koju teško može sakupiti i specijalista botaničke struke. Problem je i u tome što korisnici Latkovićeva rječnika nijesu u mogućnosti da zaključe: da li je autor osobno sabirao građu na terenu (i de je ta istraživanja obavljao) ili je pak građu preuzimao iz literaturnih izvora, s otvorenim pitanjem koja je to literatura? Mi smo u cjelini preuzeli agrofito-

nimsku leksiku iz Latkovićeve rječnika, u obliku kako ju je on saopštio, i tako je ostavili budućim istraživačima da provjeravaju njenu izvornost i autentičnost.

Orijentalna fitonimija djelimično se može sresti u rječnicima I. Hadžića (za Rožaje) i A. Čirgića (za Podgoricu), a u pojedinačnim primjerima i u drugim dijalektološkim radovima. Međutim, ostalo je neizučeno područje Pljevalja, de je dugo bio elitni administrativni i kulturni centar osmanlijske vlasti u našim krajevima. Sigurno je da su na tome području bili dobro razvijeni poljoprivreda, vrtlarstvo i hortikultura i da se i do danas zadržalo dosta orijentalnih naziva gajenih i autohtonih biljaka.

Da je loza na tlu Crne Gore oduvijek bila kulturna biljka, svjedoče brojni toponimi oblika: *Vinograd*, *Vinogradine*, *Vinogradišta*, *Loza*, *Loze*, *Lozovac* i dr. Isto tako postoji i obimna fitonimska građa nomenklaturnoga tipa, koja se odnosi na narodne nazive sorti vinove loze, na organe te biljke, načine uzgajanja i razmnožavanja, proizvodnju vina i dr. Što je ta građa prilično dobro sačuvana i u Crnoj Gori, ima da se zahvali poznatome dalmatinskom i hrvatskome vinogradarskom stručnjaku Stjepanu Buliću (1865–1937) i njegovu monumentalnome djelu *Dalmatinska ampelografija* (Zagreb, 1949).

Većinu istraživanja Bulić je obavio u vrijeme Austrougarske monarhije, kad je Dalmacija imala široko političko-teritorijalno određenje i kad je u nju administrativno ulazio i znatan dio Crnogorskoga primorja (Boka Kotorska, Grbalj, Paštrovići). Tako je Bulić sakupio i spasio od zaborava dosta dragocjenih ampelografskih podataka iz Boke i Grblja.

U kojoj je mjeri Bulićevo djelo sveobuhvatno i kapitalno, potvrđuju i neki statistički podaci: za Dalmaciju je registrovao oko 200 sorti vinove loze, podijeljenih u 4 grupe, za koje postoji 1300 narodnih naziva. Od toga broja narodnih naziva njih oko 100 odnosi se na sorte iz Crnogorskoga primorja.

Ostalo je da s provjeri – da li je Bulić pošećivao Boku i Grbalj i lično sabirao ampelografsku građu, ili je pak podatke dobijao posredstvom informatora, preko katastarskih arhiva, iz literature, ili na koji drugi način? Na osnovu objavljenih podataka reklo bi se da su mu građu ipak saopštavali informatori, jer je samo u malom broju primjera utvrdio na koje se sorte vinove loze odnose prikupljeni narodni nazivi. Da je taj izvanredni poznavalac autohtonih sorti loza sam vršio ampelografska istraživanja u Boki i Grblju, manje bi ostalo neriješenih problema i nedoumica.

Bulić je ostavio dragocjena svjedočanstva o kontinuitetu isključivanja sorti iz dalmatinskih vinograda i rapidnom opadanju njihova broja. Jedna selekcija se dogodila 1860. godine kad je bolest izazvana gljivom *Oidium tuckeri* u potpunosti uništila neotporne sorte. Sljedeća selekcija nastupila je 1875–1890, kad je u Dalmaciji naglo porastao izvoz tzv. „crnih i vatrenih“

vina u Francusku, Njemačku, Švajcarsku i Austriju. Treće prorjeđivanje pro-uzrokovala je plamenjača (*Plasmopara viticola*). Poslije opustošenja starih sorti vinogradi su obnavljani američkim lozama.

Fitonimsku leksiku pronalazili smo i u etnografskoj literaturi (Nakićenović S. 1913, Pejatović T. 1902/1986, Simonović A. 1998, Raosavljević R. 1990, Milanović R. M. 1997, Kovačević N. S. 2007). Međutim, ostao je priličan broj etnografskih knjiga koje nijesmo stigli da pregledamo. Dosta pisaca, uglavnom amatera, publikovalo je tzv. zavičajne knjige, koje se odnose na pojedina sela, bratstva, plemena, seoske škole i dr. Budući istraživači crnogorske onomastike trebaće da obrate pažnju i na tu vrstu literaturnih izvora. Problem je samo u tome što su takve knjige najčešće nepristupačne – objavljuju ih anonimni izdavači ili kao privatna izdanja samih autora.

Nešto malo podataka dobili smo od informatora, od ljudi koji se tek prišćčaju pojedinih starih naziva. Dosta sorti biljaka u potpunosti je iščezlo, a neke su prorijeđene ispod kritične granice. Istovremeno su zaboravljeni i njihovi nazivi. U ratarsku, povrtlarsku i voćarsku proizvodnju uveden je sasvim novi asortiment visokoproduktivnih sorti i hibrida, koji je genetički kontrolisan. Njihovi nazivi su kod nas doslovno prenešeni iz jezika zemalja u kojima su takve sorte proizvedene, ili su kalkovani. Svi takvi nazivi nalaze se u savremenoj poljoprivrednoj literaturi, a kao primjer navodimo noviju ampelografsku monografiju S. Savića (2003:294–321), u kojoj su prikazane sve značajnije introdukovane vinske sorte i lozne podloge u Crnoj Gori, kao i njihovi ponarodnjeni nazivi. Zato smo i procijenili da najnoviju fitonimiju ne treba unositi u priloženi leksikon.

Nijesmo bili u mogućnosti da pregledamo staru crnogorsku štampu, uputstva koja su pisana u vezi s prepoznavanjem i gajenjem pojedinih biljaka, niti arhivsku i katastarsku građu u Kotoru i Cetinju, đe se mogu sresti službeni izvještaji s terena. Ta obaveza prenosi se na buduće istraživače crnogorske onomastike.

Građu za ovaj leksikon uglavnom smo prenosili izvorno, onako kako su je oformili i objasnili autori dijalektoloških rječnika i knjiga koje smo koristili. Građa je veoma heterogena, nastajala je u različita vremena, a objašnjavali su je pisci različitih profesija i mogućnosti, zato se nijesmo upuštali u nomenklaturne i taksonomske probleme gajenih biljaka (što je tema za agrobotaničare), niti ulazili u kritičke etimološke i semantičke rasprave (što je posao za lingviste).

U onomastičkoj literaturi, najčešće u rječnicima i leksikonima, provlače se linearne greške stapanja istoimenih naziva kojima se identifikuju različiti materijalni sistemi. Ilustrativan primjer su narodni nazivi biljaka ili fitonimi. Tako se u jednome dijelu Crne Gore naziv *kukurijek* odnosi na vrstu

Papaver rhoeas, a u drugome na vrste iz roda *Helleborus*. Identičan je slučaj i s fitonimima *kostrika*, *rakita*, *smrduša* i dr., koji se u različitim predjelima Crne Gore odnose na odvojene i nesrodne biljke. Taj se problem reflektuje i na toponimiju. Po jednoj biljnoj vrsti nazvan je toponim *Rakite* u selu Vukovci (Zeta), a sasvim po drugoj zaselak *Rakite* na Kovrenu (Bijelo Polje). Iz tih razloga nijesmo spajali istoimene fitonime, već smo ih prikazivali odvojeno, u onolikom broju koliko je bilo izvora iz kojih smo ih preuzimali. Na taj način izbjegli smo opasne homonimske i sinonimske zamke, koje treba da rasvijetle buduća onomastička istraživanja.

Kao što je u botanici važan areal koji naseljava određena vrsta ili drugi takson, tako je i u onomastici značajno prostiranje fitonima koji prati biljku. Zato smo ubikaciji poklonili posebnu pažnju. Zasad smo mogli da naznačimo samo pojedinačne lokalitete na kojima su fitonimi zabilježeni, a do slike o cjelovitome arealu može se doći samo nakon temeljnih terenskih proučavanja.

U literaturi koju smo koristili, kako u rječnicima tako i u drugim izvorima, u vezi s fitonimima, nailazili smo na mnoge nejasne opise pojedinih biljaka i njihovih organa: cvjetova, cvasti plodova, krtola, lukovica i dr. Tako često nijesmo bili sigurni da li se radi o dijalekatskim specifičnostima homonimnoga tipa ili o laičkim opisima i greškama samih autora. I tu vrstu problema mogu da raščiste samo odgovarajući specijalisti iz agrobotanike i lingvistike.

Iako smo odustali od suštinskih interpretacija sakupljene fitonimske građe, u nekim slučajevima uradili smo tehnička usklađivanja i dopune. Laičku odrednicu „vrsta“, upotrijebljenu đe joj u botaničkom smislu nije bilo mjesto, zamijenili smo sa „sorta“. U rječnicima su česti iskazi: „vrsta loze“, „vrsta trešnje“, „vrsta šipka“ i dr., a upravo se radi samo o sortama. Vrsta i sorta su u subordinaciji i predstavljaju dvije različite kategorije.

Takođe smo dosljedno sproveli ijekavizaciju i jotaciju (u slučajevima kad su izvori prilagođavani srpskohrvatskome jeziku ili ekavici) i primjerili tekst ortografiji crnogorskoga jezika. Ujednačili smo i tipove slova: osnovne fitonime istakli smo boldom, a sinonime i druge kategorije kurzivom. Manje ispravke vršili smo i pri pozicioniranju lokaliteta, kad je to bilo potrebno radi ispravljanja grešaka.

U svim slučajevima dopisivali smo izvore informacija, i tako uputili čitaoce na autore čije smo podatke preuzimali. Na taj način potvrđivali smo autentičnost izvora i omogućili budućim istraživačima lakše snalaženje i orijentaciju.

Zahvaljujemo Adnanu Čirgiću, koji nam pruža dragocjenu pomoć na realizaciji osnovnoga projekta *Crnogorski narodni nazivi biljaka*, iz kojega je proizašao priloženi leksikon *Građa za poljoprivrednu fitonimiju Crne Gore*.

Loza, grožđe

- američka loza** ili **amerikanka** – sorta loze. Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
američko grožđe – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
bećirska loza crna – odgovara sorti *kadarun crni*. Budva, Buljarica (Paštrovići). (BULIĆ S. 1949:250)
bijela loza – sorta bijeloga grožđa (*krstaš*). (LATKOVIĆ T. M. 2007:91)
bijelo grožđe – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
bijoka bijela – Grbalj. (BULIĆ S. 1949:251)
bijoka bijela ili **pjengavica** – Boka Kotorska: Grbalj, Krtole, Kovač (možda Kavač – V. P.), okolina Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:251)
bikača – *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:92)
bila bijela – Kamenno kod Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:250)
bila krupna bijela – Kamenno kod Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:250)
bila sitna bijela – Kamenno kod Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:250)
bioka – jagode joj sitne i bijele, sa crnim šarama. Najfinije vino. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:32)
bioka – sorta bijeloga grožđa sitnih bobica. It. *bioccolo*. Riječ je zabilježio Nakićenović (216). Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:134)
bioka – v. *bijela loza*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:93)
božica crna – Budva. (BULIĆ S. 1949:252)
božovićeva loza bijela – okolina Budve. (BULIĆ S. 1949:252)
božovićeva loza bijela ili **uhvata bijela** – Grbalj (Glavati, Krimovice, Zagora). (BULIĆ S. 1949:253)
bratkovina – jagode joj krupne, ali su ljutkaste. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:32)
bratkovina bijela – Grbalj, Krtole, Luštica, Tivat, Kovač (možda Kavač kod Kotora ili Kovači u Grblju – V. P.). (BULIĆ S. 1949:254)
bratkovina crna – odgovara sorti *plavina crna*. Budva, Paštrovići (Buljarica, Kaluđerac). (BULIĆ S. 1949:255)
cibib bijeli – Boka Kotorska: Bogdašići, Kovač (možda Kavač kod Kotora ili Kovači u Grblju – V. P.). (BULIĆ S. 1949:256)
cipar – vino i sorta grožđa. – *Daj mu malo cipra da se refa...* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:48)
cojoni di frate bijeli – odgovara sorti *krivalja bijela*. Boka Kotorska: Prčanj. (BULIĆ S. 1949:258)
crmnička loza – sorta crmničkoga grožđa ovalnih zrna (*vranac*). (LATKOVIĆ T. M. 2007:118)
crna gorska – v. *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:118)
crni krstač – v. *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:118)

- čauš bijeli** – Budva, Grbalj (Krimovice, Kubasi, Prijevoz/možda Prijevor – V. P., Zagora). (BULIĆ S. 1949:261)
- čelek crni** – odgovara sorti *izabela*. Spič (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:261)
- čestozglavica** – v. *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:125)
- čoban-čauš bijeli** – Sutomore. (BULIĆ S. 1949:262)
- čubrica** – autohtona sorta grožđa (vinsko grožđe, dodaje se ostalome grožđu). Ubli (Kuči). (I: Rade Rajković, vlasnik vinograda, u dokumentarnoj emisiji TV Crne Gore)
- čupavac crni** – okolina Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:262)
- divljaka** – divlja loza (*Vitis silvestris Gmel.*). (LATKOVIĆ T. M. 2007:144)
- dračkinja bijela** – odgovara sorti *zlatarica bijela* – okolina Budve, Paštrovići (Buljarica, Kaluđerac), Grbalj (Glavati, Višnjevo, Zagora), Krtole, Luštica, Kovač (možda Kavač kod Kotora ili Kovači u Grblju – V. P.). (BULIĆ S. 1949:264-265)
- drijenak bijeli** – Tivat. (BULIĆ S. 1949:265)
- drijenak rumeni** – Boka Kotorska: Mrčevac. (BULIĆ S. 1949:265)
- dugošija** – v. *kratošija* (LATKOVIĆ T. M. 2007:156)
- elizabetha crna** – odgovara sorti *izabela crna*. Paštrovići (Buljarica, Kaluđerac). BULIĆ S. 1949:267)
- fragola** – odgovara sorti *izabela crna*. Spič (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:267)
- francuska loza crna** – odgovara sorti *izabela*. Budva, Grbalj, Krtole, Mojdež kod Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:267)
- francuska loza** ili **francuzica** – sorta loze. Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- francuzica** – sorta loze. – *Ne može ođe nako ta francuzica tu pre kuću*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:67)
- francuzica** – sorta loze. Tivat. (I: D. Korsić)
- frančezica** – francusko grožđe; vino. It. *francese*. Zabilježili i *frančesko grožđe* u istome značenju. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIC V. 1997:89)
- frenska loza** – sorta vinove loze. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- gogolj** – sorta bijeloga grožđa (sličnog *smederevci*)... Selo Zagarač (Katunska nahija). (ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1997:60)
- gogolj bijeli** – Budva. (BULIĆ S. 1949:269)
- ilinka crna** – Herceg Novi (Kuti – Sasovići, Meljine–Savina). (BULIĆ S. 1949:272)
- izabela crna** – Grbalj. (BULIĆ S. 1949:272)

- japudžak bijeli** – Budva, Spič (kod Sutomora), Paštrovići (Buljarica, Kaluderac); Grbalj. (BULIĆ S. 1949:272)
- kadarun** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „nekako crno grožđe, Art Traube, uvae genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:258). (PULEVIĆ V. 2005:89)
- kadarun** – sorta grožđa; etim. nepoznata (v. Skok). – *Danas sam na rivu prodala cijelu kašetu kadaruna. – Kadarun je dobar za vino. – Ima ti kadarun, muškat i amerikanica.* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:141)
- kadarun** – To daje plod krupni. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:32)
- kadarun bijeli** – Boka Kotorska: Herceg Novi, Grbalj. (BULIĆ S. 1949:272)
- kadarun bijeli bjeljanski** – na području staroga „kotara“ Kotora (?Grbalj). (BULIĆ S. 1949:272)
- kadarun crni** – Primorje: Budva, Paštrovići, Grbalj, Krtole, Lastva, Luštica, Perast, Kotor, Prčanj, Stoliv, Tivat, Herceg Novi. (BULIĆ S. 1949:273)
- kadarun suri crni** – Grbalj, Luštica. (BULIĆ S. 1949:273)
- kalavnja bijela** – Herceg Novi (Kuti, Sasovići, Meljine, Savina). (BULIĆ S. 1949:273)
- kalavrija** – njoj je odulje zrno. Drži se obično po odrinama. Skupo se prodaje. Plod joj je žućkast. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:32)
- kalavrija** – sorta grožđa, od ven. *ua calabria*. Isp. Nakićenović, 210. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:163)
- kimčavo grožđe** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- kojoni de galo** – sorta grožđa, *krivaja*; ven. *coioni de gallo*. – *Uzela sam kilu grožđa kojoni de galo. – Evo ti tamo pod markot onaj Konavljanin ima dvije kašete grožđa kojoni de galo.* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:165)
- kratkošija bijela** – Grbalj (Kubasi), Kotor (Mrčevac, Škaljari). (BULIĆ S. 1949:275)
- kratošija** – „Sinonimi: U Crnoj Gori se sorta *kratošija* naziva još: *bikača*, *čestozglavica*, *dugašija*, *crna vinogradarska*, *crna gorska*, *srednji vranac*, *vrančić*, *veji vrana*, *vrančina*, *crni krstač*, *vranjkstan*, *ljutica* – Ulićević (1966). Očigledno je da se radi o više bio-tipova ove sorte. Dok su u Dalmaciji sinonimi: *gratošija*, *grakošija*, *kratkošija* – Bulić (1949).“ (SAVIĆ S. 2003:185)

- kratošija** – kojoj su jagode crne, njeno je najbolje vino. Spominje se i pjeva u pjesmi o krsnim imenima... Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:32)
- kratošija** – sorta crnoga grožđa, okrugloga zrna na kratkoj peteljci, obično nabijenih grozdova (od te sorte pravi se čuvena ceklinska lozova raki-ja, jer kratošija nije vinorodna sorta). (LATKOVIĆ T. M. 2007:261)
- kratošija** – sorta vinove loze. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- kratošija (kratkošija crna)** – Primorje: Herceg Novi, Tivat, Prčanj, Kotor, Krtole, Luštica, Grbalj, Budva, Paštrovići (Sveti Stefan i dr.). (BULIĆ S. 1949:276)
- krevetača** – loza koja je podignuta na odar, krevet. (LATKOVIĆ T. M. 2007:262)
- krevo bijeli** – Spič (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:276)
- krivalja** – jagode joj krive i dugačke i bijele. Loze sade u metar razbijenoj zemlji, – prut za 30 cm poviju, a 70 cm u dubinu. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:32)
- krivalja bijela** – Herceg Novi, Budva. (BULIĆ S. 1949:277)
- krstač** – „U Crnoj Gori sorta *krstač* ima sinonime: *krstača bijela*, *bijela krsta*, *bijela vinogradarska*, *bijela loza*, *bioka* – Ulićević (1966). (SAVIĆ S. 2003:215)
- krstač** – bijela loza. (LATKOVIĆ T. M. 2007:260)
- lisica** – lok.: Crna Gora. Objašnjenje: „Art weisse Weintraube, uvae genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:330). Sorta vinove loze. (PULEVIĆ V. 2005:94)
- lisica** – sorta vinove loze. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- lisica pitoma crna** – odgovara sorti *lisica rumena*. Budva. (BULIĆ S. 1949:283)
- lisica rumena** – Budva, Gradište, Paštrovići (Buljarica, Kaluderac), Grbalj (Krimovice). (BULIĆ S. 1949:283)
- lisica sira crna** – odgovara sorti *lisica rumena*. Budva. (BULIĆ S. 1949:283)
- lisica sitna crna** – odgovara sorti *lisica rumena*. Budva. (BULIĆ S. 1949:283)
- lisičina rumena** – odgovara sorti *lisica rumena*. Spič (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:283)
- loza** – vinova loza. (LATKOVIĆ T. M. 2007:288)
- loznica** – divlja vinova loza (*vitis silvestris* Gmel.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:288)

- loznica** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: posredno = *vinjaga*, „1) wilder Weinstock, vitis silvestris. 2) de Frucht davon, uva silvestris, cf. loznica“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:63 & 332). SIMONOVIC D. 1959:501 Karadžičeve fitonime „loznica (Vuk)“ – zapisan u Crnoj Gori i „**vinjaga** (Vuk)“ – neubiciran, identifikovao je s vrstom *Vitis silvestris* Gmel. U drugome primjeru KARADŽIĆ je dobro objasnio da **loznica** u Crnoj Gori znači i plod od istoimene biljke. PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:318 zabilježili su 11 toponima oblika: Loznica, Loznice, Podloznice i dr. (PULEVIĆ V. 2005:95)
- ložde** – lozje, vinograd. Prčanj/Boka Kotorska (još i u okolini Dubrovnika). (REŠETAR M. 2010:333)
- ložnica** – v. *loznica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:288)
- ložnica** ili **loznica** – divlja loza, *rađa kao kopriva*. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- ljutica** – v. *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:295)
- malvasija crna** – Boka Kotorska (Prčanj). (BULIĆ S. 1949:285)
- mastika** – mlado vino. (REŠETAR M. 2010:337)
- masturika** – (i jednostavno *mast*), šira, mlado vino, uporedi *mastika* i *most*. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010: 337)
- most** – mlado vino. Prčanj (Boka Kotorska). Od ital. *mosto*; upor. *masturika*. (REŠETAR M. 2010: 340)
- muškaćela** – „Sinonimi za sortu *muškaćelu* u Crnoj Gori su: *muškat* i *muškaćelica*, dok u Dalmaciji ima više sinonima: *čimovica*, *muškat*, *muškat mali*, *muškatel*, *muškatela*, *muškatelj*, *muškatiya*, *muškatina* i *šmrkavac* (Bulić, 1949). Da li je riječ o istoj sorti u Dalmaciji i Crnoj Gori nije naučno potvrđeno.“ (SAVIĆ S. 2003:267)
- muškaćelica** – sorta bijeloga grožđa, *muškat* (ima jak miris). (LATKOVIĆ T. M. 2007:323)
- muškat** – grožđe i vrsta vina; it. *moscato*... Budva i Paštrovići. (LIPOVAC - RADULOVIĆ V. 1997:197)
- muškat bijeli** – Budva, Grbalj, Prčanj, Herceg Novi: Sasovići. (BULIĆ S. 1949:290)
- muškat crni** – Boka Kotorska: Prčanj, Sasovići, Savina, Kutina, Meljine. (BULIĆ S. 1949: 291)
- muškat ruža crni** – Tivat. (BULIĆ S. 1949:293)
- muškatio** – plod joj velika zrna, jagode crvene. Ima silni miris. Rijetko se nalazi jer slabo rađa. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:32)
- muškatio** – sorta mirisnoga grožđa. It. *muscatello*. U severozapadnoj Boki sličnim se imenom označavaju različite sorte voća koje pošeduju kara-

kteristični miris. Kaže se *muškate orah*, zatim za jednu vrstu mirisave šljive *muškatelica* i *muškaćelica*, a Zore (Spom. SAN, XXVI) donosi *muškaćela* sorta kruške. Boka Kotorska, ševerozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:193)

naško grožđe – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)

nepogreb bijeli – Boka Kotorska: Bogdašići. (BULIĆ S. 1949:293)

odrina – lok.: „(po jugoz. kr.)“ (= jugozapadni krajevi). Tumačenje: „vinova loza, koja se pusti te naraste uz kakovo drvo ili onako uza što...“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:447). (PULEVIĆ V. 2005:101)

odrina – loza stavljena na horizontalnu ili ovalnu strukturu radi stvaranja hlada. Krtole (Boka Kotorska). (Starčević J. L. 2003)

ovčji rep ili **ovčji repak bijeli** – Grbalj: Krimovice. (BULIĆ S. 1949:296)

pjegavica – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „Art Rebe und Traube, vitis et uvae genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:504). Sorta loze i grožđa. (PULEVIĆ V. 2005:104)

pjegavica bijela ili **bioka** – Boka Kotorska: Krtole. (Bulić S. 1949:299)

plajka ili **plavka bijela** – Boka Kotorska: Mrčevac, Škaljari. (BULIĆ S. 1949:300)

plajka ili **plavka crna** – odgovara sorti *plavina crna*. Boka Kotorska: Mrčevac. (BULIĆ S. 1949:300)

plavka – *Narod veli* – loza *plavka siromaška majka*, jer dobro rodije i dobro vino. Ima je i bijele i crne. Jagode joj sitne i dugačke. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:32)

plavka crna, plajica ili **plajka crna** – odgovara sorti *plavina crna*. Mišići (između Sutomora i Buljarice), Grbalj (često), Boka Kotorska: Luštica, Krtole, Kotor, Lastva (?), Prčanj, Stoliv (?), Tivat, Herceg Novi. (BULIĆ S. 1949:306)

plavka ili **plajka bijela** – Mrčevo (možda selo Mrčevac blizu Tivta ili Mrčevo polje u Grblju – V. P.). (BULIĆ S. 1949:306)

prolivača crna – Kovač (vjerovatno Kavač kod Kotora, a postoji i selo Kovači u Grblju – V. P.). (BULIĆ S. 1949:311)

razaglija – sorta loze. Selo Boljevići. (Crmnica). (I: I. Ukšanović)

razaglija bijela – odgovara sorti *razajlija rum*. Budva. (BULIĆ S. 1949:314)

razaglija rumena – odgovara sorti *razajlija rum*. Spič (kod Sutomora), Budva, Kovač (možda Kavač kod Kotora ili Kovači u Grblju – V. P.). (BULIĆ S. 1949:314)

razajlija crna – odgovara sorti *razajlija rum*. Herceg Novi, Grbalj (Glavatičići, Kovač, Krimovice, Kubasi, Lastva, Višnjevo). (BULIĆ S. 1949:314)

- razaklija** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: = *dinjka* (bez ubikacije), „nekako crveno grožđe, rother Traminer, vitis apiana“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:120 & 627). (PULEVIĆ V. 2005:106)
- razaklija** – sorta grožđa, duguljastih velikih zrna, tvrde opne (postoji razaklija i sa bijelim i sa crnim i sa crvenim zrnima). (LATKOVIĆ T. M. 2007:482)
- reavica** – sorta *kratošije* (grožđa) kod koje grozdovi nijesu zbijeni nego su zrna prorjeđa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:487)
- rehavica** – v. *reavica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:487)
- rejavica** – v. *reavica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:487)
- ribona bijela** – Brca i Đendinovići (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:314)
- rolika crna** – Grbalj: Glavati. (BULIĆ S. 1949:314)
- rolika rumena** – Boka Kotorska: Krtole. (BULIĆ S. 1949:315)
- rozaklija** – sorta grožđa. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- rozaklija** – v. *razaklija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:492)
- ruža** – stablo joj je visoko i jako, može živjeti preko 100 godina. Dosta ploda nametne, a grozd joj rijedak a jagode nacrvene. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:32)
- ruža bijela** – Budva, Grbalj, Herceg Novi: Kameno. (BULIĆ S. 1949:317)
- ruža crna** – Budva, Herceg Novi: Sasovići, Kameno. (BULIĆ S. 1949:318)
- ružan crni** – Boka Kotorska: Krtole, okolina Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:319)
- sijer crni** – Grbalj. (BULIĆ S. 1949:320)
- sredičevac crni** – Boka Kotorska: Krtole. (BULIĆ S. 1949:322)
- stanka radova loza crna** – odgovara sorti *kadarun crni*. Paštrovići: Buljarića, Kaluđerac. (BULIĆ S. 1949:322)
- surac** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „Art Rebe und traube, vitis et uvae genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:726). Sorta loze i grožđa. (PULEVIĆ V. 2005:110-111)
- surac** – on je vinovit, dobro rodi, ali vino blijedo, a zrnje objako. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:32)
- surac crni** – Kameno kod Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:322)
- surac rumeni** – okolina Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:322)
- surica crna** – okolina Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:322)
- suvarak** – sorta grožđa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:534)
- šerivo grožđe, šeriva loza** – sorta loze kod koje je zrno rumenkastožuto, „pljuckavo“ te nije za jelo. Izdašno rodi i koristi se za rakiju. Stara loza. Riječka nahija. (I: P. Jovičević)
- šerovina** – sorta loze. Crmnica. (I: M. Radoman)
- uhvata bijela** – okolina Budve. (BULIĆ S. 1949:331)

- uhvata bijela** ili **božovića loza bijela** – Budva, Grbalj: Glavati, Krimovice, Zagora. (BULIĆ S. 1949:331)
- uhvata crna** – Budva. (BULIĆ S. 1949:331)
- velji vran** – *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:611)
- volujina** – kao *kratošija*, veća zrna. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- volujina** – sorta loze. Crmnica. (I: M. Radoman)
- vranac** – „Ulićević (1966) navodi sljedeće sinonime za sortu vranac u Crnoj Gori: *vranac krstač*, *crmnička loza*, *crmnički vranac*, dok Bulić (1949) za istu sortu navodi sinonime koji se sreću u Dalmaciji: *vranac crni*, *vranac pihljavac*, *vranac crnogorski*“. (SAVIĆ S. 2003:152)
- vranac** – sorta grožđa. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- vranac** – sorta vinove loze. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- vranac crni** – Spič (kod Sutomora), Paštrovići (Buljarica, Kaluđerac), Grbalj. (BULIĆ S. 1949:333)
- vranac crnogorski crni** – Budva. (BULIĆ S. 1949:333)
- vranac mahniti crni** – Budva, Paštrovići: Buljarica, Kaluđerac. (BULIĆ S. 1949:333)
- vranac prhljavac crni** – Budva. (BULIĆ S. 1949:333)
- vrančić** – v. *kratošija* (LATKOVIĆ T. M. 2007:619)
- vrančina** – v. *kratošija*. (LATKOVIĆ M. 2007:619)
- vranj krstan** – v. *kratošija*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:619)
- zadarka** – sorta loze. Selo Boljevići (Crmnica). (I: I. Ukšanović)
- zadarska loza** – ima sitno slatko zrno. Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- zadrenka** – sorta loze. Crmnica. (I: M. Radoman)
- zadrinka crna** – Budva, Paštrovići: Buljarica. (BULIĆ S. 1949:336)
- zelenac** ili **zelenak crni** – Boka Kotorska: Krtole. (BULIĆ S. 1949:336)
- zlatarica bijela** – Paštrovići (Buljarica, Kaluđerac), Grbalj (Glavati, Zagora, Višnjevo), Krtole, Luštica, Kotor?, Tivat. (BULIĆ S. 1949:135)
- žitkovina crna** – Spič (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:340)
- žizak** – „U Boki Kotorskoj se nailazi na sinonim: *žizak bijeli* – Bulić (1949)“. (SAVIĆ S. 2003:242)
- žizak bijeli** – Kruševica kod Herceg Novog. (BULIĆ S. 1949:341)
- žitkovina bijela** – Spič (kod Sutomora). (BULIĆ S. 1949:341)

Jabuka

- arapka** – sorta jabuke, *slatke su, crvenkaste, đeca su ih rado krala*. Bijelo Polje (I: B. Koprivica)
- babovača** – sorta domaće jabuke. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:512)
- babovača** – sorta jabuke velikih žućkastih plodova. Bijelo Polje. (I: B. Koprivica)
- divljaka** – divlja kišela jabuka ili kruška. Prošćenje (Mojkovac). (VUJIČIĆ M. 1995:33)
- divljaka** – drvo i plod divlje jabuke (*Malus silvestris* Mill.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:144)
- divljaka** – divlja jabuka *Malus communis*... – *Volijo je da sedi po* (= pod divljakom i da čita Sveto pismo. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:154)
- divljaka** – divlja voćka (jabuka, kruška, smokva), selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:76)
- divljaka** – divlja voćka, jabuka, kruška i dr... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:134)
- divljaka** – nekalemljena voćka, samoniklica. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:518)
- divljaka** – raste u šumi. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- jabučina** – divlja jabuka... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:238)
- jabučina** – v. *zukva*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:225)
- jabuka** (*Malus* Mill.) – opšti naziv za čitavu teritoriju Crne Gore.
- jabuka petrovača** – omanja, žućkasta, slatka. Selo Mojstir kod Bistrice (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- jabuka petrovača** – sorta jabuke, slatka. Vraneška dolina. (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- ljutača** – kišela jabuka. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:530)
- pašinka** – sorta stare jabuke. Bijelo Polje. (I: B. Koprivica)
- pašinka** – stara sorta jabuke, žuta na crveno, srednje veličine, zrijeva u septembru. Orjeđala, jedva da se poneđe sretne. Selo Mojstir kod Bistrice (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- petrovača** – voćka (smokva, jabuka) koja rađa (daje plod) za Petrovdan. (LATKOVIĆ T. M. 2007:399)
- petrovača (jabuka petrovača)** – jabuka koja prva sazrene. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- šerbetlija** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „Art Apfel, mali genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:386). Sorta jabuke. (PULEVIĆ V. 2005:111)
- zukva** – divljaka, divlja jabuka, vrlo mala jabuka (*Malus silvestris* Mill.). (Kaže se još i *zukvica*). Naziv zastupljen na čitavoj teritoriji Crne Gore.

Kruška

- batinjača** – sorta stare domaće kruške. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:531)
- bazduhanka** – sorta krastave i krupne, a veoma ukusne kruške. – *U Bihor svašta rađa, rađaju kruške bazduhanke*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:20)
- begar** – sorta kruške omanjih sočnih plodova koji ugnjiju kad sazru. Selo Ulotina (Andrijevića). (I: G. Čulafić)
- blagun** – sorta krupne i vrlo slatke kruške; begar. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:37)
- ciganka** – divlja kruška. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice).
- divljaka** – divlja kišela jabuka ili kruška. Prošćenje kod Mojkovca. (VUJIČIĆ M. 1995:33)
- divljaka** – divlja voćka (jabuka, kruška, smokva), selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:76)
- divljaka** – drvo i plod divlje kruške. (LATKOVIĆ T. M. 2007:144)
- divljaka** – nekalemljena voćka, samoniklica. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:518)
- divljaka** – raste u šumi. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- jerebasna** – sorta kruške, posebno prijatnog ukusa. Prošćenje (Mojkovac). (VUJIČIĆ M. 1995:54)
- jerebasma** – krupna, zelenkasta i izuzetno sočna kruška. – *Jerebasma kat pane sa kruške ona se cijela razbije*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:78)
- jerebasma** – sočna kruška (zabilježeno je i *jeribasma*). Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:120)
- jerebasma** – sorta kruške slatkih plodova, *topi se u ustima*. Bijelo Polje. (I: B. Koprivica)
- jerebasma** – sorta kruške, zrijeva u septembru. Orjeđala. Selo Mojstir kod Bistrice (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- jerebosma** – „pitoma kruška, okruglastih plodova, obima *listače*. Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- jerebosna/jeribosna** – sorta krupne ukusne kruške. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:245)
- jeribosna** – krupna, sočna, ukusna pitoma kruška. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:339)
- jesenka** – stara sorta kruške, s malim plodovima; kad sazru, smekšaju i potamne, veoma su ukusni i pogodni za sušenje. U potpunosti iščezava. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- kačamorka** – kruška s plodovima srednje veličine, rodi dobro. Kasnije zrijeva. Ostaje zelena. Stavljaju se u slamu i tako može da dočeka kraj zime. Ugnjije iznutra. Selo Rovca (Vasojevići). (I: M. Dašić)

- kačmorka** – sitna žućkasta kruška. – *Jedna žena iz Bihora beše donijela stranu kačmarke*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:80)
- kačmorka** – stara kruška, sitnija, kvalitetna je. Od nje se pekla rakija. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- kalem** – sorta kruške. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:124)
- kaluđerka** – sorta Kruške. Bijelo Polje. (I: B. Koprivica)
- karamanka** (tur. *karaman*) – sorta kruške koja je prenešena iz Turske (Vasojevići). (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:127)
- krastača** – sorta kruške s debelom hrapavom korom. Zrijevaju u jesen. Selo Zagarač (Katunska nahija). (ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1997:187)
- krstovača** – sorta kruške s povećim i sočnim plodovima, zrijeva početkom jeseni. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- kruščica** – sorta sitne, slatke kruške. – *Ove kruščice su ka med slatke*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:92)
- kruška** – opšti naziv za čitavu teritoriju Crne Gore.
- kruška petrovača** – sorta kruške koja rano sazrijeva (o Petrovu dne), omanjih okruglastih plodova. Iščezava. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- kruškovina** – vrsta drveta, divlja kruška (*Pirus piraster* Borkh.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:267)
- listača** – stara sorta kruške. Plodovi srednje veličine, zeleni, širi nego duži, zrijeva početkom avgusta. Iščezava (od poodavno se ne pojavljuje na tržištu). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- mrkaljuša, kruška mrkaljuša** – sorta kruške. Kad se ubere, tvrda je, sazri poslije branja, kad i pocrni. Dobra je za rakiju. Vidrovan (Nikšić). (I: M. Maksimović)
- ranac** – rana kruška, zrijeva u julu (kad se žnje pšenica), manje je veličine. Stara je kruška i orjeđala. Selo Mojstir kod Bistrice (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- ranica** – sorta domaće kruške. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998)
- ranka** – rana kruška. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- sijerak** – sorta kruške, dolazi krajem septembra i početkom oktobra. Najkvalitetnija je. Od nje se pekla rakija. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (A. Avdić)
- tombolača** – sorta kruške čiji plodovi „dozrijevaju pošto se uberu“. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- Tumbolača** – sorta kruške. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)

žutac – stara sorta kruške, plodovi žućkasti, sočni i aromatični. Rano zrijeva pa otud i drugo ime *vidovača*. Iščezava (rijetko se pojavljuje u tržnicama). Selo Crnci (Piperi). (I. D. Četković)

Prunoidno voće: šljiva, trešnja, kajsija, badem i dr.

amula – sorta šljive žutih ili crvenih plodova (sitnih) koji se teško odvajaju od koštice. Ven. *amolo...* – *Imamo ove godine puno žutih i crvenih amula...* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULović V. 1981:10)

antiferak – *kajsija* (die Aprikose), Đurići (Boka); vjerovatno se veže s oblikom *antić* (vidi gore), zatim s *anćipraskva* „breskva“ Stari Grad (Cittavecchia) na Hvaru (*anćipraskva*, dok *praskva* znači marela, kao i *natupijerka* „vrsta breskve“, Dub. (od lat. *nucipersica*) (REŠETAR M. 2010:302). **NAPOMENA:** **antić** – marela. Šibenik. (REŠETAR M. 2010:301)

armelin – kajsija. Zabilježeno i *rmelin*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULović V. 1997:16)

armelina – „vrsta breskve“. Tivat (I. D. Korsić). **NAPOMENA:** vjerovatnije se radi o kajsiji.

aršlama – „krupna trešnja“. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)

aršlama – sorta trešnje. – *Kupio am deci aršlama*. Selo Prošćenje (Mojkovac).

ašlama – sorta žutocrvene trešnje, *aršlama*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:15)

badem – (*Prunus communis*, *Amygdalus communis*). (IČEVIĆ D. 2007:156)

bajam – badem. Selo Godinje (Crmnica). (I: D. Leković)

bajam – v. *mendula*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:567)

belošljiva – sorta bijele šljive. – *U Čerimafendin voćnjak uvijek je bila po neka belošljiva*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:21)

bjelica – sorta (bije)le šljive... Selo Zagarače (Katunska nahija). (ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1997:329).

bjelica – sorta trešnje. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)

bjelica – sorta trešnje. Vraneška dolina (Bijelo Polje). (I)

bljelica – sorta šljive. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:45)

breska – breskva. – *Kupi kilo zrelih breski*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:24)

crešnja – trešnja. – *Najvolim divlje crešnje*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:29)

crnica – sorta trešnje, kuva se i čini slatko. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)

divlja trešnja – v. *treslovina*. (LATKOVIĆ T. M. 2007: 144)

durgonja – sorta šljive. Selo Ulotina (Andrijevice). (I: G. Čulafić)

durgulja – sorta šljive. Vasojevići. (I)

- džana** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: = *džanarika*, „Art Pflaumen, pruni genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:830). SIMONOVIĆ D. 1959:382 Karadžićev fitonim „džana (Vuk)“, s velikim brojem drugih imena, stavlja uz *Prunus italica* Borkh. U Crnoj Gori uobičajen je i naziv *džanja*, što se vidi i po toponimima: Džanja, Džanjica, Džanjev do i dr. (PULEVIĆ V. 2005:844-85)
- džanarika** – (pers. *gânerik*, tur. *canerigi*) – sorta rane šljive. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:357)
- džanarika** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:156)
- džanarika** – selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- džanja** – „vrsta šljive okruglih plodova“, džanarika (*Prunus cocumilia* Ten.) (LATKOVIĆ T. M. 2007:159). **NAPOMENA:** Vrsta *Prunus cocomilia* Ten. u Crnoj Gori srijeće se na veoma malom broju lokaliteta na području Pive, te fitonim *džanja* treba vezati i za neke srodne vrste širega rasprostranjenja.
- džanja** – džanarika *Prunus insitita*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:493)
- džanja** – džanarika, vrsta rane šljive. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:355)
- džanja** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- džanja** – voćka džanarika (*Prunus cerasifera*)... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:672)
- džanja** – vrsta šljive. Tivat. (I: D. Korsić)
- deliborka** – sorta trešnje vrlo krupnih plodova. (LATKOVIĆ T. M. 2007:162)
- fruckavica** – sorta trešnje. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:315)
- grčica, trešnja grčica** – grka je, krešu je za list, jede je rado stoka. Lipovo kod Kolašina. (I: R. Bulatović)
- grkljaja** – divlja trešnja čiji su plodovi grki. – *Nemoj da se penješ na nju, to je grkljaja*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:60)
- jajara** – sorta šljive. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:118)
- kajsija** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:156)
- madžarka** – docna šljiva, požegača, debelica. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:156)
- magriva** – divlja višnja (*Prunus mahaleb*). – *Nakalemio sam višnju marelu na magrivu*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:314)
- mednica** – slatka šljiva. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:446)
- mednica** – stara sorta šljive. Od nje se pekla rakija. Sad je rijetka. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- meduo** – badem. Tivat. (I: D. Korsić)

- mekiš** – badem s tankom ljuskom. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:337)
- mendul** – badem; južno it. *umendula*; ven. *mandola*; it. *mandorla*. Na Muu, u Tivtu, Bogdašićima i Kavču, zabilježeno *mandula*. – *Manduli četaju u marač*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:213)
- mendula** – bademi; južnoit. *amendula*; ven. *mendola*; it. *mandorlo* (*Amygdalus communis*). – *Imali smo mendule u Petrovac*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:188)
- mendula** – vrsta biljke, badem (*Amygdalus communis*) i njen plod. (LATKOVIĆ T. M. 2007:308)
- mendulica** – breskva (Pfirsich). Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:338)
- mendulica** – sorta breskve. Tivat. (I: D. Korsić)
- menduo** – *Amygdalus communis*. Boka Kotorska (i sušed). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- menduo** – badem, u tom obliku u Prčanju a ne, kako je to kod Vuka pogrešno navedeno, u Dubrovniku, đe je naprotiv uobičajen samo oblik *mjen-deo*. (REŠETAR M. 2010: 338)
- menduo** – badem. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- piskavica** – sorta šljive slabijega kvaliteta, plod sitan. Dosta rodi. Naziv je čest u ševernome području Crne Gore, na jugu je zabilježen u Zagaraču (Katunska nahija).
- piskavica** – sorta šljive, zrije u drugoj polovini avgusta. Sitnija je od požegača i manje mesnata. Slabija je za rakiju. Dosta rodi. Vasojevići. (I).
- piskavica** – sorta šljive. Selo Ulotina (Andrijevice). (I: G. Čulafić)
- plavka** (ili **plavica**) – sorta trešnje, dolazi rano, prije drugih. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- požegača** – sorta šljive. Selo Ulotina (Andrijevice). (I: G. Čulafić)
- požeška** – jesenja šljiva, madžarka. – *Požešku najviše volim od svog voća*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:128)
- požeška** – sorta šljive, na visokoj je cijeni. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- praska** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:407)
- praska** – breskva, plod i drvo višegodišnje biljke (*Amygdalus persica* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:437)
- praska** – breskva. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- praska** – breskva. Kruševica pod Orjenom (Herceg Novi). (MILANOVIĆ R. M. 1997:202)

- praska** – lok.: „po jugoz. kr.“ (= jugozapadni krajevi). Tumačenje: posredno: = *praskva* = *breskva*, „1) Pfirschbaum, amygdalus persica Linn. 2) Frucht davon, malum persicum, cf. praskva“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:42 & 564). SIMONOVIC D. 1959:381 fitonim „*praska* (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Prunus persica*. PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:399-340 bilježe više lokaliteta oblika: Mala praska, Praskica, Praskina gomila donja, Praskova dolina, Praskvena glavica, Praskvica i dr. Vjerovatno je da su neki od njih nazvani po biljci *praski*. (PULEVIĆ V. 2005:105).
- praska** – Podgorica (IČEVIĆ D. 2007:163)
- praska** – sorta breskve. – *Jelji vi ovo praska u obor? – Ne isplati se praske sadit lako se pobolju*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:185)
- praska** – sorta breskve. Tivat. (I: D. Korsić)
- praskva** – breskva; t. dij. *persica* (it. *pesca*); ven. *persega*. – *Pošto te praskve?* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:236)
- praskva** (*breskva*, *Prunus persica*) – Imamo pitome, *priljepače* i *odljepače*, *bjelice* i *jesenke*, koje su tvrde, gorke i runjave, a dolaze pod jesen. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- ranka** – v. *ranjka*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:256)
- ranjka** – šljiva koja rano donosi plod; plod te biljke. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:256)
- ruskavice** – sorta trešnje. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- sliva** – šljiva. Crmnica (MILETIĆ B. 1940:359). *NAPOMENA*: u selu Crnci (Piperi) govorilo se *sliva*, postoji toponim *U slive Markove* (V. P.).
- šeftelija** – breskva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:362)
- šeftelija** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:363)
- šefteljija** – breskva. – *Tu je šefteljija bila*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:216)
- šljame** – sorta trešnje. Najveće su i najbolje rode. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- tremzla** – *Prunus mahaleb* (V. Blečić in SIMONOVIC D. 1959:380). Naziv je jedinstven. U Crnoj Gori postoji toponim *Trtemesla* u Orasima – Lješanska nahija. (PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:467)
- treslovina** – drvenasta biljka (*Prunus mahaleb* L.), okruglaste krošnje i visećih grana; cvijet bijel, sitan, mirišljav; plod crna koštunica, neprijatnog ukusa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:575)
- treslovina** – magriva (*Prunus mahaleb* L.). Gornji Morinj (Boka Kotorska). (I: mještani iz sela Morinj)
- trešnja** – „sitna trešnja“. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)

- trijesla** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „wilde Weichsel, arboris genus“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:748). SIMONOVIĆ D. 1959:380 Karadžićev fitonim „trijesla (Vuk)“ identifikuje s *Prunus fruticosa* Pall. (= *Cerasus chamaecerasus* Lois.), vjerovatno poveden nazivima iz drugih krajeva: *tresla* (po Đ. Popoviću) i *treslovina* (po Ž. Jurišiću). Ovde se postavlja osnovno pitanje: da li je vrsta *Prunus fruticosa* zastupljena u flori Crne Gore, da bi za nju moglo postojati ime *trijesla*? Dosad je zabilježeno samo jedno nalazište „*P. Chamaecerasus* Jacq. In apricis valis Zetae prope Danilovgrad“ (PANČIĆ J. 1875:25), što nije dovoljno za postojanje imena šire upotrebe. Sumnja postaje tim veća što niko od botaničara ili šumara poslije Pančića nije tu vrstu zapazio u Crnoj Gori, a u Flori Evrope (Flora europaea 2:79) ne navodi se čak ni za teritoriju bivše države Jugoslavije. Inače, ovaj nalaz prividno bi mogli potvrditi toponimi: *Treslišta*, *Treslova dolina*, *Treslovina*, *Trijensla*, *Trijesle* i dr., koje su u Crnoj Gori registrovali PULEVIĆ V. & SAMAR-DŽIĆ N. 2003:468 & 471. Zato bi se Karadžićev fitonim *trijesla* iz Boke, kao i nebrojeni toponimi s tom osnovom, najvjerovatnije mogao odnositi na neku drugu vrstu iz roda *Prunus*, a najsigurnije na *Prunus mahaleb* L. (PULEVIĆ V. 2005: 112-113).
- trnjina** – *Prunus spinosa*; plod te biljke. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:383). **NAPOMENA**: nazivi *trn* i *trnjina* zastupljeni su na čitavoj teritoriji Crne Gore.
- turgolja** – sorta šljive, krupnija. Vidrovan (Nikšić). (I: Maksimović M.)
- turgonja** – sorta šljive. Podgorica. (IČEVIĆ V. 2007:156)
- turgonja** – sorta krupne zelenkaste šljive. – *Turgonje se sušu pa se meću u pirijan da se skuva ašaf...* Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:228)
- turgonja** – sorta šljive. Gornje Polje (Nikšić). (I: M. Maksimović)
- turgonja** – sorta šljive. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:592)
- turgonja** – sorta šljive. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:391)
- turgulja** – sorta rane krupne šljive... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:592)
- turgulja** – v. *turgonja*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:391)
- višnja** – (*Prunus cerasus*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:33). **NAPOMENA**: Naziv *višnja* je opšti za čitavu teritoriju Crne Gore.
- zenderika** – sorta šljive. Tivat. (I: D. Korsić)
- zerdelija** – Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:33). **NAPOMENA**: KARADŽIĆ STEF. V. 1852:208 za Bosnu tu biljku identifikuje s kajsijom (*Prunus armeniaca*). Taj Karadžićev podatak prenosi ŠULEK B. 1879:461, dodajući još i latinski naziv *Prunus domestica my-*

robalana Desf. SIMONOVIĆ D. 1959:379 takođe se u potpunosti oslanja na Karadžića i za biljku *Prunus armeniaca* L. navodi kao osnovni naziv **kajsija** (Vuk) i sinonim *zerdelija* (Vuk).

Maslina

- barkinja** – sorta autohtone masline u Crnogorskome primorju. (MIRANOVIĆ K. & al. 2004:43).
- barkinja** – sorta masline. Tivat. (I: D. Korsić)
- crnica** – njoj je srednji rod, a ulje joj malo krvavo i prekosočno. Boka Kotorska (i sušed.) (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:33)
- crnica** – sorta masline. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- crnica** – sorta masline. Tivat. (I: Korsić)
- fran** – sorta autohtone masline u Crnogorskome primorju. (MIRANOVIĆ K. & al. 2004:43)
- gloginja** – autohtona sorta masline u Crnogorskome primorju. (MIRANOVIĆ K. & al. 2004:43)
- gloginje** – to su divlje masline, kojih ulje za jestiva ne vrijedi, ali je dobra za kandilo. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:33)
- krivalja** ili **barkinja** – ona je dobra za soliti ili u kvasinu. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:33)
- lubardeška** – sorta masline. It. *lombardesc*a (?)... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1971:183)
- lubardeška** – sorta masline. Malo ulja dava, a dosta ima mesa. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIĆ S. 1913:33)
- lubardina** – sorta masline, u vezi s it. *lombardo*. – *Masline su lubardina, zinzula i crnjaka*. – *Stukla sam lubardine, pa ću poslije promijenit vodu*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:172)
- lubrdeška** – sorta masline. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- lumbardeška** – sorta masline. Tivat. (I: D. Korsić)
- lumbardina** – sorta masline. It. *lombardina*... – *imali smo u Grbalj više vrsta maslina i žutice, sitnjake, zelene, dzinzule i lumbardine*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:197)
- maslina** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:236). Uobičajeni naziv na čitavome arealu masline u Crnoj Gori.
- mašlina** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:351)
- padalica** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „n.p. maslina koja sama opadne, die von selbst obfallenden Obstfrüchte (z. B. Oliven), fructus sponte decedentes“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:484). (PULEVIĆ V. 2005:102)
- sarulja** – sorta masline. Autohtona u Crnogorskome primorju. (MIRANOVIĆ K. & al. 2004:43)

- sitnica** – njoj je sitan plod, lijepo ulje i najbolji rod. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- španjolka** – sorta masline. Tivat. (I: D. Korsić)
- 3inzula** – sorta autohtone masline u Crnogorskoj primorju. (MIRANOVIĆ K. & al. 2004:43)
- žutica** – maslina kojoj je rod uvijek zelen, ulje žuto i bistro, jako i tvrdo. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- žutica** – sorta masline. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- žutica** – sorta masline. Tivat. (I: D. Korsić)

Smokva

- „cvjetače“** – sve ove (smokve – V. P.) izmetnu takozvane „cvjetače“, to jest prve smokve, kojih je vrlo malo. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33). *NAPOMENA*: vjerovatno se u Boki Kotorskoj taj naziv izgovara kao *ćetače*.
- bijela smokva** – selo Donja Gorica (Lješkopljje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- bjelica** – sorta smokve. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- buica** – sorta smokve, sura („ni crna ni bijela“). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- buvica** – sorta smokve. Tivat. (I: D. Korsić)
- crna, crna smokva** – selo Donja Gorica (Lješkopljje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- crnica** – sorta smokve. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- ćetunjače** – isto što i *cvjetače*. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- divljaka** – smokva. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- dužaka, dužica** – sorta smokve. Selo Donja Gorica (Lješkopljje kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- dužica** – lok.: Kotor. Tumačenje: „smokva duguljasta, Art Feigen, ficus genus“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:144)
- dužica** – sorta smokve (vidi: *kukumar*). – *Prvo ti prispjjeva petrovača, pa kukumar, pa dužica, zimnica i trojka*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:157)
- dužice** – sorta smokve, plodovi duguljasti. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- dvoljetka** – smokva koja dvaput rađa. – *Imali smo mi jednu dvoljetku u avliju. – Mene su miljije dvoljetke, boga mi, no patljidžanke*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:79)
- frakancana, frankacana** – sorta velike bijele smokve; možda od it. *fellacciano*... – *Uzmi kovicu, pa pođi ubrat koju frakancanu. – Mi imamo u*

- baštinu jednu frakancanu, nema boljih smokava od njih.* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:94)
- francakane** – sorta smokve. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- indijska smokva** – *Ficus indiana*. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- jesenka** – sorta smokve. Selo Godinje (Crmnica). (I: D. Leković)
- klap** – bijeli sok kod smokve (pojavljuje se na zarezanom ili otkinutome dijelu lista ili grane). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- kolutić** – „manje smokve koje rastu na *petrovači* – smokovom stablu, nakon što su već pobrane velike smokve *petrovače*“. Dobrota (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:326)
- kufalica, kuvalica** – prezreli i ukufjeli (polusasušeni) plodovi smokve. Riječka nahija. (I: P. Jovičević)
- kukumar** – sorta smokve duguljastoga oblika. – *Prvo ti prispijeva smokva petrovača, pa kukumar, pa dužica, zimnica i trojka.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:157)
- lipovka** – sorta smokve. (LATKOVIĆ T. M. 2007:285)
- lipovka** – sorta smokve. Selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:210)
- mletkinje** – sorta smokve, potiče iz Mletaka. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- ozimice** – sorta smokve, najkasnije dolaze. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- pašaka** – divlja smokva. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- pašaka** – divlja smokva. Selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:320)
- pašaka** – smokva. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- patlidžanka** – sorta smokve. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- patlidžanka** – sorta smokve. – *Da mi je izes jednu patlidžanku. – Ja više voljim patlidžanke no dvoljetke.* Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:176)
- pečenjake** – plodovi smokve prisilno uveli zbog prečeranane suše. Riječka nahija. (I: P. Jovičević)
- petrovača** – sorta smokve (vidi: *kukumar*). – *Prvo ti prispijeva smokva petrovača, pa kukumar, pa dužica, zimnica i trojka.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:157)
- petrovača** – sorta smokve koja rano uzrijeva, ima dva roda. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša). *NAPOMENA*: naziv *petrovača* je čest u arealu smokve u Crnoj Gori.

- petrovača** – sorta smokve koja zrijeva oko Petrovdana. – *Jesu lji vi zdrelje petrovače. – Ja se pored petrovača ni na koje drugo voće ne bi okrenuio*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:178)
- petrovača** – sorta smokve. Selo Godinje (Crmnica). (I: D. Leković)
- petrovača** – sorta smokve. Tivat. (I: D. Korsić)
- petrovača** – voćka (smokva, jabuka) koja rađa (daje plod) za Petrovdan. (LATKOVIĆ T. M. 2007:399)
- popice** – sorta smokve. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- popice** – sorta smokve. Tivat. (I: D. Korsić)
- pupavac** – provenuli plod smokve. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- pupavac** – smokva sitnih plodova. Selo Donja Gorica (Lješkopljje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- rezanica** – sorta smokve. Selo Godinje (Crmnica). (I: D. Lekić)
- sedmakinja** – smokva. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- sedmakinja** – sorta smokve s dva roda u godini, prvi rod dolazi rano. Selo Donja Gorica (Lješkopljje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša) *NAPOMENA*: naziv *sedmakinja* čest je u arealu smokve u Crnoj Gori.
- sedmakinja** – sorta smokve. – *Ja voljim smokve, i sedmakinje i petrovače i patljidžanke i koje got oćeš. – Jesu li počelje sedmakinje*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:200)
- stambolkinja** – sorta smokve, donešena. Selo Donja Gorica (Lješkopljje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- sušelica** – sorta smokve koja se suši. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:396)
- sušelica** – sorta smokve. Dolazi oko 10. avgusta. Okruglastih plodova. Kotor. (I: D. Đurašković)
- sušelica** – sorta smokve. Najbolje su za sušenje. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- sušelica** – sorta smokve. Tivat. (I: D. Korsić)
- škopac** – sorta smokve. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:400)
- trojka** – sorta smokve (vidi: *kukumar*). – *Prvo ti prispjjeva smokva petrovača, pa kukumar, pa dužica, zimnica i trojka*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:157)
- trojke** – sorta smokve, izdaje tri roda, prvom vrlo malo, drugom više, a trećom najviše. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- ukufelica** – plod smokve u prvoj fazi isušivanja (nakon potpunoga zrijevanja). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- zadulica** – plod smokve na početku zrijevanja. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)

zelenkora – sorta smokve. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)

zelenkora – sorta smokve. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)

zelenkorka – sorta smokve čiji plod kad sazrene ima zelenu boju kore. (LATKOVIĆ T. M. 2007:651)

zimnica – sorta smokve (vidi: *kukumar*). – *Prvo ti prispijeva smokva petrovača, pa kukumar, pa dužica, zimnica i trojka*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:157)

zimnica – sorta smokve. Tivat. (I: D. Korsić)

Ostale voćke (biljke i plodovi)

bigatica – sorta crne kišelasne murve. – *Otresla mi je punu tavaju bigalica*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:33-34)

cedrun – sorta velikoga limuna; it. *cedrone* (frutto del cedro). Zabilježili smo u Prčanju *ćedrun* i *cetrun*. – *Najpikantnija ti je marmelada od ćedruna*. – *Stavi u tortu malo šuga od cedruna, kad nemaš lemunu*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:45)

citron – sorta limuna koji naraste veći nego obično, a i kora mu je deblja. Lat. *Citrus medica*, it. *cedro*, *cedrone*. Tom (Spom. SAN, CV, 202): cijera... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:242)

četrún – (*Citrus medica cedra*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:19 & 33)

četrún – sorta limuna (*citrus medica* L.); njegov plod. (LATKOVIĆ T. M. 2007:125)

četrún i **četun** – sorta velikoga limuna, isp. *citron*, it. *cedrato*... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:243)

četrúna – v. *četrún*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:125)

čičibojá (rogač) – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)

čičimak – žužula, *Zizyphus jujuba* Mill. TIVAT. (I: D. Korsić)

čičiman - v. *žinzula*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:126)

datula – Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:19)

datula – urma... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:150)

divljaka – divlja voćka (jabuka, kruška, smokva). Selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:76)

divljaka – nekalemljena voćka, samoniklica. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONović A. 1998:518)

drekaza – baštenska pitoma jagoda. (LATKOVIĆ T. M. 2007:152)

drekaza, dretaza. – Crmnica. (MILETIĆ B. 194:366)

- dren/drijen** – vrsta drveta, voćke (*Cornus mas*) – *Po prisoju ispod kuće bijahu populjile džanje, ozlatili se drenovi i izbio kaćun.* Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:149)
- dreteza** – lok.: Paštrovići. Tumačenje: = *jagoda*, „die Erdbeere, fragum. U Dubrovniku se kaže *jagoda pozemljuša*“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:139 & 244). SIMONOVIC D. 1959: Karadžićev fitonim „dreteza (Vuk)“ stavlja uz rod *fragaria* L., ali navodi još i „drekeza (SAN)“, uz napomenu: „u Crnoj Gori pod šumska jagoda“. Informator Vlado Nikaljević iz Crmnice saopštio nam je ime: *dretaza* = *jagoda*, a Rade Ratković iz Paštrovića: *drekaza* = *divlja šumska jagoda*.
- drijen** – uobičajeni naziv za vrstu *Cornus mas* L. na čitavoj teritoriji Crne Gore. To potvrđuju i brojni toponimi tipa: *Drijen, Bijeli drijen, Drijenak, Drijeni, Drijenje, Drenova rupa* i dr. (PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003: 105–112)
- dunja** – uobičajeni naziv za voćku *Cydonia oblonga* Mill.
- gabra** – vrsta murve. Tivat. (I: D. Korsić)
- iglica** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:40 & 163)
- kaka** – japanska jabuka. Tivat. (I: D. Korsić)
- kake, kaka** – plod japanske jabuke. It. *Cacchi*. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:163)
- kaki** (pl.m.) – japanske jabuke, it. *cachi* (iz japanskoga). – *U Tura su sazreli kaki pa ću poč popodne da kupim koje kilo. – Tetka je kupila kake, ali, bogami nijesu još zrele.* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:142)
- kitnjača** – krupna jagoda ili malina. – *Odite ovamo, sve same kitnjače.* Uskoci. (STANIĆ M. 1990:362)
- kitnjača** – velika šumska jagoda, krupnija od ostalih. Selo Prošćenje (Mojkovac). (VUJIČIĆ M. 1995:58)
- kitnjača** – vrsta jagode. Vraneška dolina (Bijelo Polje). (I)
- kostanj** – (*Castanea sativa*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33). *NAPOMENA*: S. Nakićenović je napisao latinski naziv *Aesculus hipocastanum*, što se odnosi na tzv. „divlji kostanj“, a ne na dobro poznati *costanj* (*Castanea sativa*), koji u Boki naseljava velike površine (Kostanjica, Stoliv i dr.).
- kostanj** – kesten. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- kostanja, koštanja** – koštanj. Crmnica. (MILETIĆ B. 1940: 260, 261, 357)
- koščela** – (*Celtis australis* L.). Đeca rado jedu sitne crnkaste plodove – *koščelice*. *Košćela* je uobičajen naziv na čitavome crnogorskom dijelu areala te drvenaste biljke.

- koštan** – plod kestena. – *Donio sam iz peći pun džak koštana. Rožaje.* (HADŽIĆ I. 2003:89)
- koštanj** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- koštilj** – orah iz koga se teško vadi jezgro (zgarica), selo Osreci (Donja Morča). (SIMONOVIC A. 1998:528)
- kupjena** – v. *kupljena*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:272)
- kupljena** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:255)
- kupljena** – višegodišnji razgranati grm sa dugim trnovitim granama čiji je plod crne boje, sočan i sladak (*Rubus fruticosus* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:272)
- lemun** – (*citrus medica*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:19 & 33)
- lemun** – limun (*citrus limonum*); it. *limone* (iz. perz. *limumun*). – *Svi lemuni su od zime propali, a i po koja neranža.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:167)
- lemun** – limun (*Citrus limonum*). It. *limone*. U severozapadnoj Boki gen. glasi *lemuna*. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIC S. 1972:181)
- lemun** – Tivat. (I: D. Korsić)
- ljepiš** – sorta poluslatkoga uzgajanog šipka. Celo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- lješnik** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940)
- maginja** – plod od planike, ukusan i dobar za spremanje rakije. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003). *NAPOMENA*: v. *planika*
- malina** – šumsko crvenkasto voće (*Rubus ideaus*)... Nikšićki kraj. (ĐOKIĆ LJ. 2010:316)
- mandarina** – (*Citrus cuneata*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- mandolina** – mandarina. Tivat. (I: D. Korsić)
- medetka** – vrsta lijeske – medeđa lijeska, visoko drvo (*Corylus colurna*). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:322)
- mekiš** – orah meke kore... – *Ove mekiše sve sam izlomijo prstima.* Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:103)
- miholjača** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „voćka koja dopijeva o Miholju dne, ein Obstbaum, dessen Frucht gegen Michaelis (29. Sept.) reift, pomuscirca festum Arch. Michaelis maturans“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:360). (PULEVIĆ V. 2005:98)
- mogranj** – šipak, nar, it. *melograno*, dij. *melagrano*... Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:191)
- mučmula** - (*breskva*). Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:363)

- murva** – postoji *bijela murva* (*Morus alba* L.), *crna murva* (*morus nigra* L.) i dr., te niz varijeteta i sorti. Na čitavome prostoru Crne Gore uobičajen je narodni naziv *murva*, što potvrđuju i brojni toponimi. Naziv *dud* unešen je u Crnu Goru u novije vrijeme, preko knjiga, medija i dr.
- murvak** – stablo divlje murve (wilder Maulbeerbaum). Prčanj (Boka Kotorska). Kod Vuka *murvac* u Risnu. (REŠETAR M. 2010:357)
- mušmula** – (*Mespilus germanica* L.). Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- mušmula** – voćka i njen plod (*Mespilus germanica*)... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:338)
- mušmula** – vrsta voća. – *Do skoro ni znala nisam da su mušmulje voće. – U njih sam prvo mušmula jela.* Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:155)
- naranja** – (*Citrus aurantium*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:19 & 33)
- naranja** – vrsta južnoga voća. Ven. *naranza*. It. *arancia*... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:194)
- naranja grka** – (*Citrus aurantium amara*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- narandža** – Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:201)
- narandža** – Tivat. (I: D. Korsić)
- naranja** – pomorandža, mediteranska biljka i voće. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- nerandža** – drvo pomorandže (*Citrus aurantiacum* L.) i njen plod. (LATKOVIĆ T. M. 2007:348)
- nerandža** – pomorandža. – *kupi dva kila nerandže kat se vrneš. – Ožulji mi jednu nerandžu.* Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:163)
- nerandžin** – drvo mandarine (*Citrus nobilis* L.) i njen plod. (LATKOVIĆ T. M. 2007:348)
- nešpula** – Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:19)
- nješpula** – slična oskoruši. Tivat. (I: D. Korsić) *NAPOMENA*: možda treba da stoji *nješpula*?
- nješpula** – mediteransko voće. – *Nješpula ti je ka i čoeck, prije opane nego što zrene.* Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- nješpula** – vrsta drveta, japanska mušmula (*Eriobotria japonica* Lindl.). Zimzelena biljka, sitnih bijelih, mirišljavih cvjetova, plod zlatnožute boje, sočan, kišelasoga ukusa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:355)
- ora** – orah. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:201)
- orag** – orah (*Juglans regia*). *Oragov* – koji je od oraha. *Oragovina* – drvo oraha. – *Napravio duvansku kutiju od oragovine.* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:177-178)

- orah** – (*Juglans regia* L.). Uobičajeni naziv na čitavome području Crne Gore, što potvrđuje i veliki broj toponima nazvanih po biljci orahu.
- orandža** – narandža, južno voće. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- oskoruša** – južna voćka, obično se za oskorušu kaže – *prije opane nego što zrene*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- oskoruša** – *Sorbus domestica*. Biljka oporoga ukusa; plod te biljke. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:56)
- pasomni, šipak pasomni** (rjeđe **pasomi...**). – sorta polukišeloga šipka. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:357)
- pasovni šipak** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „koji je pola kiseo, Art Granatapfel, mali granati genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:490). SIMONOVIC D. 1959:387 Karadžićev fitonim „pasovni šipak (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Punica granatum* L., s napomenom „Za nakiseli plod“. (PULEVIĆ V. 2005:102-103)
- planika** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „drvo na kome rodi *maginja* (kao velika sunca, iznutra žuto kada je zrelo, a zeleno bijelo), die Meerkirsche, arbutur unedo Linn.“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:505). SIMONOVIC D. 1959:44 Karadžićev fitonim iz Boke „**planika** (Vuk)“ stavio je kao prioritetno ime uz *Arbutus unedo* L. (drugo ime je „**maginja** (Vuk)“. (PULEVIĆ V. 2005:104)
- planika** – vrsta biljke što raste u goru sama od sebe, ima tu karakteristiku što ima plod zvani *maginja* od kojeg se peče rakija maginjača. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- puklač** – raspukli plod šipka. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- puklaš** – lok.: „u primorju“. Tumačenje: „šipak koji se obično raspukne kako počne zreti, Art Granatapfel, mali granati genus“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852: 620). (PULEVIĆ V. 2005:105)
- rogač** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „2) (u Boci) ponajviše pl. rogači, Johannisbrot, cf. roščić“. Potom: *roščić*, „2) roščići, die Bockshörner, das Johannisbrot, ceratium, siliqua graeca, cf. rogač“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:652 & 654). SIMONOVIC D. 1959:111 Karadžićev fitonim „**rogač** (Vuk)“ identifikuje s poznatom drvenastom vstom *Ceratonion siliqua*. Raste u Primorju (najviše na Luštici i u Grblju), ima jestive plodove (mahune). (PULEVIĆ V. 2005:106-107)
- rogač** – stablo i plod mediteranske vrste. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- slatkogrm** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „malo drvo koje ima crven cvijet lijepog mirisa, eine Art Strauch, fruticis genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:691). SIMONOVIC D. 1959 ispustio je Karadžićev fitonim

- slatkogrm*. **NAPOMENA:** u nekim krajevima Crne Gore sličnim nazivom – *slatkovina* označena je medonosna drvenasta biljka *Rhamnus rupestris*. Moguće je i to da je *slatkogrm* neka egzotična biljka.
- spasovni šipak** – sorta poluslatkoga šipka. Tivat. (I: D. Korsić)
- srbiguz** – šipurak (*Rosa* sp.). Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- sunica** – „malina“ (die Himbeere) u Prčanju (Boka) i „jagoda“ (die Erdbeere“) u Bogdašićima (Boka). (REŠETAR M. 2010:396)
- šipak** – (*Punica granatum*). (LATKOVIĆ T. M. 2007:574)
- šipak** – južno voće. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:363)
- šipak** – lok.: Crna Gora, primorje („u C.g. i u primorju“). Tumačenje: „Granatapfel, malum granatum“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:839). SIMONOVIC D. 1959:387 Karadžićev fitonim „šipak (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Punica granatum* L., a u drugom slučaju ime „šipak (Vuk)“ stavlja uz rod *Rosa* L. (i neke vrste toga roda). Ostalo je da se ta homonimija još raščisti, kako u identifikaciji vrsta tako i u arealu imena. Za rod *Rosa* L. postoje u Crnoj Gori imena *šipurak* i *šipurika*, a naziv *šipak* ide samo uz vrstu *Punica granatum*. (PULEVIĆ V. 2005:112)
- šipak** – nar (*Punica granatum*). – *Ovci divlji šipkovi su zdravi ka limun*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:683)
- šipak** – nar. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- šipak** – Tivat. (I: D. Korsić)
- šipak (pitomi, šerbetač, barski, divlji)**. – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- šipak, slatki i ljuti** – Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:18 & 33)
- šipurak** – (*Rosa canina*) plod divlje ruže, šipak... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:683)
- šipurak** – divlja ruža, šipak *Rosa*, plod te biljke. – *Šipuraci nijesu rodili ove godine*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:510)
- šipurika** – lok: Crna Gora. Tumačenje: „drvo bodljivo, kao ruža, eine Art Strauh, fruticis genus“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:840). SIMONOVIC D. 1959:403 Karadžićev fitonim *šipurika* (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Rosa canina* L. PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:449–452 navode veliki broj toponima oblika: Šip, Šipak, Šipčeve doline, Šipovci, Šipurakova glavica, Radev šipak i dr., čija su imena različito motivisana, a neka i neprozirna. (PULEVIĆ V. 2005:112)
- tvrdiš** – koštunac, tvrd orah; orah tvrde ljuske i sitnoga jezgra. – *Ne valjaju ti ovi orasi što si ih kupila, svi su tvrđiši*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:184)
- urma** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:156)
- žinzula** – žižula, žižulja (plod i drvo), listopadni grm ili omanje stablo tankih jajastih listova, sitnih žutih cvjetova, plod ukusno mesnata koštica, sli-

čna plodu masline, koja kad sazri dobija braon boju (*Zizyphus vulgaris* Lam.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:661)

Ratarske kulture
(žitarice, suncokret, heljda i dr.)

- avrik** – a. Neka trava s bodljama. b. visoka, gusta, zamršena trava, travuljina. – *Usto avrik boži*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:2)
- avrik** – neočišćeno, neovijano žito. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:2)
- avrik** – poodrastao ječam u kome ima mnogo ovsa. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:2)
- bijelo žito** – vrsta žitarice, ječam (*Hordeum vulgare*), upotrebljava se u industriji piva – prženi plodovi ječma služe kao zamjena za kafu. (LATKOVIĆ T. M. 2007:92)
- bjelica** – bijela pšenica, sorta pšenice. Zagarač. (Katunska nahija). (ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1997)
- bjelica** – pšenica bijeloga krupnog zrna, pšenica bjelica; vrsta voća. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:54)
- cikvatin** – sorta sitnoga kukuruza (crvenkaste boje). (LATKOVIĆ T. M. 2007:115)
- cikvatino** – vrsta kukuruza sitnoga zrna koji sazrijeva u 50 dana; it. *cinquantino*. – *Ima ti rumetin bijeli, žuti i cikvatino*. Zabilježili i *cinkvatin* u istom značenju. – *Cinkvatin je kukuruz jako sladak*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:52)
- cinkvantin** – najsitnija vrsta kukuruza, koja sazrijeva u pedeset dana i mnogo se gaji u Boki; it. *cinquantino*. Zabilježili u Grblju *cikvatin*. – *Najbolje ti je poznat cinkvantin jer su ti palenta i kruh od njega najsladi*. – *Amo korubat cinkvantin*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:48)
- detelina** – *Crmnica*. (MILETIĆ B. 1940:345)
- detelina** – lok.: „juž.“ (= južno). Tumačenje: posredno: *djetelina*, lok.: „jugoz.“ (= jugozapadno), „der Klee, trifolium“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:122 & 149). (PULEVIĆ V. 2005:84). **NAPOMENA:** u Crnoj Gori naziv *detelina* ide uz brojne vrste rodova *Medicago* i *Trifolijom* koje žive kao autohtone u slobodnoj prirodi, kao i uz poznatu uzgajanu krmnu vrstu *Medicago sativa* L. (poznata još i kao *lucerka*). – *Usija sam dva rala deteline*. Selo Gornji Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- detelina** – Uskoci. (STANIĆ M. 1990:187)
- elda** – biljka *Fagopyrum esculentum*. Heljda... *Elda se u nas rjeđe sije od ječma i šenice*. – *Sije se ruska i domaća elda*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:192)

- elda** – heljda (*Fagopyrum esculentum*). – *Dok sam mogo orati, sijo sam ječam, sijo raž, pa sijo i eldu, sve sam sijo, Bog ti pomogo, a sa(d) sam zaboravijo i kaka je elda*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:61)
- elda** – heljda. „Elda prilično uspeva“. Polimlje i Potarje. (PEJATOVIĆ T. 1986:41)
- elda** – heljda. Kovačev Panj (Jezera – Durmitor). Postoji toponim *Eldovište* (đe je dobro rađala *elda*). (OSTOJIĆ M. Đ. 2003:396)
- elda** – v. *heljda*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:164)
- fermentun** – kukuruz (Boka) u Prčanju *frementun*. (REŠETAR M. 2010:314)
- fermentun** – kukuruz. Ven. *fromentone*; it. *formentone*, *frumentone*. Zabilježili i *furmentun*, *frmentun* i *rumetin* u istom značenju... Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:81)
- frementun** – v. *fermentun*. (REŠETAR M. 2010:315)
- frmentin** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: = *urmetin* (po jugoz. kr.) = *kukuruz*, *Zea mays*. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:313, 787 & 797)
- frmetin** – kukuruz. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- frumentin** – kukuruz. Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:360)
- frumentin**, **urmentin** – kukuruz. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- frumetin** – kukuruz. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- furmetin** – kukuruz. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:640)
- golica** – šenica koja nema oša. (LATKOVIĆ T. M. 2007:188)
- golija** – talijanska pšenica, „bijela kao snijeg, bez oša, kratkoga struka i nije se povijala“. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Pulević)
- heljda** – „vrsta žita, jednogodišnja medonosna i hranljiva žitarica“... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:644)
- jarica** – pozna šenica. (LATKOVIĆ T. M. 2007:228)
- jarik** – kukuruz koji se sije poslije žetve pšenice, ječma i koristi se za stočnu hranu; mladi kukuruz. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:242)
- jarik** – kukuruz koji se zasije kasno ljeti (kao drugi ušev). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- jarik** – rano žito. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:118)
- jarin** i **jarić** – ječam ili kukuruz. Za ječam ako nije ozimi, za kukuruz ako se zasije kasno ljeti da dozre samo kao pića. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:79)
- jarina** – rana pšenica. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:119)
- ječam** – (*Hordeum vulgare*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- ječam** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:229 & 365)
- kolomboć** – kukuruz. Gračanica (Vasojevići). (I: M. Vugdelić)

- kolomboć** – kukuruz. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:274)
- kolomboć** – kukuruz. Zeta, Lješkopolje. (I: R. Mugoša)
- kolomboć** – v. *rumetin* (LATKOVIĆ T. M. 2007:251)
- krupnik** – sorta ječma. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:395)
- krupnik** – vrsta žitarice slična šenici (*Triticum spelta* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:267)
- kujavski zuban** – sorta kukuruza. Selo Kujava (Bjelopavlići. (I: S. Radonjić)
- kukuruz** – (*Zea mays*). – Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- kukuruz** – *kolomboć*, *mumuruz*. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:143)
- lan**, **lanj** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:363)
- ljuti vrat** – (*Lolium temulentum*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33)
- mertin** – kukuruz, urmetin, kolomboć, frumetin. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:324)
- mertin** – kukuruz. (KILIBARDA N. 2001:376)
- mertin** – kukuruz. Zapadni dio Crne Gore. (*Mertinovica* – kukuruzni hljeb). (KOVAČEVIĆ N.S. 2007:134)
- mertin**, **mertinica**, **mertinov**, takođe: **umertin** – kukuruz. – *Tovar vina i dva umertina*. – *Prije rata smo jeli samo mertinicu*. – *Dobar je kačamak od mertinova brašna*. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:104)
- mumuruz** – kukuruz, kolomboć. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:163)
- naška pšenica** – bijelog oša, bijelih klasova. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Pulević)
- opsik** – ovsik. – *Otišle kokoši u opsik*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:51)
- orićak** – ječam ili pasulj koji je rastao uz oru, u pogodno vrijeme. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:53)
- oriz** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „Reis, oryza, cf. pirinač“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:468). SIMONOVIC D. 1959:332 Karadžićev fitonim „*oriz* (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Oryza sativa* L. (PULEVIĆ V. 2005:101-102)
- oriz** – pirinač (*Oryza sativa*)... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:398)
- oriz** – pirinač. – *Oli da ti skuvam malo oriza na varenici?* Uskoci. (STANIĆ M. 1991:53)
- oriz** – pirinač. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- orzo** – vrsta žitarice, između pirinča i pšenice, često se kuvalo sa fadžolom umjesto pirinča. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)

- osmak** – sorta bijeloga urmentina. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- ovas** – vrsta žitarice (*Avena sativa* L.). Naziv potvrđen u brojnim toponimima širom Crne Gore: Ovsena dolina, Ovsine, Ovsišta i dr. (PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:376-377)
- ozim** – ozima žita u jesen posijana. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:387)
- ozima** – šenica koja se sije u jesen. (LATKOVIĆ T. M. 2007:387)
- ozima žita** – žita koja se siju u jesen, koja prezime. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:387)
- ozimica** – pšenica koja se sije u jesen, ozima pšenica. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:29)
- ozimnica** – v. *ozimica*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:29)
- ozimo** – žito koje se sije u jesen, zimsko žito. – *Eno ovce u ozimo, ne daj*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:29)
- pčenica** – lok.: Podgorica. Tumačenje: posredno: = *šenica*, „der Meisen, triticum, cf. pšenica, všenica“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852: 624 & 836). SIMONOVIC D. 1959:479 Karadžićev fitonim iz Podgorice „*pčenica* (Vuk)“ uopšteno identifikuje s rodom *Triticum* L. PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003 nijesu pronašli toponim s osnovom *pčenica*, ali je registrovano mnoštvo oblika: Pšeničište, Pšenicke prodoli, Pšeničina, Šeničina, Šenišina, Šeničište i dr. (PULEVIĆ V. 2005:106)
- pirinač** – oriz, riža. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:215)
- postrnak** – lok.: Grbalj. Tumačenje: „pozni kukuruz koji se sije *po strnici* (pošto se *ozim* požnje), Herbsmais, zea mais auctumnalis“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:551). (PULEVIĆ V. 2005:105)
- raž** – (*Secale cereale*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S.1913:33)
- raž** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:232)
- ražanica** – v. *ržanica* (LATKOVIĆ T. M. 2007:486)
- rogosija** – pšenica crnoga oša i velikih klasova. Povijala se (polegne). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Pulević)
- rumentin** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940)
- rumetin** – kukuruz (*Zea mays* L.). *Rumetinovi* – koji je od rumetina (kukuruz). (LATKOVIĆ T. M. 2007:494)
- rumetin** – kukuruz. – *Sijao sam vazda po malo rumetina za doma, sve do lani, a sad više ne mogu*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:196)
- rumetin** – kukuruz. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:256)
- rumetin** – sela Mikulići i Tomići (Bjelice). (I: M. Vušurović & I. Vujović)
- rumetun** – kukuruz. Tivat. (REŠETAR M. 2010:385)

rž – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:278)

rž – lok.: Crna Gora. Tumačenje: posredno = *raž*, „der Roggen, secale cereale Linn. cf. rž“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:626 & 649). SIMONOVIC D. 1959:429 Karadžićeve fitonime „**raž** (Vuk)“ i „*rž* (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Secale cereale* L. PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003: 410-411 & 422-424 evidentirali su u Crnoj Gori 38 toponima s osnovom *raž*: Raž do, Raženi do, Ražišta i dr., i više od 80 toponima s osnovom *rž*: Ržani do, Ržanik, Ržano guvno, Ržine, Ržišta i dr. (PULEVIĆ V. 2005:108)

rž – *raž*, vrsta žitarice od čijega se ploda pravi brašno (*Secale cereale* L.). *Ržani* – raženi, od *raži*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:495). **NAPOMENA:** U Crnoj Gori brojni su toponimi tipa: *Ržana*, *Ržano polje*, *Ržavine*, *Gornja Ržanica*, *Donja Ržanica*, *Ržine* i dr. (PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:422-423)

rž – *raž*. – *Tu se rž sijala prie. – Bilo je prie da se sije i rž i pčenicica i femetin teke nismo to mi sijali na čipčije*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:195)

ržanica – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „Rogenbrot, panis secalinum, cf. ražovnica“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:649). Karadžić *ržanicu* označava samo kao ržani hljeb. U Piperima *ržanica*, jednako kao i *raž*, predstavlja narodno ime za biljku *Secale cereale* Linn., poznatu žitaricu. U Vasojevićima postoje dva sela: Donja Ržanica i Gornja Ržanica (Rženica), a kod Podgorice Ržanički most. (PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003: 422-423; PULEVIĆ V. 2005:108)

sijerak – lok.: „juž.“ (= južno). Tumačenje: „Name einer Hirseart, milium indicum (?), cf. metlaš“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:679). SIMONOVIC D. 1959:446 Karadžićev fitonim „sijerak (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Sorghum saccharatum* Pers. (PULEVIĆ V. 2005:108)

sitno žito – zajednički naziv za *šenicu*, *raž* i *ječam*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:506).

soja – biljka za ishranu, veoma korisna i bogata mineralima. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:550)

strno žito – v. *sitno žito* (LATKOVIĆ T. M. 2007:528)

sunčanik – lok.: Paštrovići. Tumačenje: posredno = *suncokret*, „Sonnenblume, helianthus annuus Linn. cf. sunčanik“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:725). SIMONOVIC D. 1959:225 Karadžićev fitonim „sunčanik (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Helianthus annuus* L. (PULEVIĆ V. 2005:110)

sunčanik – sorta kukuruza, s malim bijelim zrnima. Brao se u nedozrelo stanju. Sušio se na suncu (po tome naziv *sunčanik*). Mlio se radi brašna koje je odlično za spravljanje kačamaka. Vidrovan (Nikšić). (I: Maksimović)

- sunčogled** – suncokret (*Helianthus annuus*). – *Iznikla su mi tri sunčogleda između l'ijeha*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:169)
- šena** – pšenica. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:505)
- šenica** – (*Triticum vulgare*). Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENović S. 1913:33)
- šenica** – pšenica (*Triticum vulgare* (Vill.) Host). (LATKOVIĆ T. M. 2007:542)
- šenica** – pšenica. Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:373)
- šenica** – pšenica. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- šenica** – pšenica. Sela Mikulići i Tomići (Bjelice). (I: M. Vušurović & I. Vujović)
- šenica** – pšenica. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:505)
- umertin** – kukuruz. Župa Nikšićka. (I: L. Mitrović)
- umertin, umertinica** – kukuruz, kukuruznica. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:206)
- umertin/umretin** – kukuruz. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:619)
- urmetin** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:394)
- urmetin** – *kolomboć*, kukuruz. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:336)
- urmetin** – kukuruz. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:625)
- urmetin** – kukuruz. Rovca, Morača. (RAOSAVLJEVIĆ R. 1990:417)
- urmetin** – kukuruz. Selo Donja Gorica (Lješkoplj, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)
- urmetin** – kukuruz. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:443)
- urmetin** – v. *rumetin*. *Urmetinovi* – v. *rumetinovi*. – *Urmetinovca*. – v. *rumetinovica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:595)
- vrat** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: posredno: – *ljulj*. Lok.: Dalmacija. „U šenici nekakav izrod nalik na štur ječam, kojega kad čovjek više izije, kažu da se opije tako da se za tri dana jedva otriježni, der Lolch, lolium, cf. vrat“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:73 & 339). SIMONović D. 1959:279 Karadžićeve fitonime „*vrat* (Vuk)“ i „*ljulj* (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Lolium temulentum* L. U nekim krajevima Crne Gore (npr. u Piperima) postoji izreka „ovratao se“, bilo kao metafora za „pomućenu pamet“ nekoga čovjeka, ili kao realno stanje u svijesti nakon što neko pojede hljeb od brašna u kojemu je u većem procentu prisutan *vrat* iz neočišćene pšenice. (PULEVIĆ V. 2005:115)
- vrumentin** – kukuruz. Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:360)
- vurmetin** – v. *urmetin*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:108)
- zob** – ovas. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:102)
- zob** – vrsta žitarice, uglavnom stočna hrana. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)

žito – 1. *rumetin* (osušena zrna); 2. žitarice uopšte. (LATKOVIĆ T. M. 2007:666)

žito – *kukuruz*. Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša)

Duvan

divljan – jaki duvan, krdžo. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998)

dogram, dogram(č)ina (augm.) – rđav duvan, duvančina. – *Ne puši duvan, no nekakvu dogramu (dogramčinu)*. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:49)

dogram – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „Art Rauchtabaks, nicotianae genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:127). Radi se o sorti duvana. (PULEVIĆ V. 2005:83)

dogram – slabiji duvan. – *Podvali mi jedan ovoga dograma*. Njeguši. (Čirgić A. 2009:50)

dogram – krupni rezani duvan za pušenje u sisijama. (LATKOVIĆ T. M. 2007:147)

dovršak – listovi duvana pri samome vrhu stabljike (beru se potonji). (LATKOVIĆ T. M. 2007:151)

duan – v. *duvan*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:177).

duhan – duvan. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)

duvan – Uskoci. (STANIĆ M. 1990:178). *NAPOMENA*: *duvan* je uobičajeni naziv za vrstu *Nicotiana tabacum* na čitavoj teritoriji Crne Gore.

duvani – prostor zasađen duvanom. (LATKOVIĆ T. M. 2007:157)

duvanište – v. *duvani*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:157)

đuza, đuzina – loša eškija (duvan), duvanina. – *Takva ti je ova đuzina zmija bi se od nje otrovala*. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:57)

đuzina – krdžo, duvan u listovima koji korisnik sam bere, prži na žaru, odnosno suši na suncu, a zatim reže na listove. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:76)

đuzina – najslabiji kvalitet duvana; loša pića (slama, sijeno i dr.). – *Oj li zapalit od ove đuzine? – Slabo mi je sijeno, sve sama đuzina*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:59)

đuzina – nekvalitetan duvan, krdžo, neprerađen duvan. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:162)

đuzina – slab duvan. – *Nade se i neke đavolje đuzine*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:189)

klek – vrsta duvana (niska domaća sorta). (LATKOVIĆ T. M. 2007:245)

- kotroban** – krdžo, škija, švercovani duvan u listovima i drobljeni. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:138)
- kotroban** – duvan van monopola, fabrički neprerađen duvan koji se krijumčari. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:280)
- kotroban** – duvan koji je dolazio uglavnom od šverca. – *Daj mi malo toga kotrobana da saviem jedan cigar*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- kotroban** – 1. duvan koji se krišom prenosi i prodaje, krijumčareni duvan, šverc; 2. duvan u listu ili izrezan. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:382)
- krcelj** – divlji duvan. Zapadna Crna Gora. (KOVAČEVIĆ N. S. 2007:128)
- krcelj** – **krceljina** – divlji duvan. – *Globili ga što je zasadio nešto krcelja. – Puši krceljinu zmija bi se otrovala*. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:89)
- krdžo** – vrsta lošega duvana. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:142)
- morava** – vrsta duvana. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:462)
- ravnjak** – sorta duvana. (LATKOVIĆ T. M. 2007:481)
- škija** – fino šećeni duvan na starinski način, u nedostatku kupovnog duvana, nekad se šekao duvan kući. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- škija** – rezani neprerađeni duvan, slab duvan. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:685)
- tabak** – duvan, sumaći duvan šećen na zanatski način, često i kući... Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- tutun** – duvan. – *De kupuješ tutun?* Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:593)

Povrće, začinske i druge baštenske biljke

- ardakva** – sorta divlje rotkvice. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:16)
- ardakva** – sorta repe, *repa ardakva*. Odavno se sadi u Vasojevićima. Nastruže se i jede uz masne obroke. Selo Trepča (Vasojevići). (I: V. Novović). *NAPOMENA*: Prema SIMONOVIC D. 1959:394 u pitanju je *Raphanus sativus*.
- artičoka** – Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:128)
- artičok** – povrće u čvrstoj ljusci oblika šiškastih listova; ven. *articioco*. U Grblju zabilježili *artičok* i *vrtičok*... Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:16). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:157 nazive *artičok*, *artišoka* i sl. veže za vrstu *Cynara scolymus* L.

- artičok** – vrsta povrća. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:17)
- arpadžik** – crni luk. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- babura** – krupna mesnata paprika. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:16)
- babura** – sorta paprike. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:164)
- balancana** – vrsta povrća, tamne boje, plavi patlidžan. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- balančana** – plavi patlidžan. Zabilježeni još: *bolancana* i *balancana*. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:130)
- bamija** – Sommières Vialla de (1998/1820:238) ostavio je zapis da se u Crnoj Gori početkom 19. stoljeća gajila jestiva i ukrasna biljka *bamija*. *NA-POMENA*: SIMONOVIC D. 1959:231-232 navodi narodni naziv *bamija* (prema Franu Kušanu) za vrstu *Hibiscus esculentus* L., za koju stoji da je „poreklom iz istočne Indije ili iz Nubije i Abisinije i radi ploda koji je u upotrebi kao povrće gaji se i kod nas naročito u Makedoniji“.
- arpadžik** – sitni crni luk za sadenje. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:26)
- balancana** – vrsta povrća, patlidžan (*Solanum melongena* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:81)
- balancana** – plavi patlidžan. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:23)
- balancana** – modri patlidžan; it. *melanzana*... (*Solanum melangena*). Riječ je zabilježena samo u Budvi. Zabilježili: *pastrizan* i *patrižan* u istome značenju. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:23)
- bećir** – sorta pipuna. Tivat. (I: D. Korsić)
- bidž** – grašak; ven. *biso*; it. *pisello* (*Pisum sativum*). Zabilježili *suvi bidž*, *biž*, *biželin* i *bižele* u istome značenju. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:34)
- bidž** – grašak, hranljivi plod, namirnica. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:53)
- bidž/biž** – grašak. Njeguši. (ČIRGIĆ A.: 2009:25)
- bijela velika tikva** – sorta tikve, za ishranu stoke (vidi: *cukarina*). Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:54)
- bijeli luk** – uobičajeni naziv za vrstu luka *Allium sativum* L. na čitavoj teritoriji Crne Gore.
- bijelo zelje** – v. *zelje*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:92)
- biž**, **biža** – grašak (*Pisum sativum*). Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:134)
- biž** – grašak. Tivat. (I: D. Korsić)

- biž** – grašak, ven. *biso* (it. *pisello*). U Grblju zabilježili *bidž* i *biželin*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:35)
- biž** – grašak. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- blitva** – repa, zelena hranljiva repa; zelje širokoga lista, slično spanaću. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:57)
- bljelika** – dio drveta slabijega kvaliteta (o subjelikastom dijelu). – *Pokrijo kuću onom mrtvom bljeličkom to će strnuti za tri godine*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:20)
- bljelikovina** – v. *bljelika*. (GAGOVIĆ S. 2004:20)
- bob** – grašak (*Vicia faba*). Namirnica. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:57)
- bolancana** – patlidžan. Tivat. (I: D. Korsić)
- bombrezi** – sorta crvenih krompira. – *Još ove godine ću da posijem bombreze*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:23)
- bosiok** – bosiljak. – *Volim ja pomalo bosioka u čorbu staviti*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:30)
- bostan** – lubenica. – *Ovaj bostan nije zrio*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:24)
- bošok** – bosiok, bosiljak. Crmnica. (I: S. Radoman).
- brokule** – sorta karfiola, obraslice, it. *broccoli*. Pod uticajem dubrovačkoga govora. U Rečniku SAN. Boka Kotorska, ševerozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:138)
- brokule** – sorta karfiola; ven. *brokola*; it. *broccolo*. – *Večeras ću parićati ove brokule i isprigati ću jednu prosulju ribe...* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:44)
- bujače** – bostan (dinje, pipuni, krastavci, tikve). (LATKOVIĆ T. M. 2007:109)
- bunda** – bundeva, tikva. – *Ova je bunda slatka i tankokorasta*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:26)
- cata** – vrsta dinje krastave kore, neobično lijepe arome; ven. *zata*. Zabilježeno u Kotoru i Grblju. – *Nema više na rivu pipuna cata*. – *Pipuni cate imaju mreže i vidi se svaka feta*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:44). **NAPOMENA:** u crnogorskom jezičkom arealu ne može se gajena biljka *pipun* identifikovati sa „vrsta dinje“, radi se o dvijema različitim vrstama: *pipun* (*Cucumis melo* L.) i *dinja* (*Citrulus vulgaris* Schrad.). Za tu drugu u novije vrijeme koristi se i naziv *lubenica*.
- carica** – vrsta tikve. Selo Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- celer** – peršun (*Apium graveolens*) zelena hrana i lijek bogat kalijumom i vitaminima... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:649)
- civula** – crni luk, ven. *zivola*; u ostalim mjestima *čipula*. – *Kupila sam dva kila civula...* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:49)

- crni luk** – uobičajeni naziv za vrstu luka *Allium cepa* L. na čitavoj teritoriji Crne Gore.
- cukarina** – sorta dinje (treba: *pipuna* – prim. V. P.) ili tikve; u vezi s ven. *zucaro*. – *Vrste pipuna su ti mrežac i cukarina. – Od pipuna cukarina usta ti mirišu. – Tikva cukarina je odlična za priganje, a za kuvanje dobra je vodnjaka i bijela velika za gojenje prasaca*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:54)
- cvekla** – crvena repa (*Beta vulgaris*), blitva, zdrava biljna salata... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:649)
- cvjekla** – vrsta povrća, cvekla (*Beta vulgaris* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:120)
- cvjetača** – vrsta povrća, karfiol (*Brassica oleracea botrytis* DC.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:120). *NAPOMENA*: vjerovatno se izgovara i *četača*.
- cvjetka** – vrsta povrća, blitva (*Beta vulgaris* L. var. *cicla*). (LATKOVIĆ T. M. 2007:120)
- čečevica** – vrsta povrća, leća, sočivica (*Lens esculenta* Moench.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:123)
- česan** – bijeli luk. Tivat. (I: D. Korsić)
- česan** – bijeli luk. Zapadni dio Crne Gore. (KOVAČEVIĆ N. S. 2007:169)
- čičalj** – povrće kao blitva. Samorast. Paštrovići. (I: B. Pavlović)
- čipula** – crni luk. Tivat. (I: D. Korsić)
- čučalica** – fadžola koja nisko raste i ne treba joj pritka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:128)
- čučavac** – sorta pasulja, pasulj koji se ne penje uz pritke. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:491)
- čučavac** – pasulj bez pritke. – *Nije pasulj čučavac za pritku*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:669)
- čipula** – sorta crnoga luka. Sitne lukovice, stavljaju se u tegle i kišele. Boka Kotorska. (I: P. Uskoković)
- ćikarola** – vrsta salate (vidi pod: *rokula*). – *Ima marulja, zimska salata, ćikarola, radić i rokula, a to ti je najzdravija salata na svijet*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:254)
- ćipula** – crveni luk; it. *cipolla*. – *Šufigaj mi po kila ćipule, stavi malo konzerve i petrusina, pa onda stavi meso da se šufigava...* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:54)
- ćipurija** – sitno povrće. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:322)
- dekot** – čaj od trava; it. *decotto*. – *Drob me boli, moram skuvat dekot... – Zdravo je za život pit dekot*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:61)

- devetora bilja** – trava od devet vrsta: *miloduh*, *kaloper*, *ljubičica*, *karanfil*, *čuvarkuća*, *bosiok*, *neven*, *samodok* i *okoločep*. mit. broj devet simbol obilja: braće, bogova, drveta, trave. Simbol obilja i trostrukoga trojstva 333. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:129). *NAPOMENA*: moguće je da legenda nije zabilježena na terenu već da je preuzeta iz literature.
- dinja** – lubenica. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- dinja** – lubenica (*Citrus vulgaris* Chrad.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:144)
- dinja** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:26, 163)
- dinja** – lubenica. Zagarače (Katunska nahija). – *Kućica dinja. Nije ona dinja što si je kupio zdrela*. (ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1996:77)
- dinja** – lubenica. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:75) *Cukni u tu dinju da vidiš oće lji biti zdrela*.
- divka** – divlja kafa. – *Divka e ranije sijana u Uskocima*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:154)
- domantija** – paradajz. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:27, 163)
- đumbir** – ljekovita i začinska biljka (*Zingiber officinale*). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:162)
- džinka** – ljuta paprika, feferonka. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:359)
- fadžola** – pasulj, grah. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:209)
- fadžola** – (*Phaseolus vulgaris*), pasulj. (NAKIĆENović S. 1913:33)
- frdžola** – pasulj **fadžola**. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- fadžola** – v. *vadžola*. – *Fadžola je zrela*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009: 65)
- fadžola** – grah: ven. *fasol*; it. *fagiolo*; lat. *phaseolus*, riječ gr. porijekla. U Grblju zabilježeni *fadžola* i *vadžola*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:83)
- fadžola** – pasulj. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- fadžola** – pasulj, grah, boranija. – *Mi fadžolu sadimo kroz urmetin*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:635)
- fadžola** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940)
- fažola** – grah, pasulj... Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:80)
- frdž** – frdžola. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:461)
- glavato zelje** – v. *zelje*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:185)
- grag** – pasulj (*Phaseolus vulgaris*). – *Dočero sam dosta pritki za grag*. – *Najela se đeca graga, pa da vidiš kako otprduju*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:42)
- grah** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- grah, grav** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:287, 288, 291)

- grašak** – u novije vrijeme uobičajeni naziv za vrstu *Pisum sativum* na čitavome području Crne Gore.
- grčica** – gorka kafa, gorka trava. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:121)
- indivija** – *žutjenica*, *žutka grkulja*; it. *indivia*. Boka Kotorska. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:123). SIMONOVIĆ D. 1959:122 uz vrstu *Cichorium endivia* L. stavlja, uz ostale, narodne nazive *endivija*, *indivija* i sl.
- kapula** – crveni luk; dalmato-romanski refleks od lat. *cepulla*. Zabilježili *kapulica* crveni luk sitnoga ploda za sađenje. – *Kupi mi na pjacu dva kila kapule...* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:156)
- kapula** – crni luk. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- kapula** – slatki crni luk. Tivat. (I: D. Korsić)
- kapulica** – seme od crnoga luka. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- karfiol** – cvjetače; it. *cavolfiore* (prema njem.). Zabilježili i *kalfiole* u istome značenju... *Za večeru ću skuvat karfiola lešo sa malo maslinovog ulja i isprigaću barbuna.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:132)
- karpuz** – lok.: „(u Boci, a i u Srbiji i Bosni po varošima može se čuti) vide lubenic“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:265 & 334). (PULEVIĆ V. 2005:89)
- kaul** – kupus, it. *cavalo*. U severozapadnoj Boki najčešće se upotrebljava da označi *karfiol*. Zabilježili smo i *karfiol* (Herceg Novi) i *kaulj* (Mojdež). Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:169)
- kaulin** – povrće srodno karfiolu, brokule (*brassica oleracea italica* Plenck.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:241)
- kilato zelje** – v. *koraba*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:243)
- kim** – (*Carum carvi*), dvogodišnja cvjetna aromatična biljka za začim hljebu i liker. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:265)
- kinkavica** – lok.: Paštrovići. Tumačenje: = *žižole*, lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „Art Fisolen, cf. *kinkavica*“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:159 & 270). (PULEVIĆ V. 2005:89)
- kinkavica** – sorta sitnoga pasulja, *žižol*. Paštrovići. (I: S. Franović)
- ključica** – sorta fadžole sitnih žutih zrna. (LATKOVIĆ T. M. 2007:247)
- kok** – sorta pasulja. Tivat. (I: D. Korsić)
- kaula** – karfiol. Tivat. (I: D. Korsić). NAPOMENA: KARADŽIĆ STEF. V. 1852:266 za Dubrovnik navodi *kaulin*, *kaulina* (*Brassica botrytis* Linn.).

- kompir** – krompir. – *Ostavio sam seme tovar kompira bombreza i stranu tromesečara*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:87)
- kompir** – *Solanum tuberosum* L. Plav. (IPLB 1966:46). Vojno Selo kod Plava. (I: H. Markišić)
- koraba** – vrsta povrća, keleraba (*Brassica oleracea gongylodes* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:255)
- kordibue** – sorta rajčice; it. *cuore di bue*. – *Kupi mi dva kila pamidore kordibue*. – *U ove pamidore kordibue ima više od 90 deka, to ti može samo reušit u Grbalj*. Riječi zabilježili samo u Kotoru, Prčanju, Dobroti, Perastu i Tivtu. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:175)
- krastavac** – vrsta povrća (*Cucumis sativus*) – Zagarače (Katunska nahija). *Ka se navodnjavau, ođen znau da rode krastavci ka nigđe*. (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:187)
- krastavica** – (rjeđe) *krastavac*. Zagarače (Katunska nahija). *Blješe odnekud donijela kišelija krastavica, pa smo ih jeli s kačamakom smočanijem*. (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:87)
- krastavica** – vrsta povrća, *krastavac* (*Cucumis sativus* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:261)
- kreculj** – vrsta povrća, koristi se kao salata (*Cichorium endiviva* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:262)
- kres** – vrsta povrća, koristi se kao salata (*Lepidium sativum* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:262)
- krilaš** – vrsta povrća (*Lotus tetragonolobus* L.), gaji se kao bidž, a za jelo se koriste mahune. (LATKOVIĆ T. M. 2007:263)
- kromid** – lok.: Podgorica. Tumačenje: „crni lk, die Zwibel, cepa“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:305). (PULEVIĆ V. 2005:92)
- kromid** – 1. crni luk; 2. sitne glavice crnog luka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:266)
- kromid** – crni luk. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:141)
- kromid** – crni luk. Selo Ulotina (Andrijevića). (I: G. Čulafić)
- kromiti luk** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: posredno: = *kromid*. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:305)
- krtola** – u većem dijelu Crne Gore naziv *krtola* odnosi se na biljku (i podzemno stablo) poznatu još kao *krompir* (*Solanum tuberosum*).
- kukuc** – sorta tikve. Tivat. (I: D. Korsić)
- kukuc** – sorta tikvice; it. *cocuzza*; lat. *cucutia* (m)... – *Uberi dva kukuca!* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:180)
- kukumar** – *krastavac*. – *Kažu da je kukumar dobro jesti radi bubrega*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:157)

- kukumar** – krastavac, ven. *cugumero*, it. *cocomero*... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:179)
- kukumar** – v. *krastavac*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:270)
- kukumar** – krastavac. Tivat. (I: D. Korsić)
- kukuz i kukus** – sorta tikve koja se upotrebljava kao ljudska hrana, kruškastoga oblika. Lat. *cucutium*, it. *cocuzza*. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:179)
- kumpier** – krompir. Rovca, Morača, Kolašin. (RAOSAVLJEVIĆ R. 1990:396)
- kumpir** – krtola. Bratonožići. (REŠETAR M. 2010:331)
- kumpijer** – krompir. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:136)
- kumpijer** – krompir, krtola. GAGOVIĆ S. 2004. ne navodi *kumpijer* kao posebnu jedinicu ali ga ima u interpretacijama. *Kumpijeriš* – zemljište na kome je bio posijan *kumpijer* (krtola). – *Ove godine posijaću raž u kumpijeriš*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:123)
- kumpijer** – krompir (pojedinačni komad, zb. ili kao ušev). – *Jučer smo kumpijer oprašivali*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:400)
- kupusac** – vrsta povrća, koristi se kao salata (*Lepidium draba* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:273)
- leblebija** – prženi naut, slanetak. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:148)
- leća** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: posredno: *leće* = *sočivo*, „die Linse, cicer lins Linn.“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852: 326:701). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:187 Karadžićev fitonim „leća (Vuk)“ identifikuje s kultivisanom biljkom *Ervum lens* L., čije uzgajanje u Crnoj Gori potvrđuje ROHLENA J. 1942:172, a potvrda su i 36 toponima oblika: Lećev do, Lećevo, Lećika i dr. (PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:301-302 & PULEVIĆ V. 2005:93)
- leća** – sorta sočiva, it. *lenticchia* (*Ervum lens*)... Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:166)
- lećak** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „krupnije i okruglije od leće, eine Art Linse, lentis genus“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:326). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:496 Karadžićev fitonim „lećak (Vuk po Š., J.)“ identifikuje s vrstom *Vicia ervilia* Willd. (= *Ervilia sativa* Link., *Ervum ervilia* L., *Ervum plicatum* Moench). Činjenica da je Simonović do identifikacije došao posrednim putem (preko Šuleka i Jurišića) ostavlja određene rezerve u smislu da otvorena pitanja treba na samome terenu provjeravati, ukoliko se *lećak* još uvijek uzgaja u Crnoj Gori.
- leće** – sočivo, kuvano sočivo. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:302)

- loćika** – vrsta zelene salate; lat. *lactuca*; it. *lattuga* (*Lactuca sativa*)... – *Najbolja loćika je oko Budve i Podostroga*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:171)
- loćika** – vrsta povrća, koristi se kao salata (*Lactuca sativa longifolia* Lam.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:287)
- loćika** – vrsta zelene salate, lat. *lactuca*; it. *lattuga*... – *Kupi na pjacu kilo loćike*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:194)
- loćika** – mlada salata. Tivat. (I: D. Korsić)
- lubenica** – „Wassermelone, anguria, oder cucurbita citrulus Linn.“ (KARA-DŽIĆ STEF. V. 1852:334). *NAPOMENA*: u novije vrijeme se u Crnoj Gori, naročito u trgovini, sve više koristi naziv *lubenica*, umjesto *dinja*, kako se ta vrsta nazivala u svim krajevima gdje je uzgajivana (okolina Podgorice, Zeta, Primorje i dr.).
- lučac** – kapulica, mali luk za sadenje. Krtole (Boka Kotorska) (STARČEVIĆ J. L. 2003).
- ljutika** – sorta luka sličnoga porome luku (*Allium ampeloprasum* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:295)
- magdanos** – petrusin, peršun. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:164)
- mala fadžola** – sorta fadžole sitnih bijelih zrna s crnom prugom na mjestu gdje se zrno držalo za mahunu. (LATKOVIĆ T. M. 2007:300)
- mala ukrasna tikva** – selo Građani (Ljubotinji). (I: D. Popović & R. Mihaljević)
- marulja** – vrsta salate (vidi pod: *rokula*). – *Ima marulja, zimska salata, čikarola, radić i rokula, a to ti je najzdravija salata na svijet*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:254)
- maune** – boranija. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998:531).
- mažurana** – mažurana, majoran; it. *maggiorana*. Zabilježeno je i ime *mandžurana*. – *Boli me drob i idem skuvati malo mažurane*. – *Stavi to mažurane u lad da ti se suši*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:212)
- medula** – sorta bidža – graška (*Pisum arvense* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:306)
- medula** – slani grah, vrsta sočiva. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- mekokorka** – tikva meke kore. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:157)

- metvica** – uobičajeni naziv za vrste roda *Mentha* L. (postoje divlje i kultivirane vrste) na čitavoj teritoriji Crne Gore. U novije vrijeme kroz trgovinu i na druge načine sve više se odomaćuje uvezeni naziv *nana*.
- misirača** – sorta tikve (mrtobakake) koja je pogodna za pečenje (*Cucurbita melopepo*). (LATKOVIĆ T. M. 2007:312)
- misirka** – vrsta tikve za pečenje. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:159)
- mlada fadžola** – boranija. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- moduli** – sorta sočiva koja se mnogo nekad gajila u Boki; it. *modulo*. Zabilježeno u Grblju, Kotoru i Tivtu. – *Nekada smo mi u Grbalj mnogo gajili module*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:219). SIMONOVIĆ D. 1959:265 naziv *modula* stavlja uz vrstu *Lathyrus sativus* L.
- morač** – *Foeniculum vulgare* L. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:164)
- morač** – vrsta biljke s ukusom anisa, mirođija. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- mortubaka** – lok.: Grbalj. Tumačenje: „nekaka tikva, bundeva, eine Art Kürbis, cucurbita quaedam: tikva *mortubaka*“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:368). (PULEVIĆ V. 2005:99)
- mrežac** – sorta pipuna (vidi: *cukarina*). Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:54)
- mrežavac** – sorta pipuna (Art Zuckermelone), čija kora izgleda kao da je pokrivena mrežom. Dubrovnik, Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:340). *NAPOMENA*: Prevodilac Rešetareva djela njemački naziv *Cuckermelone* preveo je kao *vrsta dinje*, što ne odgovara crnogorskim jezičkim prilikama, već treba: *sorta pipuna*. Radi se o dvijema različitim biljkama, jer se u Crnoj Gori oduvijek govorilo *pipuni i dinje*, a ne *dinje i lubenice*.
- mrkva** – *Daucus carota*. – *Nije se do skoro znalo što je šargarepa no smo je vazda mrkva zvali*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:136)
- mrtobaka** – vrsta povrća, tikva (*Cucurbita pepo* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:320)
- mrtobakva** – tikva za držanje vode, *vodnjaka*, *bakva* u vezi sa lat. *bacca*... Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:194)
- nana** – v. *metvica*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:351)
- oblič** – lok.: Hercegovina i Crna Gora. Tumačenje: posredno = *grašak*. „die Erbse, pisum, cf. grah, oblič“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:99 & 431). (PULEVIĆ V. 2005:100)
- paklidžan** – paradajz. – *Ovi Župljani su radi da jedu paklidžana nego skorupa*. Selo Prošćenje (Mojkovac). (VUJIČIĆ M. 1995:87)

- pakoleč** – lok.: Primorje. Tumačenje: „svako proljetno zelje što se jede, Frühlingsgemüse, olus vernum“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:4859). (PULEVIĆ V. 2005:102)
- pamidora** – vrsta povrća, paradajz (*Solanum lycopersicum* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:390)
- pamidora** – paradajz. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:411)
- pamidora** – paradajz. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- pamidora** – Tivat. (I: D. Korsić)
- pamidora** – Crmnica. (MILETIĆ 1940)
- pamidora** – paradajz. – *Mene je namilije ljeti ovako malo leba i sira i pami-dore*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:166)
- pamidorija** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:163)
- papar** – začinska biljka. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:164)
- papar** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940)
- patlidžan** – patlidžan, paradajz. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:210)
- pasulj** – u novije vrijeme uobičajeni naziv za vrstu *Phaseolus vulgaris* L. na čitavoj teritoriji Crne Gore.
- paprika** – uobičajeni naziv za vrstu *Capsicum annuum* L. na čitavome prostoru Crne Gore (s više sorti).
- paštrovsko branje** – skup 25 biljaka, što pitomih što divljih: *blitva, zelje, luk por, mrkva divlja, lučina, svinjski turin, zečja šapa, krompir, čičalj, morač, pitomi selen* i dr. Paštrovići. (I: B. Pavlović)
- patlidžan** – vrsta povrća. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:156)
- patlidžan** – paradajz, rajčica, patlidžan. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:212)
- patlidžan** – vrsta povrća (*Solanum lycopersicum*). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:416)
- pazija** – repa. – *Uberi l'sća od pazije pa napavi zeljanik*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:131)
- petroželj** – v. *petrusin*. (LATKOVIĆ T. M. 2007: 399)
- petrusin** – peršun (*Petroselinum hortense* Hoffm.); dvogodišnja ljekovita i začinska biljka, sjajnih svijetlozelenih listova. (LATKOVIĆ T. M. 2007:399)
- petrusin** – peršun. Selo Kruševica (Herceg Novi). (MILANOVIĆ R.M. 1997:201)
- petrusin** – peršun. Tivat. (I: D. Korsić)
- petrusin** – peršun; dijalekt. (južna Italija) *petrosino* (grč. *petroselinon*); it. *prez-zemolo*... Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:261)

- petrusin** – peršun. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- petrusin** – vrsta biljke koja se upotebljava kao začim, peršun (*Apium petroselinum*)... Boka Kotorska, sjeverozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:205)
- peverun** – sorta duguljaste paprike; ven. *peveron*; it. *peperone*. Na Muu za-bilježili *paverun* u istome značenju... – *Što me opalio ovi peverum*. Bo-ka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:261)
- peverun** – ljuta paprika, ljuta paprika iz ostike. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- pipun** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „Zuckermelone, pepo, cf. dinja (a *dinja* i *korpuza* ondje se zove lubenica, kojega imena oni sa svijem ne poznaju): Ne može se spavati i *pipune* čuvati“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:501). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:151 Karadžićev fito-nim „pipun (Vuk)“ iz Boke identifikuje sa *Cucumis melo* L., ali kao si-nonim uz naglašeno ime „**dinja (Vuk)**“, koje u Crnoj Gori označava vrstu *Citrulus vulgaris* Schrad, zbog čega dolazi do zamjene imena i pogrešnih identifikacija. (PULEVIĆ V. 2005:103-104)
- pipun** – „vrsta voća, dinja (*Cucumis melo* L.)“. (LATKOVIĆ T. M. 2007:401)
- pipun** – dinja; lat. *pepone* (m); it. *popone* (= *melone*)... – *U voćnu salatu isfe-taj malo pipuna, jer lijepo miriše...* – *Kupi mi koji pipun ali grbaljski*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:265). *NAPOMENA*: u crnogorskoj onomastici nazivi *pipun* i *dinja* ne mogu biti sinonimi jer se radi o dvijema odvojenim vrstama uzgajanih biljaka. Toj tvrdnji u prilog idu latinski i italijanski nazivi *pepone* i *popone* koji se odnose na vrstu *Cucumis melo* L., odakle je i proistekao crnogorski naziv *pipun*.
- pipun** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:65, 163)
- pipum** – „dinja, voće“. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- pipun** – „dinja (*Cucumis melo*)“. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:424)
- Pipun** – „dinja“. – *Smokva, grožđe – to je voće – pipun, dinja toje čkinja. – Ja ću rađe jednu dinju izes no tri pipuna da mi dadneš*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:179). *NAPOMENA*: na primjeru iz Podgorice nije primjereno naziv biljke *pipun* identifikovati s imenom *dinja*, jer se ne radi o sinonimima već o različitim gajenim biljkama.
- pipun** – Tivat. (I: D. Korsić)
- pipun** – dinja. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:215). *NAPOMENA*: u arealu crnogorskoga jezika nazivi *pipun* i *dinja* nijesu sinoni-mi već se radi o dvijema različitim gajenim vrstama.
- pipun** – dinja (*Cucumis melo*). Zagarače (Katunska nahija). – *Posadio sam dinje i pipune, biće ove godine da se krka. Više volim zelenkasti nego*

- zreli pipun*. (ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1997:328). *NAPOMENA*: U Crnoj Gori *dinja* je naziv za drugu biljku (*Citrululus vulgaris*).
- pisanik** – sorta fadžole okruglih, šarenih zrna. (LATKOVIĆ T. M. 2007:401)
- pocrkva** – tikva s dugačkom drškom koja se koristi kao kutlača za zahvatanje vode. – *Što je dobra ova pocrkva, tvrda i laka*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:135)
- pomidora** – Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:231)
- pomidora** – paradajz, rajčica. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:173)
- pamidorija** – v. *pamidora*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:390)
- por** – v. *pori luk*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:424)
- por** – pori luk; it. *porro* (*Allium porrum*). Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:234)
- porik** – v. *pori luk*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:424)
- pori lik** – vrsta povrća, praziluk (*Allium porum* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:437)
- pori luk** – selo Godinje (Crmnica). (I: D. Leković)
- pras** – v. *pori luk*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:437)
- prasa** – v. *pori luk*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:437)
- prasa** – „vrsta luka za pitu i kuvanje“. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- prasa** – praziluk, pori luk. – *Utrapši tu prasu za zimu i proljeće*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:142)
- praziluk** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:164)
- praziluk** – purilj, pori luk, čapljan. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:236)
- praziluk** – (*Allium porrum*) vrsta luka... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:460)
- prdov** – sorta fadžole, pasulja (*Phaseolus multiflorus* Lam.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:439)
- pričanik** – pasulj s pritke, koji raste uz pritku... – *Šta bi pasulj da mu nema pritke*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:480)
- prokolac** – vrsta povrća, kelj pupčar (*Brassica oleracea gemmifera* Zenker), melez između raštana i kelja ali sličniji kelju. (LATKOVIĆ T. M. 2007:463)
- purilj** – v. *pori luk*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:472)
- purilj** – praziluk. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:260)
- rdakva** – rotkva, rokva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:273)
- radić** – vrsta salate. Tivat. (I: D. Korsić)

- radić** – neka vrsta gorke salate, vodopija, žutjenica (*Cichorium intybus*). It. *radicchio* u RJA. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:215)
- radić** – vrsta gorke salate; ven. *radicio*; it. *radicchio* (= *cicoria*). – *Ajde ošišaj malo radića za večeru! – Radić je zdrav, mi ga ijemo sa lešom krtolom. – Posijala sam cijelu baštinu radićem, on mi je najmiliji.* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:283)
- radić** – vrsta salate; ven. *radicio*; it. *radicchio* (= *cicoria*) – *Radić ti je odlična salata, još ako ga podušiš sa pečenom krtolom u koru, pa končaš sa maslinovim uljem i ostom. – Radić ja šišam nožicama, imam ga vazda.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:244)
- radić** – sorta salate. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- radić** – ima zeleni i crveni. Grka zimska salata. Paštrovići. (I: B. Pavlović)
- raštan** – lok.: Primorje. Tumačenje: „kupus koji se ne zavija u glavice, nego raste u visinu, pa mu se lišće kreše i kuha, a kada se jedan put posadi, traje po nekoliko godine, Art Kohl, brassicae genus, cf. raštika“ (KA-RADŽIĆ STEF. V. 1852:645). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959: 77-78 Karadžićev fitonim „raštan (Vuk)“ identifikuje s vrstom i varijetetom *Brassica oleracea* L. var. *acephala* DC. (PULEVIĆ V. 2005:106)
- raštan** – sorta zelja, kupusa (*Brassica oleracea acephala* DC.); dvogodišnja zeljasta biljka, za razliku od bijeloga zelja listovi ne formiraju glavicu. (LATKOVIĆ T. M. 2007:481)
- raštan** – raštika, sorta kupusa. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:272)
- raštanj** – zelje *raštano*, Perast (Boka), inače po Vuku u primorju samo *raštan* m. (Prčanj: *raštan*). (REŠETAR M. 2010:381)
- raštan** – sorta lisnatoga kupusa (*Brassica oleracea acephala*). – *Raštan s kastradinom je specijalitet naše kuhinje.* Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:509)
- raštanj** – sorta zelja s relativno ravnim perima za razliku od savijenih pera ostalih sorti, kupus koji se npr. u Francuskoj zove „chou a vache“, što će reći – zelje za krave. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- raštanj** – v. *raštan*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:481)
- raštika** – raštanj. Tivat. (I: D. Korsić)
- ravanela** – rotkvica; ven. *ravanel*; it. *ravanella*. – *Uberi koju ravanelu, pa ćemo je iskidat u salatu...* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:289)

- repa prdnjača** – raste u vrtovima, ima sladak ukus, jede se u sirovome stanju i daje se stoci. Renda se i dosta je ukusna. Okolina Berana (Vasojevići). (I: M. Obradović)
- replja** – repa. – *Posija sam u Zagradcu replju. – Ima ona praseća replja, a ima i ona pitoma što je mi ijemo.* Selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:420)
- replja** – vrsta povrća, stočna repa (*Brassica rapa rapifera* (Metzg.)). (LATKOVIĆ T. M. 2007:488)
- rodakva** – rdakva, rotkva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:275)
- rokula** – vrsta povrća karakterističnog oblika, jede se sa zelenom salatom; it. *rucola*. U Grblju zabilježili *rokula*. – *Kupi mi salatu u Škaljarice samo da mi ima u nju rokule. – Donijela mi danas Ana jedan saketić rokule da posijem. – Ne bi ti moja mati izela ni pero salate ako u nju nema rokule.* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:298)
- rokula** – Zabilježili i *rokulica* u istom značenju. – *Ima marulja, zimska salata, čikarola, radić i rokula, a to ti je najzdravija salata na svijet.* Budva i Paštovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:254)
- rokula** – (salata). Tivat. (I: D. Korsić). ŠULEK B. 1879:336 bilježi: „Rokula (= *tal. rucola*), *Eruca sativa* Lam. (*sblj. Dalm.*)“.
- rokula** – vrsta salate s izvjesnom dozom gorčine u zadnji plan. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- rotkva** – rdakva, rodakva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:276)
- rukula** – zimska salata. Paštovići. (I: B. Pavlović)
- rokulica** – v. *rokula* (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:254)
- ruska krtola** – sorta krtole. Selo Crnci (Piperi). (I: D. ČETKOVIĆ)
- salatina** – 1. vrsta biljke, divlja salata (*Lactuca virosa* L.); 2. salata lošega kvaliteta. (LATKOVIĆ T. M. 2007:498)
- saransak** – bijeli luk (*Allium sativum* L.), zeljasta, hranljiva i ljekovita biljka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:501)
- selen** – celer, Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:386)
- selen** – celer, Tivat. (I: D. Korsić)
- selen** – vrsta biljke, celer, ven. *selino*; it. *sedano*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:307)
- selen** – celer. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- sirac** – cvijet cvjetače, karfiola (povrtarska biljka). (LATKOVIĆ T. M. 2007:506)

- sjekavica** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: posredno: *sjekavac*, „(juž.) t.j. kupus, geschnittenen Kraut, olus dissectum“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:683 & 685). (PULEVIĆ V. 2005:108)
- slačica** – vrsta povrća, senf... Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:389)
- slatka krtola** – čičoka, vrsta sitne repe (*Helianthus tuberosus* L.). Podzemni dio se koristi kao stočna hrana, a može se koristiti kao povrće i salata. (LATKOVIĆ T. M. 2007:511)
- sočivo** – varivo. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:296)
- spanać** – zelje. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:296)
- srpulja** – stavlja se u pori luk, kao začim. Pomalo se stavlja i u salatu. Paštrovići (I: B. Pavlović)
- stočna repa** – selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- šargarepa** – mrkva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:361). *NA-POMENA*: naziv *šargarepa* naknado je ušao u crnogorske govore, primarni naziv biljke je *mrkva*.
- šećerna repa** – „služi za hranu“. Selo Bistrica (Bijelo Polje). (I: A. Avdić)
- štipavac** – bidž koji se penje uz pritku. (LATKOVIĆ T. M. 2007:552)
- škalonja** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: posredno: = *aljma*, „eine Art Zwibeln, cepae genus“. Vrsta luka. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:4 & 841). SIMONOVIC D. 1959:20 Karadžićev fitonim „škalonja (Vuk)“ identifikuje s vrstom *Allium ascalonicum* L. ŠULEK B. 1879:393 bilježi naziv *škanjula* (= *tal. scalogni*), takođe za vrstu *Allium ascalonicum*.
- škalonja** – vrsta Luka (*Allium ascalonicum*); it. *scalogno* u RJA. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:246)
- škalonja** – luk za kiselenje. Tivat. (I: D. Korsić)
- škalonja** – vrsta luka; it. *scologna*. U Krtolama zabilježili *skaljuna*, a na Muu *škalunja*. – *Okopaj tu škalonju, ali ne vidiš da je zatravilo. – Digla sam gornju koru od škalonje i stavila sam je u ostac... – Izvadi škalonje. – Branko, oli da ti očistim koju škalonju da izedeš sa tim pršutom?* Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:324)
- škaljonja** – vrsta luka, ljutika. It. *scalogna* (*Allium ascalonicum*). (Dobio ime po gradu Ascaloniji u Palestini.) Zabilježili i *skaljena* i *skaljuna* u istome značenju. – *Škaljonja je najbolja u ocat.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:281)
- škaljuna** – vrsta luka izdužene forme, često puta se konzervira u ostiku – sirće i servira uz jelo. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- šparoga** – vrsta biljke za salatu. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)

- šumarica** – 1. *raštan*; 2. mala, sitna glavica zelja (kupusa). (LATKOVIĆ T. M. 2007:553)
- švabica** – sorta krtole, uvezena u Crnu Goru za vrijeme austrougarske okupacije. (LATKOVIĆ T. M. 2007:555)
- tej** – čaj. (LATKOVIĆ T. M. 2007:567)
- tikva** – gajena biljka (*Cucurbita pepo*). Postoji veći broj sorti (i narodnih naziva) koje se koriste za ishranu ljudi i stoke.
- tikva vodnjaka** – sorta tikve (vidi: *cukarina*). Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:54)
- tromesečar** – sorta krompira. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:87, v. *kompir*)
- tust, tušt** – kao salata. Ima pitomi i divlji tust. Paštrovići. (I: Pavlović)
- tušac** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „nekakva salata, koja je sama od sebe malo kisela, Art Salatkraut, lactucae genus, cf. tušt“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:757). A potom (isto, str. 758): **tušt**. Lok.: Hercegovina. Tumačenje: „Portulak, portulaceae oleracea“. *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:374 Karadžićev fitonim „tušac (Vuk)“ stavlja kao narodno ime za *Portulaca oleracea* L., kao i naziv „tušt (L.)“, ali taj drugi ne po Karadžiću već po G. Laziću. Zato ostaje pitanje da li se Karadžićevi fitonimi *tušac* iz Boke i *tušt* (iz Hercegovine) odnose na istu biljku *Portulaca oleracea* L.
- vadžola** – v. *fadžola*. (LATKOVIĆ T. M. 2007)
- vadžola** – pasulj. – *Mi oden ne zborimo nako vadžola*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009: 239)
- vadžola** – pasulj, fadžola, grah. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:82)
- vadžola** – selo Mikulići i Tomići (Bjelice). (I: M. Vušurović & I. Vujović)
- varenjaka** – tikva koja se može koristiti za jelo. (LATKOVIĆ T. M. 2007:609)
- varenjaka** – lok.: Risan. Tumačenje: „tikva koja se vari za jelo, ein Kochkürbis, cucurbita quam coquunt (im Gegenteil v. vodenjaka), cf. tikva, jurget“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:54). (PULEVIĆ V. 2005:114)
- velja fadžola** – sorta fadžole krupnih žutih zrna. (LATKOVIĆ T. M. 2007:611)
- verdura** – povrće, zelen, it. *verdura*. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:143)
- verdura** – zeleniš, povrće. – *Bolje bi ti bilo da iješ malo više verdure, nego što iješ toliko mesa. U tvoje godine moraš pazit*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- verdura** – povrće, zelen; it. *verdura*. U Škaljarima zabilježeno *vrđura* i *verdurica*. – *Obligatno ti je kod nas za večeru verdura*. – *Večeri kuvamo malo verdure*. – *Bila sam u vrđuru da spremim sutra za pazar*. – *Ovu*

godinu imam dobru verduru, jer je bilo kišljivo vrijeme, a ima dosta gnoja od živoga. – Danas ćemo molo verdure skuvat, nijesmo odavno. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981: 373-374)

verdura – zelen, povrće; it. *verdura*. – *U Podostrog je bila najljepša verdura.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:318)

verzot – glavato zelje, kupus glavati, it. *verzotto*... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:143)

verzot – sorta zelja. – *Spremam se ima mjesec dana, sutra ćemo varit verzot, pa ćemo bačit jedan komat prašćevine unutra, pa što bude.* Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)

verzot – kelj. Tivat. (I: D. Korsić). *NAPOMENA*: SIMONOVIĆ D. 1959:79 naziv „verzota (Š.)“ stavlja uz *Brassica oleracea* L. v. *sabauda* L.

vlašac – sorta luka, sličan po mirisu i ukusu crnom luku, ali malo zaudara na bijeli luk (*Allium schoenoprasum* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:617)

vodnjaka – lok.: Risan. Tumačenje: „tikva u kojoj se nosi voda, ein Kürbis, Wasser darin zu tragen, cucurbita aquae ferendae, cf. vodnjaka“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:69). (PULEVIĆ V. 2005:115)

vodnjaka – lok.: Risan. Tumačenje: posredno: = *vodnjaka*. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:69). (PULEVIĆ V. 2005:115).

vodnjaka – tikva koja se izdubi, služi za nošenje vode. (LATKOVIĆ T. M. 2007:517)

vodnjaka – vrsta tikve. Selo Građani (Ljubotinj). (I: D. Popović & R. Mihaljević)

vrzina – vrsta povrća, kelj (*Brassica oleracea sabauda* L.). (LATKOVIĆ T. M. 2007:621)

vrzot – sorta zelja; it. *verzotto*. Zabilježili i *verzot* u istom značenju. – *Vrzot se sadi u jesen među krtolom i rickavo je.* Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:321)

vrzot – sorta raštana. – *Milije mi je izes pljat vrzota no da mi daš pun san zelja.* Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:248)

vrzot – „vrsta raštana (jedno je raštan a drugo vrzot)“. Selo Majstori (Njeguši). (I: I. Kustudija)

zelen – zelje, salata, luk, blitva, metvica, štavalj i ostalo zeleno povrće koje se koristi u ishrani. (LATKOVIĆ T. M. 2007:651)

zeleni grah – boranija. (LATKOVIĆ T. M. 2007:651)

zelje – kupus raštan. Selo Godinje (Crmnica). (I: D. Leković)

zelje – vrsta povrća, kupus (*Brassica oleracea capitata* L.), dvogodišnja zeljasta biljka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:652)

- zelje** – kopriva *Urtica*. – *Skuvala e zelje pa smo ga jeli s varenikom*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:271)
- zelje glavato** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „Kopfkohl, brassica capitata, cf. kupus“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:208). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:78 Karadžićev fitonim „glavato zelje (Vuk)“ identifikuje s gajenom vrstom *Brassica oleracea* var. *capitata* L. (PULEVIĆ V. 2005:117)
- zerzevat** – povrće. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:90)
- zerzevat** – povrće. – *Kupila sam zerzevat u pljacu. – Što se blješe zerzevat poskupijo nagrađeno*. Podgorica. (ČIRGIĆ A. 2007:246)
- zimski salata** – (vidi pod: *rokula*). – *Ima marulja, zimski salata, čikarola, Radić i rokula, a to ti je najzdravija salata na svijet*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:254)
- žara** – kopriva. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:169)
- žara** – kopriva. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:196)
- žizole** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „Art kleine Fisolen, cf. kinkavica“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852: 159). Vidi: *kinkavica*. (PULEVIĆ V. 2005:118)

Biljni organi, životne forme, razviće biljaka (i dr.)

- agar** – 1. poljoprivrednik; 2. zemljišni pošed. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:3)
- agrest** – nezrelo grožđe, zabilježeno i *agrestina* u istome značenju... – *Agrest ti je rod grožđa na kopilić loze, ne može da zrene i ljuto je...* Boka i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:4)
- agrumat** – voćnjak, agrumik. Zabilježeno i *agrumnik*. Budva i Paštrovići (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:5)
- anž** – seme anisa; služi za začim. It. *anice*. – *Savi malo anža pa će biti bolji ukus*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:11)
- bak** – dio stabla ispod kore, bakulja. Slabo, drvo. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:18)
- baketa** – prut, šiba, cvijetno stablo crnoga luka. It. *bacchetta*. – *Ako civula izbači prut za semenku zvala se baketa. – Čapljan bača bacete i na vrh njih bijele ružice*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:22)
- bakovina** – bakulja. – *Ne valjaju ova drva, sama bakovina*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:19)
- bakulja** – bijelo drvo ispod kore bora koje nije zasmoljeno; manjega je kvaliteta, bjeljika. – *Bakučlja nije za luč*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:35)

- bakulja** – dio drveta ispod kore i iznad srži, bjelika, *lignum arboris periphaericum*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:19)
- bala** – pošečena drva vezana u svežanj. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- bašča** – bašta. – *Pogle mu bašče oko kuće*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:28)
- bašta** – vrt, ružičnjak. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:42)
- baština** – imanje, pošed, ono što je imovina, nasljeđe, domovina. – *Sva mu je baština pod kućom*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:42)
- baština** – njiva, imanje. – *Pošo je u baštinu da rabota. – Proljeće je uveliko ufatilo a ja još nijesam počeo rabotat u baštinu*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- baturica** – „nedozreli plod biljke čapljan (*Asphodelus ramosus*)“ (LATKOVIĆ T. M. 2007:85). *NAPOMENA*: figurativno se može odnositi i na druge biljke.
- bear** – behar, voćni cvijet. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:32)
- bear** – behar. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:28)
- behar** – cvijet na drveću. U Rožajama se upotrebljava isključivo pojam *behar*. – *Behar po voću, milina jedna*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:20)
- bejturan** – mirisni gorki cvijet; pelin (*Artemisia absinthium*), pelen. – *Bejturane jado berul te đevoyke* (N. P.). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:46). *NAPOMENA*: SIMONOVIC D. 1959:49 nazive *bejtura* i *bekturan* veže za vrstu *Artemisia annua* L.
- biljoberka** – osoba koja sakuplja ljekovito bilje, vile beračice ljekovitih trava. – *Ljekovite trave beru Biljarice i Rusalke*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:51).
- bjelika** – bakulja. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:41)
- bjelika** – bijelo nezasmoljeno drvo u stablu bora; bakulja. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:54)
- bljelika** – bjelika, bakulja. – *Ne valjaju ova drva ništa, sve sama bljelika*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:45)
- boboška** – loptica od hrastova lišća koja je leglo insekata, hrastova, šišaruša, šiška, bobuška; fig. bezvrijedno, ništavno. – *Ne vrijedi boboške*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:57)
- bokor** – buket, žbun zaodnut lišćem i cvijetom (ruža, jorgovana), kita, rukovet. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:61)
- boranija** – boranija, zeleni grah, mahune, maune... Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:46)
- boranija** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:156)

- bostan** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:156). *NAPOMENA*: naziv *bostan* najčešće označava baštu u kojoj se sadi (sije) povrće, a poneđe znači *dinju* i *pipun*.
- brada** – red loza posađenih po ivici imanja, u stvari paralelno ivici – međi na odstojanju 0,5 do 1,0 m. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- branjevina** – imovina (livada, njiva, šuma i sl.) u koju se ne smije puštati stoka, šeći i sl. Zabran. – *Ne da u branjevinu ni tici*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:54)
- branjevina** – prostor đe se ne pušta stoka. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998)
- brdun** – mladika loze. (LATKOVIĆ T. M. 2007:104)
- brdun** – mlaz loze. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:31)
- brobotan** – „šiška“ kod duba. Sela Mikulići i Tomići (Bjelice). (I: I.Vujović & M. Vušurović)
- brs** – 1. ispaša bršćenjem šumskih grančica. – *Svu dugu zimu gonio sam ovce u brs*. – *Brs je nevoljna i jedna rana*; 2. grančica s lišćem kojom se stoka hrani. – *Jasenov brs je najbolji*. – *Ušekli smo dva lisnika brsti*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:24)
- brs** – lisnate grane za zimsku prehranu stoke. – *Zimi se bere brs i daje konjima*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:32)
- brs/brst** – mladice i grančice listopadnoga drveća koje jede stoka, naročito koze u zimskome periodu... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:69)
- brst** – sirove grane s lišćem (za prehranjivanje stoke). Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998)
- brstina** – 1. mlada grana s lišćem i pupoljcima koja služi stoci za hranu; 2. drvce, grančica. – *Nema vatre od brstina*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:61)
- brstina** – grančica, dio grančice... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:69)
- brstina** – ostatak pošečenoga šiblja iz gore, ogoljeloga od lišća. – *Ima tu dosta brstine pa upiri vatru*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- brstina** – pošečena grana koja ostane kad stoka zimi pojede list. – *Sve se koristilo nekad, ni brstine se nijesu bačale*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:32)
- brubati** – odvajati zrna kukuruza trljajući dva klasa jedan o drugi. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:308)
- buburoška** – male šišarke. – *Pravili smo đerdane od buburoške da se učimo da broimo*. Njeguši. (ČIRGIĆ A.2009:33)
- bujače** – bostan (dinje, pipuni, krastavci, tikve). (LATKOVIĆ T. M. 2007:109)

- cimina** – a. krompirovo stablo; b. zb. krompirova stabla. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:468)
- cimina** – oklasina od kukuruza. Župa Nikšićka. (I: L. Mitrović)
- cimina** – stabljika s lišćem krompira. (LATKOVIĆ T. M. 2007:116)
- crvoljak** – sasvim sitan i slab krompir, krompirić. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:471)
- crvoljak** – slaba jabuka, kruška i dr. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:554)
- crvoljak** – sitna, zakržljala, crvljiva voćka. – *Doćero sto kila nakije crvoljaka*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:471)
- cvijetan** – pun cvijeta, okičen. (LATKOVIĆ T. M. 2007:120)
- cvjetače** – prve smokve (misli se na prve plodove) koje izmetnu smokve, kojih je vrlo malo. Boka Kotorska (i sušed.). (NAKIĆENOVIC S. 1913:33). *NAPOMENA*: vjerovatnije je da umjesto *cvjetače* treba da stoji *četače*. U Piperima takve plodove nazivaju *četunjače* ili *smokve četunjače*.
- čafura** – okomišani klip kukuruza. – *Daj mi tu čafuru da zatisnem bocu*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:31)
- čahura** – čaura cvijeta, šemenica. *Kolike su čahure na ovu buniku*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:31)
- čamonjak** – 1. veoma sitna, najsitnija krtola; 2. v. *čevulja*; 3. mali rumetinov klas s rijetkim zrnima. (LATKOVIĆ T. M. 2007:121)
- čapor** – čapur, nezarastao čvor na stablu, roščić, veći šiljak, v. *čapur*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:659)
- čapur** – ostatak osušene grane na stablu, izraslina, roščić, šiljato drvo, čapor. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:659)
- čapur** – oštri ostaci od granja na panju. – *Spotakoh se preo neakvoga čapura tun*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:40)
- čatoljak** – 1. mali kukuruzni klip, klas; 2. mali krompir. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:479)
- čatoljak** – zakržljali klip kukuruza. Rovca, Morača, Kolašin. (RAOSAVLJEVIĆ R. 1990)
- čečar** – gusta šuma, žbunje. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:298)
- čefunja** – dio od grožđa... – *Daj mi samo jednu čefunju grožđa da provam*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- čefurka** – korubina, ljuska. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:354)
- čefurka** – zapušač od klipa kukuruza, od smrčeve šišarke i sl. – *Nemoj bacat tu čefurku kad okruniš kolomboć*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:32)

- čehne** – čen bijeloga luka. – *Daj mu dva-tri čehna na zajam*. Rožaje. (HA-DŽIĆ I: 2003:32)
- čemušina** – komušina. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:482)
- čen** – dio glavice bijeloga luka, čežanj, česma, česna, v. *češanj*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:662)
- čenkanje frumetina** – odvajanje zrna (šemenki) s klasa (klipa) frumetina. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- čerez** – v. *suvica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:125)
- česan** – bijeli luk. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- česan** – češalj bijeloga luka. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:354)
- česan** – v. *česan*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:663)
- česta** – mjesto đe je šuma gusta i česta. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:298)
- česta** – nešto (žito, trava, šuma i sl.) što je često poraslo, gustiš. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:483)
- češanj** – dio glavice bijeloga luka, česma, češnja. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:664)
- četrun** – plod sorte limuna *četrun*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:125)
- čevlja** – v. *čevulja*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:126)
- čevulja** – mali, jadni, sitni grozd grožđa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:126)
- čevunja** – v. *čevulja*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:126)
- čičvalj** – krompir koji je po razmjerama iznad prosečnoga. – *Nakopo onijek čičvalja, imaju ko šaka*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:299)
- čičvoljak** – manji izraštaj na krompiru, priraslica. – *Nema nijedan kumpijer ravan, no uza svaki ima da će po jedan čičvoljak*. Isto: *čičvorak*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:299)
- čmanjak** – mali, sitan krompir, krompirić... – *Suša je učinila da nemamo normalnog krompira, no sve čmanjci*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:666)
- čokot** – korijen loze, panj, trs, gidža... – *Imam vinograd od trista čokota*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:667)
- čokot** – korijen vinove loze. (LATKOVIĆ T. M. 2007:128)
- čvor** – ostatak urasle grane – čapura u stablu... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:660)
- četunjača** – pozni jesenji plod smokve, bez ikakvoga ukusa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:133)
- četunjače** – rani plodovi smokve koji se pojavljuju prije redovnog roda (vjerovatno nastaju iz „zaostalih“ pupoljaka iz prethodne godine). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)

- datula** – plod od palme. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- derež** – dračom obraslo zemljište... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:132)
- dinjak** – njiva na kojoj se uzgajaju dinje (*Citrullus vulgaris* Schrad.). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković). *NAPOMENA*: naziv *dinjak* raširen je u čitavome arealu gajenja dinje u srednjem u južnom regionu Crne Gore.
- dovršak** – listovi duvana pri samome vrhu stabljike (beru se potonji). (LATKOVIĆ T. M. 2007:151)
- drenjina** – duguljasta crvena bobica ploda drijena. – *Nazobali smo se drenjina*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:172)
- drenjina** – plod drijena, jestiva crvena bobica, upotrebljiva za rakiju drenju i za vodnjicu. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:149).
- dub** – „stablo uopšte“. – *Ima dvades dubova smokava*. Podgorica. (REŠETAR M. 2010:314)
- duman** – vrt, voćnjak. It. *dumeto* (od lat. *dumetum*). – *Idemo ja i Tripo u duman da beremo žižule*. Boka Kotorska, jugoistočni dio. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981:68)
- dvojerodna** – koja rađa dvaput u godini (smokva, štalska ovca)... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:128)
- dardin** – vrt, bašta. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- đulistan** – ružičnjak, vrt s ružama, cvijećnjak, bašta. – *Ruže su pročetale u tom đulistanu*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:162)
- fidan** – mladica, struk biljke, rasad. – *Izbili fidani po panju od džanarike*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:51)
- filaziti** – mlazati biljka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:172)
- fildan** – rasad od kupusa. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:33)
- filiz** – mladi izdanak biljke, mladica. (LATKOVIĆ T. M. 2007:172)
- filjdan** – rasad duvana i sam rasadnik. (LATKOVIĆ T. M. 2007:173)
- fostuljina** – ostatak grožđa nakon odvajanja zrna grožđa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:174)
- fresta** – grivna zapletenoga bijelog ili crnog luka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:175)
- frut** – plod, voće. It. *frutto*... Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:240)
- frut** – rod, ljetina, plod, ušev. (LATKOVIĆ T. M. 2007:177). *NAPOMENA*: odgovarajući termini: *frutiti*, *frutiti se*.
- frut** – voće, plod. It. *frutto*. – *Jabuka ti je zdravi frut, ma ja isto radije jedem mandarine*. – *Kupi malo fruta, pa joj ponesi u špedao*. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:90) (Špedal = bolnica.)
- fruto** – uševi na baštini. – *E bogami mi je fruto dobro*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:67)

- glava** – pri rezidbi loze zakinuti izdanak na dužini 2-3 pupoljka (ostavlja se *glava* i *brdun*, pri čemu se stvara osnova za rezidbu u sljedećoj godini). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- gloginja** – plod gloga. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:110)
- golobrst** – sasvim skinuto, obršćeno lišće s grana (od gubara, skakavca i sl.). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:112)
- gradobitina** – ostaci uševa nakon što ih je pogodilo nevrijeme s gradom. (LATKOVIĆ T. M. 2007:190)
- granica žita** – snopovi žita složeni u obliku krsta, v. *krstina*. – *Zgraniča sam danas deset granica žita*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:115)
- graorište** – zemljište na kojem se gaji grah. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:115)
- graška** – zrno pasulja, graga, zrno grada, kap znoja, pjege na licu... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:116)
- grebaļ, grebļa** – toponim, A) *grebaļ*, *-bļa* m., „panj (bez korijena; *trup* s korijenom)“, Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:317)
- grepić** – demin. od *grebaļ*, Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:317)
- grest** – drugi rod grožđa. It. *agresto*. *Frančesko grožđe ima najviše gresta*. Zabilježili i *agrest* u istome značenju. Budva i Paštrovići. (LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997:102)
- grme** – grm. – *Eno mi sijeno pod ono grme*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:75)
- gronja** – grozd cvjetova, plodova i sl. – *Uberi mi onu gronju trešanja*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:138)
- groz** – grozd. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:137)
- grozdober** – početak branja grožđa, obično septembar. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:119)
- hrev** – čvornovati korijen uopšteno, ili korijen od masline. – *Kako se zima bliži, moraćemo odit da vadimo hrevlje uskoro*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- hrevlje** – korijenje od drveta, koje služi za grijanje i kuvanje. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- iščinjak** – ono što se iščisti iz žita. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:323)
- iščinjak** – otpadak, nečistoća iz žita... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:237)
- izvodnjak** – biljka koja se ostavlja za sjeme, biljka od koje se izvodi sjeme. (LATKOVIĆ T. M. 2007:223)
- jarik** – v. *postrnak*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:228)
- ječmenica** – hljeb od ječmenog brašna. – *Volim da jedem vruće ječmenice i masnog sira*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:78)

- ječmenište/ječmište** – zemljište na kome je bio ječam. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:246)
- ječmište** – njiva s koje je požnjeven ječam. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:339)
- jesenka** – vočka koja daje plodove u jesen. (LATKOVIĆ T. M. 2007:231)
- jezgarica** – plod u orahovoj ili lješnikovoj ljusci. – *U nekijem ima jezgarica, u nekijem nema.* Uskoci. (STANIĆ M. 1990:337)
- kalac** – prva prolječna trava, mlada trava. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:251)
- kalac** – trava koja nikne odmah poslije kopnjenja snijega, prva trava, sasvim mlada trava. – *Kad na planini okopni snijeg, iza njega udari kalac zelen ko okrijek.* Uskoci. (STANIĆ M. 1990:345)
- kalemljenje** – vrsta vegetativoga razmnožavanja (isto što i *navrtanje*).
- kanela** – kora od cimeta (začinska biljka). (LATKOVIĆ T. M. 2007:237)
- karina** – suvo drvo, krivo drvo, krivak. – *Idi u čečar i donesi malo karina.* Uskoci. (STANIĆ M. 1990:352)
- kezlina** – tvrdo, čvornovato drvo. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:357)
- kičica** – vrh drveta. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:326)
- kita** – buket cvijeta, cvast. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:266)
- kita** – vrh drveta, šume; buket cvijeća; grozdasta cvast u biljaka, gronja. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:361)
- kižma** – izraslina na drvetu, čvor, guka. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:359)
- klapak** – nezreli orah sa klapinom. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:527)
- klas** – 1. klip rumetina sa zrnima, 2. vrh šenice, ovsa, ječma, raži, sa zrnima. (LATKOVIĆ T. M. 2007:245)
- klas** – kukuruzni klip sa zrnima na sebi. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:363)
- klas** – plod kod strnih žita, kukuruzni klas na vrhu biljke s prašnicima. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:132)
- klaše** – klasovi žita. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:363)
- klaše, klašće** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:342)
- kočan** – deblo od zelja, raštanja, može se reći i *kočanica*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- kočanica** – deblo od zelja, debljika, strljika. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- kočanj** – drvenasti dio kupusa. – *Kočanj ti je ono tvrdo od zelja.* Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:104)
- kočanj** – kočan, srce glavice kupusa. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:138)

- kočanj** – korijen kupusa, čvrst korijen; stvrdnut. – *Pripazi da ovce ne uđu u kupušnjak, polomiće zube na kočanje*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:281)
- kočanj** – stablo zelja (kupusa). (LATKOVIĆ T. M. 2007:249)
- kočanjina** – ogoljelo stablo biljke (duvana, rumetina) s kojega je skinut plod, odnosno list. (LATKOVIĆ T. M. 2007:249)
- kočanjina** – v. *kočanj*. To ti je tvrdo ka kočanjina. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:104)
- kokorača** – krupna šljiva sklona cijepanju ili već rascijepljena. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:371)
- kokot** – v. *prčak* (kod frumetina).
- kolutić** – „manje smokve koje rastu na *petrovači* – smokovom stablu, nakon što su već pobrane velike smokve *petrovače*“, Dobrota (Boka) (*kolutići*); upor. *krpuša*. (REŠETAR M. 2010:326)
- komun** – seoska zajednička imovina (ispaša, šuma i dr.). (Naziv je opšterasprostranjen u Crnoj Gori.)
- komušati** – skidati komušinu s klipa (o kukuruzu), korubati. – *Kukuruzni klasovi se komušaju najčešće mobom, uz šalu i pjesmu*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:276)
- komušina** – listovi na klipu ili s klipa kukuruza. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:375)
- kopa** – kućica, piramidica sađevne heljde, kupasto sađevni snopovi ili šta drugo. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:377)
- kopa** – na primjeren način nasloženi i tako zaštićeni snopovi ili rukoveti po-
žnjevenoga žita (*kopa pšenice, kopa frumetina* i dr.). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- kopa** – složaj kukuruza u vidu piramide, kupa. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:277)
- kora** – omotač drveta. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:378.) (Naziv širokoga rasprostranjenja.)
- korijen** – kupusna patrnjica, kočanj. – *Oguli mi jedan korijen da poedem na ove škrbeljke*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:379)
- korijen/koren** – podzemni žilasti dio biljke... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:278)
- korovina** – 1. sijeno ili slama puno korova, sijeno pokošeno u oranicama, loše sijeno. – *Imamo ođe na Barama dese-petnes tovara neke korovine*.
2. livada ili njiva puna korova. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:379)
- korubanje** – im. od *korubati*: čistiti (orahe, lješnike i sl.) od ljuske, korubine, vaditi jezgro iz oraha, lješnika i sl. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:379)

- korubati** – skidati korubinu i koružbinu s plodova. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:279)
- koruljanje klasova** – odstranjivanje labudine s „klasa“ (klipa) frumetina. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- koruljina** – v. *labudina*. (I: D. Četković)
- korušina** – trska od kukuruza. Rovca, Morača, Kolašin. (RAOSAVLJEVIĆ R. 1990:396)
- korutiti** – skidati koru s drveta. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:379)
- korutiti** – skidati koru, dupsti ispod kore. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:279)
- koružbina** – malo nježniji omotač, šužbina na klipu kukuruza. – *Mekana koružbina se koristi za slamarice*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:279)
- koščica, koščica** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:339, 381, 382)
- košpica** – spica, šemenka od šljive i dr. voća. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:138)
- koštica** – drvenasti dio u sredini, unutrašnjosti ploda (šljive, breskve, kajsi-je), košpica, koštunica. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:281)
- koštica** – drvenasto srce u ploda. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:383)
- koštilj** – koštunjav orah, koštunjavac, koštunica, orah čija je jezgrica čvrsto obuhvaćena ljuskom i otvrdlim pregradama te ju je vrlo teško osloboditi. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:383)
- koštin** – koštunjav, slab orah. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:383)
- koštunica** – v. *koštica*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:383)
- košuljica** – opna u kojoj se nalazi pšenično zrno dok je još na klasu. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:383)
- kotromušina** – 1. otpaci od sijena, trine; 2. sitni duvanski otpadak, duvanska prašina. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:382)
- kotromušina** – otpadak od sijena, slame, duvana (trina i prašina – kotromušina). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:280)
- kovrag** – gustiš trave i šiblja, korov i trnjr, trnjak. – *Kokoška se nalegla u kovrag, pa se ne može nadgledati*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:271)
- kožmura** – opna, kožica. – *Ona voćka ima žilavu kožmuru*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:89)
- krbulja** – čvornovato drvo, krlja. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:386)
- krcelj** – drvenasti dio biljke, ono što stoka ne može da sažvaće jer je drvenasto, ogrizina. – *Loše mi sijeno, sve sami krcelj*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:89-90)

- kreka** – stablo sa zakržljanim granama. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998)
- krevetača** – loza koja je podignuta na odar, krevet. (LATKOVIĆ T. M. 2007:262)
- krğa** – tvrdo čvornovato drvo, panj, trupac. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:283)
- krlja** – a. čvornovato, za cijepanje teško drvo; b. panj izvađen s korijenom; c. jako, čvrsto drvo na kome se cijepaju drva. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:391)
- krlja** – panj i korijen drveta, čvornovati dio... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:286)
- krljat** – čvornovato drvo, krlja. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:391)
- kromid** – sitne glavice crnoga luka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:266)
- krošnja** – granati dio drveta. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:393)
- krpuša** = *kolutić*. (REŠETAR M. 2010:329)
- krstina** – složeni snopovi žita u obliku krsta; granica složenih snopova žita... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:287)
- krstina** – unakrst strpani snopovi žita, slame i sl. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:394)
- krtolište** – njiva na kojoj se uzgaja krtola. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- krtolište** – teren đe je bila krtola, njiva, dolina... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:288)
- kučje** – ostatak nepojedenoga sijena. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998)
- kučje** – sijeno što ostane iza ovaca na torini, ogrizine, hrana koju stoka ne pojede. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:407)
- kufalica (kuvalica)** – poluuveli (isušeni) plod smokve. Ceklin. (I: P. Jovičević)
- kukolj** – 1. urodica u žitu; 2. šljiva (plod) koja se u toku rasta izrodi. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:398)
- kukolj** – urodica u žitu, korov u žitu (*Agrostema githago*). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:290)
- kukrica** – krivo čvornovato drvenasto suvo granje i nisko rastinje, žbunje, kukrika. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:290)
- kukričast** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „vočka ili ili drugo kako drvo, koje se ne čisti i ne potkresuje, nego se zapusti i zakržlja“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:313)
- kukuljak** – plod šljive koji se izrodio, izrodica. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:398)

- kukuruzina** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: = *okomak*, „der ausgedroschene Kukuruztolben, arista zae semine privata, cf. okomina, tuluz“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:313 & 454) (PULEVIĆ V. 2005:93)
- kupusište** – zemljište zasađeno kupusom. – *Pola bašče mi je kupusište a pola kompirište*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:93)
- kupušnjak** – mjesto đe raste kupus. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:401)
- kupušnjak** – vrt, njiva na kojoj se gaji kupus, na kojoj je posađen kupus... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:292)
- kurlovina** – korov, travuljina. – *Ukosio sam dva plasta neke kurlovine. – Šiknula kurlovina iz kumpijerišta, ima mi do pasa*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:123)
- labudina** – komušina. – *Ima li malo one labudine da dam kravi*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:408)
- labudina** – lisnati omotač „klasa“ (klipa) kod frumetina. Koristi se za umetanje u slamnice (slamarice). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- labudina** – listovi koji obavijaju „klas“ (klip) kod frumetina, koruljina. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- labudina** – listovi s klipa kukuruza, kukuruzovina, komušina. – *Labudina je podsna za slamarice*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:296)
- labudina** – omotač oko kukuruznoga klasa. – *Bačite tu labudinu kravi*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:117)
- labudina** – ovršina i listovi rumetina, kukuruza. (LATKOVIĆ T. M. 2007:277)
- lamutina/lomutina** – v. *vriježa*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:298)
- lanište** – mjesto đe se sije lan (toponim). – *Idi na Lanište i dognaj krave*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:95)
- lastar** – izdanak – mlada grana na stablu ili potkresanim granama drveta. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:147).
- latica** – listovi cvijetne krune. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:300).
- lika** – čvrsti vlaknasti sloj između kore i drveta, posebno donji vlaknasti sloj kore lipe koji se nekad koristio kao oputa, veza... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:303)
- lika** – vlaknasto tkivo ispod kore drveta, donja površina kore drveta. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:418)
- lisnik** – 1. strpane lisnate grane, lisnati stog. – *Ajde da denemo lisnik*; 2. lisnate grane koje se ljeti sijeku i ostavljaju za zimu kao hrana za stoku. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:420)
- lisnik** – stog lisnatih grana (zimsko hrana za stoku): listober, lišnjak. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:304)

- lisnika** – otkinuta grana bez lišća, suva grana sa koje je stoka pojela listove. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:304)
- lis** – bukove grane koje su se šekle (zasijecale) preko ljeta za stočnu zimnicu. – *A oden se brao lis i slagao u stogove*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:121)
- list** – da označi goru – šumu. – *Pošo je da ubere lista za koze. – Vrnua se iz lista i odmah je dao životinji da ije*. Krtole. (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- listober/lišnjak/listošek** – omeđeni šumski prostor listopadnoga drveća na kojem se ljeti sijeku lisnate grane i sadijevaju u stog, lisnik. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:304)
- listošek** – mjesto đe se siječe list za stoku. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:420)
- listošek** – prostor đe se siječe jedan list za stoku. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998)
- lomovina** – mladi izdanci neke biljke (obično se smatraju neredovnim, pa se zbog toga čiste) koji se u proljeće daju stoci, obično podmlatku za hranu. – *Donesi jaradima malo lomovine iz onijeh loza s donje zgrade, ali pazi – nemo da bereš one zdrave i rodne brdune*. Selo Zagarač (Katunska nahija). (ČUPIĆ D. & ČUPIĆ Ž. 1997:213). *NAPOMENA*: U selu Crnci (Piperi) pojam *lomovina* obično se veže za neplodne mlade grane vinove loze.
- lomovina** – mladi izdanci neke biljke koji se kidaju u proljeće jer se smatraju nerodnim. (LATKOVIĆ T. M. 2007:288)
- lomušće** – odlomljeno suvo granje. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:333)
- ložđe** – lozje, vinograd. Prčanj (Boka Kotorska). (Još i u okolini Dubrovnika.) (REŠETAR M. 2010:333)
- lučarnik** – mjesto u kući đe se drži luč. – *Ne suj na lučarnik, svijeca ti se ne ugasila!* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:129)
- lučnjak** – baštinica, zgrada na kojoj se uzgaja luk. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- lučnjak** – mjesto đe se sadi luk. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:426)
- lumbura** – lubura, posuda napravljena od smrčevine ili jelove kore. – *Nabrao sam dvije lumbure borovnica, a jednu lumburu jagoda kupio sam od čobančadi*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:97)
- lješnik** – ukusni plod lijeske. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:310). *NAPOMENA*: naziv *lješnik* – plod lijeske, ima cjelovito rasprostranjenje u Crnoj Gori.
- ljetoras** – grančice na stablu izrasle u toku ljeta, godine. – *Grota je kidati ljetoras. – Šino jasikov ljetoras, ima pola metra*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:130)

- ljetoras** – ono što je izraslo za jedno ljeto. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:310)
- ljetorast** – godišnji priraštaj biljke. Zapadni dio Crne Gore. (KOVAČEVIĆ N. S. 2007:132)
- ljiljak** – pet-šest grana lista... Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998)
- ljuškati** – kruniti, skidati perje sa turalje, skidati pera s kukuruznoga klipa. – *Sedeli smo sinoć do kasno i ljuškali žito (kukuruz), bilo nas je dostina, i lijepo smo se proveli.* Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- ljuština** – tanka kora s ploda voća i krompira. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:311)
- ljuštura** – gruba kora na plodu oraha, kestena, lješnika i sl. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:311)
- ljužbina** – višeslojni omotač rumetinova klasa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:295)
- mačka** – tanko končasto tkivo od kojega je sastavljeno stablo. – *Ovi trupac neće se moć razbiti bez kastiga, viš kako su mu se mačke usukale. – Stavi klin u prslinu trupca, gađaj maljem i mačke će se pokidati ko ništa.* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:133)
- malina** – plod (crne boje) kod kupine (*Rubus fruticosus*). – *Kupina rađa maline.* Selo Donja Gorica (Lješkopolje, kod Podgorice). (I: R. Mugoša) *NAPOMENA:* isto nazvanje je i u selu Crnci (Piperi). – *ima crne oči ka malina* (I: D. Četković). Inače, na čitavome prostoru crne gore *malina* je narodni naziv za plod i biljku *Rubus idaeus* L., koja prirodno naseljava preplaninske i planinske predjele.
- mastika** – neprevreli sok od grožđa, šira. (LATKOVIĆ T. M. 2007:304)
- mauna** – mahuna, boranija. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:156)
- mauna** – mahuna. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:443)
- mazga** – sok ispod kore biljke, javlja se u proljeće. Đeca pri skidanju kore za pravljenje svirala pjevaju: *Mazga, mazga, mazgalica, svaka gora promazgala ponajbolje jasenova.* Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- međak** – drugi ušev u bašti (sije se nakon prve šetve, a u istoj godini). (LATKOVIĆ T. M. 2007:307)
- mezgra** – mrezga, sok ispod kore drveta. – *Svako drvo promrezgalo al' najbolje jasenovo.* Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:322)
- mezgra** – sok ispod kore drveta. – *Nigda Sako ne bi svrto koru z drveta za diple i borije što ne bi zapjevušio: mezgra, mezgra, mezgarica / svako drvo promezgalo / a najbolje jasenovo, / tebe drvo mene kora.* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:134)

- mezgra** – tkivo ispod kore drveta. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:446)
- mirođija** – mirisna trava koja služi kao začim jelu (divlja mirođija, komorač, morač, kopar)... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:327)
- misirka** – metla od sijerka za čišćenje kuće. – *Ja kat kupim misirku, ja je proparim da joj se užilavu slamke da se ne lomu.* Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:105)
- mitoklasati** – razviti se stablo rumetina ali bez klasova. (LATKOVIĆ T. M. 2007:312)
- mitoklasiti** – v. *mitoklasati*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:312)
- mlačevina** – ražena slama, ostatak poslije mlaćenja, slama za krov... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:329)
- mlada fažola** – mlada boranija. Tivat. (I: D. Korsić)
- mladica** – mlada grana. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:457)
- mladika** – mladica, list, izdanak. (LATKOVIĆ T. M. 2007:313)
- mladika** – mlado stablo koje može biti iste debljine kao i staro, a od njega se razlikuje po glatkoj kori. – *Mladike nijesu nabijene, one nijesu dobre za stolariju.* Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:105)
- mladika** – pupoljci iza rezanja, mlado šiblje iza branja šume. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- mladika/mladica** – mlad izdanak... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:328)
- mladokos** – mlado pokošeno sijeno. Mlada trava. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:457)
- mlezga** – mezgra. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:459)
- mliječ** – 1. bijeli sok koji poteče kad se vrat biljke prekine; 2. žitni skrob. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:459)
- mliječ** – klas rumetina kad počne zrniti. (LATKOVIĆ T. M. 2007:314)
- mosurina** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: posredno: = *ovršina*. (KARA-DŽIĆ STEF. V. 1852:369). (PULEVIĆ V. 2005:99)
- mrezga** – mezgra, jezgro lješnika, oraha; potkorni želatinski sloj stabla i sl. – *Što su zrele mrezge kod ovih lješnika; – Došlo je proljeće, mrezga je ispod kore sočna.* Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:107)
- mrezga** – životni prolječni sok ispod kore drveta, v. *mezgra*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:332)
- murac** – sorta stabla, jako dobro drvo za barke. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- murga** – talog od maslinovoga ulja koji se stvara prilikom cijedenja ulja. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- mušmoljak** – v. *mušmula*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:473)
- mušmula** – truo ili smrznut krompir. – *Pun trap mušmula.* Uskoci. (STANIĆ M. 1990:473)

- nadbir** – listovi sa sredine struka duvana. (LATKOVIĆ T. M. 2007:327)
- navrtanje** – oblik vegetativnoga razmnožavanja (isto što i kalemljenje).
- nažanj** – gustina žita pri žetvi, zahvat rukom i srpom. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:346)
- nažanj** – gustina žita u njivi. – *U onoj njivi u Bari dobar nažanj, a u Treštenovu brdu slab*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:487)
- nîk** – prvi listovi kod zasađenih biljaka: krtole, pasulja, frumetina i dr. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- nikalj** – klica. (LATKOVIĆ T. M. 2007:351)
- obrašlice** – mladi izdanci raštanja. Tivat. (I: D. Korsić)
- obrašljica** – prolječno lišće lanjskoga zelja (kupusa). (LATKOVIĆ T. M. 2007:360)
- očerubati** – skinuti koru, ljusku i sl. s čega. – *Očerubaj mi ove orage*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:70)
- očerupati** – skinuti, okruniti zrna kukuruza s kukuruznoga klipa. – *Doveće ćemo očerupati urmetin*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:70)
- očinak** – ostatak izlomljenih klasova s pljevom poslije vršidbe. Selo Kruševice (Herceg Novi). (MILANOVIĆ R.M. 1997:200)
- očinjci** – primjesa u žitu, urodica. Zapadni dio Crne Gore. (KOVAČEVIĆ N. S. 2007:142)
- odrina** – krevet za lozu. – *Đavo mi je ponio nešto onu lozu na odrinu*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:155)
- odrina** – vinova loza podignuta na odar. (LATKOVIĆ T. M. 2007:365)
- oklapina** – kora zelenoga oraha, ljuštura, klapine. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:389)
- oklapina** – prekišela jabuka, divljaka. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:32)
- oklasina** – klip kukuruza sa kojeg je skinuto, okrunjeno zrnevlje, okomak. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:32)
- oklasina** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: posredno: *okomak*, „der „ausgebroschene Kukuruzkolben, arista zae semine privata, cf. okominja, tuluz“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:453 & 454)
- oklasina** – osovina „klasa“ (klipa) frumetina, s koje su odstranjena zrna (šemenke). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- oklasina** – ostatak klasa rumetina s kojega je okrunjeno zrno. (LATKOVIĆ T. M. 2007:369)
- oklasina** – ostatak okrunjenoga klipa kukuruza... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:389)
- oklepine** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „ržana slama, koja se izlomi vršujući (jer se čitava bira za pokrivanje zgrada), gebroschenes Stroh, stramen-

- tum comminitum“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:453). (PULEVIĆ V. 2005:101)
- omladak** – *ljetorast*. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998)
- omladak** – mlada grana, mladica, izdanak. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:41)
- omladak** – mladica, mladi izdanak. (LATKOVIĆ T. M. 2007:373)
- omlazak** – grana, grančica što raste iz stabla, omladak, mladica. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:41)
- onladak** – mlada grana, izdanak... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:392)
- oplijeviti** – počupati travu u povrtnjaku ili na njivi. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:200)
- opsig** – plod, seme bijeloga jasena. – *Okitle se grane opsigom, bi reko da su se po njima izlegli pljevčiči, repiči*. V. Pijevac. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:177)
- oše** – sitna pljeva sa zrna pšenice. (LATKOVIĆ T. M. 2007:383)
- oše** – tanke bodlje na žitnome klasu. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:400)
- otava** – mlada (nova) trava poslije kosidbe, jesenja trava... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:402)
- otava** – trava koja je iznikla nakon košenja. (LATKOVIĆ T. M. 2007:384)
- otrijebiti** – očistiti livadu, njivu i sl. od kamenja ili čega drugog. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:66)
- ovršak** – najviši dio drveta, biljke. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:13)
- ovršak** – vrh stabla, vrh podenutoga sijena. – *Slomio snijeg ovršak od one mlade homore*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:128)
- ovršina** – „1) (u Boci) kukuruzna resa, das Kaschen, iulus. 2) (u Bjelopavl.) struk od kukuruza, Maisstangel, caulis zeae mais“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:437). (PULEVIĆ V. 2005:102)
- ovršina** – dio rumetinove (kukuruzne) stabljike iznad klasa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:387)
- ovršina** – stabljika ovršena kukuruza. – *I ovršina nekad slagala u stogove*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:163)
- ovsik/opsik** – cvijet i seme jasena. – *Rodio ovsik, biće zla zima*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:381)
- ovsište** – njiva s koje je požnjeven ovas. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:13)
- ozimac** – ozimi ušev: luk, lan, ječam i dr. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:195)
- padalica** – plod masline koji sam opada s drveta. (LATKOVIĆ T. M. 2007:389)
- palisad** – rujosad (o bilju), pobadanje reznica ili kolje pobodeno u zemlju. – *On je podigo živu ogradu, divan palisad oko svoje kuće*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:410)

- paljetak** – mali klas kukuruza. Župa Nikšićka. (I: Luka Mitrović)
- paljetak** – zakrčljali (najdonji) klas kukuruza. – *Paljetak – to su ti oni najmanji klasovi te se najesen proberu*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:165)
- papar** – biber. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- papar** – Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:64)
- papar** – začín od mljevene alave paprike... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:412)
- paspalj** – brašno nakupljeno oko vitla mlina (potočare). – *Navato se po nje-mu paspalj, ni oči mu se ne vide, a on ni jade*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:186)
- paspalj** – fini brašneni prah koji se diže dok mlin melje i koji se nahvata okolo na stvarima. – *Mlinaru pao paspalj svugda po odijelu*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:83)
- paspalj** – prah koji otpada kad se melje žito. (LATKOVIĆ T. M. 2007:397)
- paspalj** – prah od brašna u vodenici, otpadak praha polena, fini pepeo. – *Mlinaru se uvatio paspalj i po obrvama*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:415)
- pašača** – slaba, visoka trava, vinjaga. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:85)
- pašaka** – divlja trava, obično gruba i neprijatnoga ukusa. – *Stoka nerado pase pašaku*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:85)
- pašaka** – plod divlje smokve. (LATKOVIĆ T. M. 2007:394)
- pečenjak** – 1. mladi nedozreli klas rumetina koji je pogodan da se ispeče za jelo; 2. na žaru ispečeni klas rumetina. (LATKOVIĆ T. M. 2007:396)
- pečenjak** – lok.: Grbalj. Tumačenje: posredno = *purenjak* (bez ubikacije): „ein halbreifes Stüct Kukuruz zum Rosten, zea tostilis, cf. zelenjak“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:498 & 621). Nezreli klip urmetina za pečenje. (PULEVIĆ V. 2005:103)
- pečenjake** – nepotpuno zreli plodovi smokve prisilno uvenuti zbog velike suše. Ceklin. (I: P. Jovičević)
- pelcer** – kalem, izdanak za presađivanje. – *Oćete li jedan pelcer, plemenite biljke*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:418)
- perje** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: vide lišće, n. p. od zelja, kupusa, trave, cf. pero...“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:495). (PULEVIĆ V. 2005:103)
- pero** – lok.: Dubrovnik i Boka Kotorska. Tumačenje: „list, n. p. od zelja, ruže, Blatt, folium (po ovome se i po drugim krajevima govori *pero luka*)...“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1952:495)
- pero** – struk: struk luka; travka, slamka. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:89)
- petrovača** – vočka (smokva, jabuka) koja rađa (daje plodove) za Petrovdan. (LATKOVIĆ T. M. 2007:399)

- picmoljak** – v. *pižmoljak*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:98)
- pića** – zimnica za stoku (sijeno, slama), stočna hrana. – *Jesi li osigurao piću za stoku?* Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:425)
- pijevac** – plod bijelog jasena, opsig. – *Nabrala деца pijevca, pa ig bacaju nebu pod oblake*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:189)
- pinjule** – plod od bora koji se nalazi u šišarkama, ima izgled zrnaca koji su ukusni. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- piplica** – zrno frumetina koje ostane zdravo pri pečenju. Ceklin. (I: P. Jovičević)
- pipoljak** – sitan krompir. – *Skuva punu kalicu neostruganijeg pipoljaka*. – *Daj kravi tijeg pipoljaka*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:189)
- pipoljak** – sitan krompir. – *Sve sami pipoljci, nemaš šta rukom da uvatiš*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:95)
- pipoljak/piponjak** – krompirić, vrlo mali krompir. – *Slabo je rodijo krompir, sve sami pipoljak*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:424)
- piponjak** – malen ili zakržljao plod gukastoga gomolja (npr. krompira i sl.), koji je tek „koliko da se opipa“. – *Slabo mi je rodila krtola, sve sami piponjci*. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K.J. 2006:138)
- pipunjak** – njiva na kojoj se uzgaja *pipun* (*Cucumis melo* L.). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković). *NAPOMENA*: naziv *pipunjak* uobičajen je u čitavome arealu đe se uzgaja *pipun* u Crnoj Gori.
- pirevina** – urodica, korov, pir (*Agropyrum*). – *Baštu treba oplijeviti, puna je pirevine*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:424)
- pišmoljak** – v. *pipoljak*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:190)
- pitomina** – livada oko pojate ili kuće, nađubrena i s velikom travom. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:97)
- pižmoljak** – pišmoljak, zakržljao krompirić, plod... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:422)
- pižmoljak** – sitan krompir, krompirić. – *Stavi od onijeg pižmoljaka da se skuvaju*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:92)
- plač loze** – pojava biljnoga soka kod vinove loze, u proljeće. – *Opozno sam se sa rezanjem – proplakala je loza*. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- plijeavor** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „ono što se isplijeve, das ausgejtete Unkraut, steriles herbae eruncatae“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:507). (PULEVIĆ V. 2005:104)
- pljetva** – plijevljenje. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:107)
- pljeva** – lok.: „juž.“ (= južno). Tumačenje: „die Spreu, gluma: ima kao *pljeve* (n. p. raka u vodi, ušiju gavi)“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:509). (PULEVIĆ V. 2005:105)

- pljeva** – otpadak od žitnoga klaša, sitnež poslije vršidbe; sitnež od sijena... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:430)
- pljeva** – sitni otpad od žita poslije vršidbe. Rovca, Morača, Kolašin. (RAO-SAVLJEVIĆ R. 1990:405)
- pljeva** – Uskoci. (STANIĆ M. 1991:106)
- podrevina** – vinova loza koja se penje na drvo. (LATKOVIĆ T. M. 2007:412)
- pogrebanje** – oblik vegetativnoga (regenerativnog) razmnožavanja vinove loze (ili smokve), na taj način što se izdanak majke biljke savija i zatrpava u zemlju. (I)
- pogrebenica** – vinova loza nastala pogrebanjem. (LATKOVIĆ T. M. 2007:415). *NAPOMENA*: i smokva se može pogrepsti.
- pogrebuša** – v. *pogrebenica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:415)
- postrnak** – ostatak biljnih djelova iza branja i ubiranja plodova. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- potapanje** – isto što i *pogrebanje*. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- potopljenica** – (loza ili smokva). Isto što i *pogrebenica* ili *pogrebuša*. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- prčak** – zrno frumetina koje ispuca i izvitoperi se pri pečenju.
- prekrupa** – način lomljenja zrna kukuruza za stočnu hranu; krupno mlivo. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:467)
- presadnica** – biljka koja treba da se presadi. (LATKOVIĆ T. M. 2007:447)
- prijeranak** – glavica zelja (kupusa) koja je ostavljena za rasad. (LATKOVIĆ T. M. 2007:454)
- prijeranak** – rasad za bijeli kupus. – *Prijeranak je seme od zelja za iduću godinu, pa se pokrije slamom do proljeća*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:185)
- prijeranka/prijeranak** – izvoda, tj. glavica kupusa ili drugoga povrća ostavljena preko zime, da se iz nje izvede seme. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K.J. 2006:185)
- prijerod** – bogat, obilan rod. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:202)
- prijerod** – prebogat rod (u poljoprivredi). Selo Kruševica (Herceg Novi). (MILANOVIĆ R. M. 1997:201)
- prijerod** – sitan plod, zašto je mnogo rodilo. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIĆ A. 1998:541)
- prijerod** – veliki rod neke biljke. (LATKOVIĆ T. M. 2007:454)
- prijerod** – veoma obiman rod (ljetine). ...*Vala bogu, bilo je ove godine i prijeroda*. – *Kupus je ove godine bio prijerod*. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:185)

- prijesadnica** – lok.: „ju.“ (= južno). Tumačenje: „mlada voćka koja je za presađivanje, Sesling, taleola, cf. prisad“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:590). (PULEVIĆ V. 2005:105)
- prijesadnica** – v. *presadnica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:454)
- prijesap** – preveliki rod voća; kad izraste premnogo zasijanih biljaka, korova i dr. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- priplodak** – zametak. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:249)
- prutanje** – izbijanje brduna na vinovoj lozi. – *Loze su dobro prutale!* (LATKOVIĆ T. M. 2007:469)
- prutati** – brduniti (vinova loza). (LATKOVIĆ T. M. 2007:469)
- prutiti** – v. *prutati*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:469)
- puklaš** – rasprski šipak (nar). (LATKOVIĆ T. M. 2007:471)
- pupoljak** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:229)
- pupulj** – pupoljak, dio biljke iz kojeg se razvijaju izdanci i cvjetovi. (LATKOVIĆ T. M. 2007:472)
- pupuljanje** – razvijanje pupoljka. (LATKOVIĆ T. M. 2007:472)
- pupuljati** – razvijati pupoljak. (LATKOVIĆ T. M. 2007:472)
- purenjak** – nedozrio kukuruzni klas, klip koji se malo peče/puri, prli za jelo. – *Prijatan je za jelo purenjak, naročito za decu.* Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:492)
- pustoklas** – cvijet na stablu kukuruza. Rovca, Morača, Kolašin. (RAOSAV-LJEVIĆ R. 1990:408)
- pustoklas** – jalov klas, klas bez ploda. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:238)
- pustoklas** – muški cvjetovi kod frumetina, zauzimaju vršni dio biljke. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- ranka** – voćka koja rano sazrijeva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:268)
- rasad** – biljke koje se gaje na jednome mjestu radi presađivanja na drugo mjesto, šeme. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:256)
- rasad** – korijen za rasađivanje. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:268)
- rasadnik** – mjesto đe se podiže i njeguje rasad. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:268)
- resa** – kitice/rese na nekim biljkama i njihovi cvjetovi, cvast lijeske, jove, breze, topole... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:513)
- rezakija** – suvo grožđe. – *Turi u pel'te dosta rezakija.* Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:155)
- ručica** – rukohvat pri žnjetvi pšenice ili drugoga žita. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)

- rukovet** – svježanj šakom zahvaćena i srpom požnjevena žita; buket. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:519)
- rukovežde** – ljeskovi ili brezovi prutovi koji se koriste za povezivanje snopova žita. – *Povežite rukoveždem snopove, pa ih složite u krstine*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:156)
- rumetinina** – stablo kukuruza. – *Davale su se rumetinine zimi kravama i konjima*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:196)
- ržanica** – ražani hljeb. – *Ne mož zanago danas nać ržanice u cijele Njeguše da bi ti bila za spas života*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:196).
- sadnica** – mlada tek zasađena biljka (voćka). Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:279)
- sađenica** – 1. vinova loza nastala sađenjem brduna; 2. biljka za rasađivanje. (LATKOVIĆ T. M. 2007:497)
- samonik** – samonikle biljke, prirodni podmladak. (LATKOVIĆ T. M. 2007:500)
- samoras** – samonikla biljka. – *Samoras je ono što samo nikne, bez sadnje*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:199)
- samoras** – samonikli plod (krompir, luk i dr.). – *U lanjskom kumpijerištu nikli samorasi*. – *Ljut je ko luk samoras*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:236)
- samoras** – samorast, trnje, korov, šibljje, biljka ili trava izrasla sama; krompir od prošle godine koji je sam iznikao. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002)
- samorast** – povrće koje prezimi i u proljeće samo nikne. (LATKOVIĆ T. M. 2007:500)
- samorast** – samonikla zavičajna biljka, koja nije donešena iz drugih krajeva. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:525)
- sijer** – lok.: Crna Gora. Tumačenje: „kao *medljika*, što pada u proljeće na lipu, a u jesen na vrijes. Sijer je vrlo dobar za čele“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:679)
- sirac** – cvijet cvjetače, karfiola (povrtarska biljka). (LATKOVIĆ T. M. 2007:506)
- sitno žito** – zajednički naziv za šenicu, raž, ječam. (LATKOVIĆ T. M. 2007:506)
- smrzoljak** – smrznut krompir. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:323)
- snijeg** – biljka s bijelim cvjetovima... Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:392)
- snos** – obilje plodova, bogat plod ljetine... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:549)

- sorta** – „vrsta, soj, rod, pasmina“. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:296)
- spica** – šemenka od tikve, šljive i dr... Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:297)
- spica** – šemenka tikve, krastavca i dr. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998:546)
- srča** – srčika, srž. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:338)
- srčevina** – srž, srčika, jezgro u lijeske, jove i sl. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:338)
- srčika** – srž stabla, jezgro lijeske, jove i dr., nezasmoljeni ili zasmoljeni dio drveta; ono što je glavno, važno, srž. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:556)
- stabar** – „stablo“ (Crna Gora) u Dubrovniku i Prčanju (stabar) „stablo“. (REŠETAR M. 2010:393)
- stabro** – stablo. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:393)
- strkač** – lok.: Grbalj. Tumačenje: posredno: *šašarovina* = *kukuruzovina*, „das Kukuruzstroh, stramen zeae mais“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:313, 720 & 834). (PULEVIĆ V. 2005:110)
- strn** – njiva kad se požnje žito i odnesu snopovi, strnište. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:348)
- strn** – ostatak, peteljke požnjevenoga žita, strnjina, strnište. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:562)
- strn** – strnjike od požnjevenoga žita. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:302)
- strnište** – njiva s koje je dignut plod. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:349)
- strnište** – strn, strnjika. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:303)
- strno žito** – v. *sitno žito*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:528)
- strnokos** – požnjevena njiva. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:303)
- strnjina** – lok.: Grbalj. Tumačenje: = *strkač*. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:720)
- struk** – a. stabljika, šibljika; b. jedan cvijet. – *Daj mi is te kite jedan struk*; c. pero luka i sl. – *Uberi mi nekoliko struka da zalučim ovu supu*. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:349)
- sturac** – lok.: Grbalj. Tumačenje: „kukuruz u komini (a kad se oljušti onda je klas), die Kolbe des türkischem Maizens sammt Hülle, spica zeae“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:722). (PULEVIĆ V. 2005:110)
- suhice** – v. *suvica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:530)
- surazica** – 1. trava nalik na raž; 2. žito u kome je najviše raži. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:356)

- suradžica** – trava nalik na raž; hljeb od mješavine ražanoga i drugoga brašna. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:567)
- surodica** – (o žitu) primjes, urodica, kukolj... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:568)
- suvarak** – 1. sorta grožđa; 2. suve grančice drveta; 3. plodovi biljke koji su počeli da se suše. (LATKOVIĆ T. M. 2007:534)
- suvarak** – suvo sitno drvo, kukrice i granje; suvo grožđe; vrsta vina... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:564)
- suvice** – osušena zrna grožđa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:534)
- svilanje** – cvjetanje kukuruza, pojavljivanje svile na klipovima i polena na vrhovima stabljike. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:529)
- svišt** – kalemljenje, navrtanje. (LATKOVIĆ T. M. 2007:537)
- šarak** – grožđe koje je počelo tek da šara, prva šarena zrna na grozdovima grožđa. (LATKOVIĆ T. M. 2007:540)
- šarak** – prva šarena zrna grožđa, znak početka zrenja. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:678)
- šaraljka** – obično suva čaura od maka koja se koristi za šaranje kolača (gurabija). – *Išaraj šaraljkom te gurabije*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:172)
- šarenak** – v. *šarak*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:540)
- šaša** – 1. komušina; 2. šašika; 3. kukuruzna trska. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:502)
- šaša** – kukuruzovina, komušina, osušena kukuruzna trska. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:678)
- šaša** – osušeno lišće oko klipa kolomboća/kukuruza. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:361)
- šaša** – ovoji kukuruznoga klipa. Zapadni dio Crne Gore. (KOVAČEVIĆ N. S. 2007:171)
- šaša** – stablo frumetina. Nikšić. (I: M. Maksimović)
- šašarika** – lok.: Boka Kotorska: posredno = *klip*. „Maishre, spica seae...“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:275 & 384)
- šašina** – 1. okrunjeni klip kukuruza; 2. kukuruzna trska. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:503)
- šavica** – gužva ispletena od pruća, žice i sl. kojom se vezuju žioke s pošivačom (pri pokrivanju kuća mlačevinom). – *Najbolje su šavice od loze puzavice*. – *Nu, nejlj napraviti koju šavicu*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:303)
- šavica** – tanki vrbov prut za povezivanje ražane slame na krovu pri pošivanju, za pletenje korpi. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:676)
- šibljika** – 1. stabljika, šib; 2. prut. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:507)

- šibljika** – stabljika, ljetorast, šiba, šibika, prut... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:681)
- šibut** – mlada gusta šuma, gustiš, čestar, šibljak... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:682)
- šišarka** – šišarica na četinarima; klip kukuruza. Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:364)
- šmaljak** – sitan krompir. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:218)
- šmanjak** – naziv za mnogo sitan krompir. – *Ima ovije šmanjaka i neka đeca jedu koliko oće.* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:308)
- šmanjak** – sasvim sitni krompiri. – *Ove godine je krtola rodila, sve same krtolice i šmanjci.* Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:218)
- špica** – koštica u plodova, šemenka. Ven. *spizza*. Miletić, 358: spica. U RJA. Boka Kotorska, severozapadni dio. (MUSIĆ S. 1972:251)
- štaparačina** – ostatak frumetina koji je zakršen i s njega skinut klas (klip). Zaostao u baštini i štrči kao štap. Prije oranja oskubu se štaparačine. Ceklin. (I: P. Jovićević)
- štaparačina** – ostatak rumetinova struka kad se s njega skine ovršina i klas. (LATKOVIĆ T. M. 2007:551)
- štura** – asura. Rovca, Morača, Kolašin. (RAOSAVLJEVIĆ R. 1990:422)
- štura** – prostirka, asura, slamena prostirka od uvezane ražane slame ili trske barske. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:695)
- šumarica** – mala, sitna glavica zelja (kupusa). (LATKOVIĆ T. M. 2007:553)
- šušan** – suvo lišće. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:534)
- šušnje** – suvo lišće, šušanj. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:698)
- šužbina** – osušeno lišće. – *Ajde, bolan, da nakupimo malo šužbine, valjaće za krovinu.* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:311)
- šužbina** – šaša, kukuruzovina, suvi omotač kukuruznoga klipa... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:696)
- šužbina** – v. *ljužbina*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:555)
- šužgor** – v. *šužbina*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:311)
- šeme** – (LATKOVIĆ T. M. 2007:559)
- šeme** – (razvija se iz šemenoga zametka nakon oplodjenja – služi za reprodukciju). Vasojevići. (BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002:285)
- šeme** – Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- šemenište** – mjesto đe se sije rasad. (LATKOVIĆ T. M. 2007:559)
- šemenka** – (razvija se iz šemenoga zametka nakon oplodjenja – služi za reprodukciju). (LATKOVIĆ T. M. 2007:559)

- šemenjaci** – za šeme odabrani klasovi (klipovi) frumetina (kukuruza). Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- šemenjača** – biljka koja je puna šemena i koja se ostavlja za rasad. (LATKOVIĆ T. M. 2007:559)
- šemenjak** – klas za šeme. – *Odvajali su se oni šemenjaci, nije bilo apotekah. Njeguši.* (ČIRGIĆ A. 2009:220)
- šemenjak** – rumetinovi klas ostavljen za šeme. (LATKOVIĆ T. M. 2007:55)
- šemenjaka** – v. *šemenjača*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:559)
- šemenjast** – koji je pun šemena. (LATKOVIĆ T. M. 2007:559)
- semulina** – mekinje. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003).
- šenokos** – kosna livada. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:220). *NAPOMENA*: PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003:443–445 naveli su oko 120 toponima oblika: *Šenokos*, *Šenokosi*, *Velji šenokos*, *Šenokos Lakov* i dr., koji su kompaktno raspoređeni na čitavoj teritoriji Crne Gore.
- tala** – pošećena stabljika rumetina s koje je skinut klas. (LATKOVIĆ T. M. 2007:563)
- tipoljak** – sitan krompir. – *Izruči pred nas punu kalicu skuvanijek tipoljaka.* Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:260). v. *pipoljak*.
- trap** – „bostanište“ (Melonengarten). Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:404)
- trap** – lok.: Paštrovići. Tumačenje: „mlad vinograd, neu angelegter Weinberg, vinae recens, cf. sad“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:746)
- trap** – spremište pod zemljom trajno ili privremeno za čuvanje krompira, kupusa... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:584)
- trap** – u zemlji iskopana rupa u kojoj se zatrpava krtola radi zaštite od zimskoga smržavanja i ranoproljećnjega isključivanja. – *Utrapio sam skoro svu krtolu.* Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković). (U Crnoj Gori široko rasprostranjen naziv.)
- trešljen** – lok.: Boka Kotorska. Tumačenje: „koljeno u trske, zove, loze itd., Absaz, geniculum“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:747)
- trice** – mekinje... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:587)
- trijeslo** – tanin. (LATKOVIĆ T. M. 2007:575)
- trina** – nešto sitno, sitnina od sijena. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998)
- trina** – sitna pljeva, mekinje... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:586)
- trmun** – korijen. Rovca, Morača, Kolašin. (RAOSAVLJEVIĆ R. 1990:414)
- trmun** – peteljka na nekim plodovima. Selo Oseci (Donja Morača)
- trmun, trmunica** – 1. stabljika, drška. – *Paprika se jede do trmuna. – Ne moš dok ne izvadiš trmun. – prekini trmunicu.* 2. rebro lista (duvana i sl.). Uskoci. (STANIĆ M. 1991:383)

- trmuń** – „kočanj“ (der Kohlstengel / ohne Blätter). Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:404). (Upor. kod V(uka) *trmuńina* „kukuruzna slama“.
- trmunjina** – (= *stablina* = *šašarovina* = *kukuruzovina*). „(Kukuruzovina), das Kukuruzstroch, stramen zeae mais“. Boka Kotorska. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:313, 711, 749)
- trnobodina** – zemljište de ima trnja ili oštrog rastinja. – *Ne idi bos kroz tu trnobodinu, nagrdićeš se*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:264)
- trnjine** – bobičasti plod žbuna sličnoga trnu, plave bobice veće od borovnice. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:588)
- trs** – čokot, gudža (o vinogradu). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:589)
- trstika** – mjesto de raste trska; korijenje koje ostaje na njivi poslije branja kukuruza i dr. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:589)
- tršljaka** – trska, Prčanj i Mrkovići (Crna Gora). (REŠETAR M. 2010:405)
- trup** – „truplo drveta s korijenom“. Prčanj (Boka Kotorska). (REŠETAR M. 2010:405)
- tučak** – oplodni dio cvijeta. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:594)
- tuluzina** – stabljika rumetina (kukuruza). (LATKOVIĆ T. M. 2007:579)
- turalja** – klip kukuruza. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J.L. 2003)
- turica** – „klas kukuruza“. Boka Kotorska. (REŠETAR M. 2010:405)
- ukufelica** – plod smokava ili koje druge voćke koji je počeo da vene i tada je najsladi. (LATKOVIĆ T. M. 2007:590)
- urodica** – primjesa u žitu, kukolj, i druge vrste nečistoće. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:625)
- urodica** – trava korov, kukolj u žitu (*Agrostemma githago*). – *Sve mi urodica udavi ječam*. Rožaje. (HADŽIĆ I. 2003:193)
- usjeka** – „trud, samokres“ (Crna Gora) i u Prčnju (usjeka) i Dobroti (Boka): *uška*. (REŠETAR M. 2010:408)
- vlasac** – korijen, žila od drveta. – *Od ovog vlasca napraviću sijensku kuku. – Ne more se drvo primiti ka mu vako vlasce pokidaš*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:33)
- vlasac** – korijen. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:90)
- vlat** – (o žitu) dužina struka biljke od korijena do klasa. – *Šenica sada vlata a uskoro će početi da klasa*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:90)
- voćnjak** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:348)
- vodenjak** – krompir u kome ima više vode nego u drugim krompirima, voden krompir. – *Deca ne vole vodenjake*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:93)

- vologon** – krupan plod voća, povrća. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1990)
- votnjak** – Crmnica. (MILETIĆ B. 1940:347). (*Votnjak/voćnjak* = površina sa zasađenim voćem.)
- votnjak** – *U njega e lijep votnjak*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:97)
- vrat** – dio žitne stabljike ispod samoga klasa: vrat u šenice. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:99)
- vrbopec** – mrezganje vrbe... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:94)
- vrbopec** – sazrijevanje pupoljaka vrbe, mrezganje. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:100)
- vrežina** – augm. *vriježa*. – *Velike su joj vrežine, a niđe ploda*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:247)
- vriježa** – grane pipuna, dinja, tikava i ostalih puzavica. – *Sapletoh se o onu vriježu o tikve*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:247)
- vriježa** – izdanci biljke puzavice, pavit, lijana; izdanci tikve, lubenice i sl. koji puze po zemlji... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:95)
- vrut** – frut, ljetina, prihod sa imanja, plodovi. – *Kolika ti je vrijednost vruta ove godine*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:97)
- vrzina** – vriježa, gustiš vriježa i žbunja, neprohodno zapetljano. – *Na svaku ovu vrzinu ima po nekoliko zametaka*. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:95)
- zadijev** – mlada gora koja se daje jagnjadima. Selo Osreci (Donja Morača). (SIMONOVIC A. 1998)
- zakršanje** – zalamanje kod frumetina: otkidanje dijela stabla iznad „klasa“ (klipa) radi bržega uzrijevanja i spremanja ovršine za ishranu stoke. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- zaperak** – izdanak kod biljke koji nije rodan. (LATKOVIĆ T. M. 2007:640)
- zažanj** – 1. mjesto đe se počne žeti... 2. dionica njive sa zrelim žitom koja se odjednom zahvati da se žanje. – *Iščerale su do užine četiri zažnja*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:221)
- zelen** – mlada zelena trava, tek poniklo žito i sl. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:270)
- zelen** – zelje, salata, luk, blitva, metvica, štavalj i ostalo zeleno povrće koje se koristi u ishrani. (LATKOVIĆ T. M. 2007:651)
- zelenak** – a. mlad, nedozreo komad krompira; b. sitna nedozrela, zelena voćka (jabuka, šljiva, kruška i sl.). Uskoci. (STANIĆ M. 1990:270)
- zelenjak** – mladi rumetinovi klas, koji se može peći. (LATKOVIĆ T. M. 2007:652)
- zelenje** – zeleniš (razno zeleno povrće za ljudsku ishranu ili razne zelene trave za stočnu ishranu). (LATKOVIĆ T. M. 2007:652)

- zerzevat** – povrće. Podgorica. (IČEVIĆ D. 2007:90)
- zgarica** – jezgarica, jezgra. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:265)
- zgarica** – jezgro iz lješnika ili oraha. Selo Prošćenje (Mojkovac). (VUJIČIĆ M. 1995:46)
- zlotravica** – slaba trava; livada ili kakav drugi teren na kojemu je slaba trava. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:275)
- zobari** – 1. krupno samljeveno žito; 2. krupnije slamke, trske; 3. slabo žito; 4. ostaci stočne hrane u jaslama, trina. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:277)
- žardin** – vrt. (LATKOVIĆ T. M. 2007:159)
- žažoljak** – sitan krompir. – *Uzmi založi ovije žažoljača*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:61)
- želud** – plod od duba/hrasta, služi kao hrana za svinje. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- žgarica** – jezgro šemena od oraha ili lješnika. Selo Prošćenje (Mojkovac). (VUJIČIĆ M. 1995:38)
- žgarica** – jezgro, jezgarica. – *Naijo san (= sam) žgarica iz lješnika*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:197)
- židun** – vitki prut, tanka biljka... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:173)
- živac** – a. žila drveta; b. mladica, izdanak, izrastak... mlado stablo. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:199)
- živac** – žila, izdanak drveta. malo stablo. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:172)
- živica** – mladi izdanak šiblja, rastinje, živa ograda. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:172)
- žnjetva** – žetva. – *Žnjetva je u jeku nema se kad ni prekrstit, a ne što drugo*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:62)
- žućak** – 1. žut ili žućkast, zrio, uzrio lješnik. – *Naijo se žućaka, pa ponjukue za đevojkama*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:204)
- žutnjikvina** – ljetnja užućela trava, žito i dr. – *Neću kositi onu žutnjikovinu, pa ka se ni kosom ne bi oralo. – Nema o žita ništa no žutnjikovine*. Selo Bezuje (Piva). (GAGOVIĆ S. 2004:63)

Biljne bolesti

- bakcilj** – bacil. – *Bijeli je luk dobar da s' ubiju onizi bakcilji*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:21)
- biš** – trulež u drvetu, crvotočina. – *Kako su se ova vrata izbišala, moraće se mijenjat što prije*. Krtole (Boka Kotorska). (STARČEVIĆ J. L. 2003)
- gubavica** – banana šljiva, plod šljive zaražen gljivicom (*Taphrina pruni*) – *Ja vol'im da jedem gubavice, one su mi grke i slatke*. Rožaje. (HAĐIĆ I. 2003:60)

- gubavica** – deformisani plod šljive u razvoju. Vasojevići. (BORIČIĆ TIV-RANSKI V. 2002:60)
- maća** – ljetnja kiša koja pada kad sunce grije i izaziva plamenjaču na uševima, tonja, plamenjača. – *Žito ni je ubila maća*. Uskoci. (STANIĆ M. 1990:443)
- maća** – ljetnja slaba kiša koja uništava uševe. – *Pala je maća i nagrdila ovo fruto*. Njeguši. (ČIRGIĆ A. 2009:127). *NAPOMENA*: radi se o gljivičnom oboljenju koje se optimalno razvija u uslovima vlage i toplote.
- maća** – v. *pepelnica*. (LATKOVIĆ T. M. 2007:298)
- maća** – vrsta biološke rđe koja padne na uševe, tonja, koja nastaje kad pada kiša a istovremeno grije sunce, gljivične bolesti na bilju. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:320)
- malušina** – plijesan, buđ, paučina. Nikšićki kraj. (ĐOKIĆ LJ. 2010:316)
- pasuljica** – (*Taphrina pruni*) parazit ploda šljive, poznatiji kao *rogač*, jer zaraženi plod podseća na rog, izaziva velike štete; sorta sitnoga pasulja. Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:415)
- pepelnica** – (*Microsphaera alphitoides*) gljivični parazit na lišću i plodu plemenitoga voća... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:419)
- pepelnica** – biljna bolest (*Oidium tuckeri*). (LATKOVIĆ T. M. 397)
- pepeo** – gljivično oboljenje koje napada plodove grožđa. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)
- plamac** – biljna bolest lišća izazvana gljivicom, peronospopra (*Plasmopara viticola* – na lišću vinove loze, *Phytophthora infestans* – na lišću krtole). (LATKOVIĆ T. M. 2007:404)
- plamenjača** – vrsta biljne bolesti (plamenjača krompira, loze, šljive i dr.). Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:427)
- plijesan** – lok.: „juž.“ (= južno). Tumačenje: „der Schimmel, mucor, situs“ (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:508). (PULEVIĆ V. 2005:104-105)
- rogač** – izrođen plod šljive, šljiva (plod) koja se isturila, izrodila. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:275)
- rogač** – izrođeni plod šljive koji prouzrokuje gljiva parazit *Taphrina pruni* (pasuljica)... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJ. 2010:516)
- rogač** – oboljeli rod šljive, pri čemu se šljiva izmetne u neupotrebljiv „rogač“, pljosnat i sličan izgledom pravom rogaču, ali otrovan za jestivo. Na to upućuju stihovi: „Prometle se šljive u rogače, / a bijesne age u kopače“. Banjani, Grahovo, Oputne Rudine. (KOPRIVICA K. J. 2006:191)
- snijet** – „crna guba koja se koti u pšenicu, od nje se najade“. Selo Crnci (Piperi). (I: D. Četković)

- snijet** – lok.: „juž.“ (= južno). Tumačenje: „der Brand im Getrede, ured, cf. glavica: Od šenice se može *snijet* pretvoriti, a od *snijeta* šenica“. (KARADŽIĆ STEF. V. 1852:698)
- snijet** – prah, buđ na uševima, pšenici i kukuruzu, gar i pepelnica... Nikšićki kraj. (ĐOKOVIĆ LJK. 2010:548)
- snijet** – veliki snijet u žitu. Uskoci. (STANIĆ M. 1991:325)

Literatura

- BORIČIĆ TIVRANSKI V. 2002: Rječnik vasojevičkog govora. Prosveta. Beograd.
- BULIĆ S. 1949: Dalmatinska ampelografija. Poljoprivredni nakladni zavod. Zagreb.
- ČIRGIĆ A. 2007: Rječnik govora podgoričkih muslimana. Inst. za crnogorski jezik i jezikoslovlje. – Pos. izd. Podgorica.
- ČIRGIĆ A. 2009: Rječnik negušškoga govora. Matica Crnogorska – Biblioteka Crnogorski jezik. Cetinje – Podgorica.
- ĆUPIĆ D. & ĆUPIĆ Ž. 1997: Rečnik govora Zagarača. Srpski dijalektološki zbornik, XLIV, str. IX-XX & 1–615. Beograd.
- ĐOKOVIĆ LJ. 2010: Rječnik nikšićkog kraja. CANU – Pos. izd. 68(17). Podgorica.
- GAGOVIĆ S. 2004: Iz leksike Pive (selo Bezuj). SANU – Srp. dijal. zbor., Knj. LI, str. 1–312. Beograd.
- HADŽIĆ I. 2003: Rožajski rječnik (Grada za diferencijalni rječnik narodnog govora rožajskog kraja). Kulturni centar. Rožaje.
- IČEVIĆ D. 2007: Podgorički govor. – Društvo prijatelja stare Podgorice. Podgorica.
- IPLB (= Institut za proučavanje lekovitog bilja. Beograd) 1966: Elaborat o proučavanju lekovitog bilja na području Prokletija i Komova. Beograd.
- KARADŽIĆ STEF. V. 1852: Srpski rječnik. Beč. (Reprint: „NOLIT“, Beograd, 1972).
- KILIBARDA N. 2001: Crnogorska hronika (roman). Podgorica.
- KOPRIVICA K. J. 2006: Rečnik govora Banjana, Grahova i Oputnih Rudina. CANU – Pos. izd., 47(10). Podgorica.
- KOVAČEVIĆ N.S. 2007: Nijesmo od juče (Zapadni dio Crne Gore: Banjani, Rudine, Grahovsko-viluški kraj, pa preko Krivošija do mora). Izdavač: Galerija „Most“ – Podgorica. Herceg Novi.
- LATKOVIĆ T. M. 2007: Grada za crnogorski rječnik. Cetinje.
- LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1981: Romanizmi u Crnoj Gori – jugoistočni dio Boke Kotorske. Cetinje – Titograd.

- LIPOVAC-RADULOVIĆ V. 1997: Romanizmi u Crnoj Gori – Budva i Paštrovići. Novi Sad.
- MILANOVIĆ R.M. 1997: Bajkove Kruševce. SANU – Hronika sela, knj. 67. Beograd.
- MILETIĆ B. 1940: Crmnički govor. Srp. kralj. akad. – Srp. dijalekt. zbor. Rasprave i građa, Knj. IX. Beograd.
- MIRANOVIĆ K., LAZOVIĆ B., KECOJEVIĆ N. 2004: Bio-pomological traits of some autochthonous olive (*Olea europaea* L.) cultivars of Montenegrin coast. Polj. Šum., 50(1-2):43-53. Podgorica.
- MUSIĆ S. 1972: Romanizmi u severozapadnoj Boki Kotorskoj. Filol. fak. Beograd. univerz. Knj. XLI. Beograd.
- NAKIĆENOVIC S. 1913 (Reprint: CID – Podgorica, 1999): Boka. Srpski etnografski zbornik, Knj. 20. Beograd
- OSTOJIĆ M. Đ. 2003: Toponimi Drobnjaka. Izdavačka kuća Draganić. Beograd.
- PANČIĆ J. 1875: Elenchus plantarum vascularium quae aestate a. 1873 in Crna Gora legit Dr. J. Pančić. Beograd.
- PEJATOVIĆ T. 1986: Srednje Polimlje i Potarje – Antropogeografska ispitivanja. (Reprint izdanja iz 1902, objavljenoga pod pseudonimom Mrkojević Petar. Srp. etn. zbor., Knj. IV. Beograd).
- PULEVIĆ V. & SAMARDŽIĆ N. 2003: Fitonimi i zoonimi u toponimiji Crne Gore. DANU – Pos. izd. Podgorica.
- PULEVIĆ V. 2005: O fitonimima iz Crne Gore u Karadžićevom *Srpskom rječniku*. Inst. za crnogorski jezik i jezikoslovlje. Naučni skup „Vuk Karadžić i Crnogorci“ – Zbornik radova, str. 77–121. Cetinje.
- RAOSAVLJEVIĆ R. 1990: Morača, Rovca, Kolašin. Beograd.
- REŠETAR M. 2010: Štokavski dijalekat. Matica crnogorska – Biblioteka Crnogorski jezik. Podgorica. (Prijevod knjige /s njemačkoga, iz 1907).
- RIBARIĆ J. 2004: Rječnik perojskog govora. IN: NIKČEVIĆ M. 2004: Josip Ribarić o perojskom govoru – leksikografski prinosi, str. 29–93. Osijek.
- ROHLENA J. 1942: Conspectus florum montenegrinae. Preslia , 20-21. Praha.
- SAVIĆ S. 2003: Ekološki uslovi i autohtone sorte vinove loze u Crnoj Gori. Holding Agrokombinat „13 jul“. Podgorica.
- SIMONOVIC A. 1998: Osreci selo u Donjoj Morači. Podgorica.

- SIMONOVIĆ D. 1959: Botanički rečnik imena biljaka. SAN – Pos. izd., Knj. CCCXVIII. Institut za srpskohrvatski jezik, Knj. 3. Beograd.
- SOMMIÈRES VIALLA DE 1998/1820: Istorijsko i političko putovanje u Crnu Goru. CID. Podgorica.
- STANIĆ M. 1990: Uskočki rečnik, Knjiga I. Naučna knjiga. Beograd.
- STANIĆ M. 1991: Uskočki rečnik, Knjiga II. Naučna knjiga. Beograd.
- STARČEVIĆ L.J. 2003: Rječnik izraza i riječi krtoljskoga kraja upotrebljanih u narodnom govoru sve do kraja 50-tih godina 20-og vijeka. Igalo.
- ŠOČ L. B. 2002: Romanizmi i grecizmi u crnogorskom jeziku. Centr. nar. bibl. „Đurđe Crnojević“. Pos. izd. 45. Cetinje.
- ŠULEK B. 1879: Jugoslavenski imenik bilja. Zagreb.
- VUJIČIĆ M. 1995: Rječnik govora Prošćenja (kod Mojkovca). CANU – Pos. izd., 29(6). Podgorica.

Informatori (I)

- **Avdić Avdija** (Bistrica – Bijelo Polje)
- **Bulatović Radomir** (Lipovo – Kolašin)
- **Četković Dimitrije** (Crnci – Piperi)
- **Čulafić Golub** (Ulotina – Andrijevića)
- **Đurašković Dragan** (Kotor)
- **Franović Sloba** (Paštrovići)
- **Jovičević Pavle** (Rijeka Crnojevića)
- **Koprivica Bubo** (Bijelo Polje)
- **Korsić Dušanka** (Tivat)
- **Kustudija Ilija** (Majstori – Njeguši)
- **Lazarević Božidar** (Jezera – Žabljak)
- **Leković Drago** (Godinje – Crmnica)
- **Maksimović Mišo** (Nikšić)
- **Markišić Halil** (Plav & Rožaje)
- **Mihaljević Rade** (Gračani - Ljubotinj)
- **Mitrović Luka** (Župa Nikšićka)
- **Mugoša Rade** (Donja Gorica – Podgorica)
- **Novović Velimir** (Trepča – Vasojevići)
- **Obradović Milivoje** (Vasojevići).
- **Pavlović Branka** (Paštrovići)
- **Popović Dušan** (Gračani – Ljubotinj)
- **Pulević Dunja** (Piperi)

- **Radoman Milorad** (Crmnica)
- **Radoman Senka** (Crmnica)
- **Radonjić Svetozar** (Frutak – Bjelopavlići)
- **Ukšanović Ivo** (Boljevići – Crmnica)
- **Uskoković Pero** (Kotor)
- **Vugdelić Marija** (Gračanica – Andrijevica)
- **Vujović Ilija** (Mikulići – Bjelice)
- **Vušurović Marko** (Tomići – Bjelice)

Vukić PULEVIĆ

MATERIAL FOR AGRICULTURAL PHYTONYMY OF MONTENEGRO

The paper gives an overview of common names of cultivated agricultural plants, both indigenous and those of foreign origin – the names of which entered Montenegrin Language simultaneously with the introduction of species and sorts (Romanisms, Orientalisms, etc.). A review of literary sources that the phytonyms are originating from is given, as well as their etymological and semantic explanations (dictionaries of dialects, ethnographic literature, etc.). The Author conveyed the material *ad litteram*, without any further analysis, with a primary view to preserve this precious vocabulary. Further studies are left to linguists – those studying Onomastics and Agrobotanics.

Key words: *Phytonyms, Agrobotanics, Montenegrin Language, Montenegro*